

בעזה"ש

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

ספר

תיקון פגם הברית

על תיקון פגם הברית
חלק ראשון

בו יבואר גודל ענין הלימוד של שכר ועונש על עניני פגם ותיקון הברית. גם יבואר בו תיקונים נחוצים איך ומה ובאיזה אופן שיכול לתקן על מה שפגם בפגם הברית, כי הוא ברוך ומנוסה שמי שמקלקל הברית קודש אפילו נולד במזל טוב להיות עשיר מתהפך לו למזל דע רחמנא לצלן אפילו זהב ביד מתהפך לו לנחושת. ועוד הפוגם הברית גורם לו להיות נע ונד ולשפוך דם נפשות אביונים.

זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אשר בו יאחו צדיק דרכי נתיבו. אור זרוע לצדיק וישמח לבו. בו כלול כל תיקוני הברית ואזהרות ישרים זכים וברים. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם יפרח בימיו צדיק.

גם יבואר בו תיקונים וסגולות מלוקטים לתקן פגם זה, המבוארים בדברי הארז"ל והאחרונים, כי אין לך דבר העומד בפני התשובה. ועיקר התיקון תלוי ביסוד לתקנו, ובו תלוי גם כן ביאת משיח בן דוד.

ועל ידי הלימוד בספר הזה יתבונן בשכלו הזך כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, כמות שעות מימי חייו הלכו לבטלה.

יוצא לאור שנת תשס"ד לפ"ק

הספר נדפס לזכות הרבים,
ומתחלק בחינם לכל דורש ומבקש

הספר

תיקון הברית

והוא

סדר תיקון פגם הברית
נדבת הרה"ח מוהר"ר
ישראל וזוגתו רבקה
בת רחל שיחיו
לטובת נשמת

מוהר"ר יהודה בן יצחק ע"ה
נפטר י"ט אלול שנת תשנ"ג
ולטובת נשמת סרוטה בת שרה ע"ה

ספר

תיקון פגם הברית

על שמירת ותיקון פגם הברית

בו יבואר גודל לימוד עניני תיקון עון פגם הברית,

זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אשר בו יאחו צדיק דרכי נתיבו. אור זרוע לצדיק וישמח לבו. בו כלול כל תיקוני הברית ואזהרות ישרים זכים וברים. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם יפרח בימיו צדיק.

גם יבואר בו עניני יראת שמים והתעוררות, וגודל הפגם המגיע לנפש וגוף האדם הנכשל באי ידיעת עניני יראת שמים ויראת העונש בעון פגם הברית חס ושלום, ואופני ותיקוני התשובה על עון זה.

כל זה מלוקט מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה, ודבריהם הקדושים חוצבים להבות אש, מלהיבים נפש האדם לעבודת הבורא. דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואפילו הלומדים והיראים מחמת חסרון ידיעה. ועל ידי ספר זה יהי יד הכל ממשמשין בהן ויזכרו לשמור ולקיים.

בו ימצאו רבנים, מגידי שיעור וראשי ישיבות, מלמדים ומחנכים את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. גם כל בני אדם ימצאו להדריך את בתיהם לתורה ויראת שמים. בו הדרכה נפלאה אך

המעין בספר זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות בלתי גבול להתאמץ ולהתחוק לקיים מצוות הבורא יתברך שמו על ידי שידע כל עניני שכר ועונש וזהירות בעניני פגם הברית.

כשאדם פוגם בברית
הסטרא אחרא לוקחת ממנו
כל התורה ומצות עשה
(זוהר חי - אור לישרים - תובת הלבבות)

ביאת משיחנו תלוי בתיקון
הברית קודש
עיקר התיקון תלוי ביסוד לתקנו,
ובו תלה גם כן
ביאת משיחנו
באלף הששי ועיכוב הגאולה. (אור הגנוז)

וישא משלו ויאמר איתן משבך, איתן זה יסוד בוקר דאברהם והיינו הבוקר אור וגוי עיין שם. ונראה לי שזה שאמר הכתוב "הבוקר אור", בוקר הוא יסוד או"ר גימטריא ר"ז הוא סוד הגאולה העתידה, ורמז גם בנביא לעת ערב יהיה אור נכבד י"ז. ערב הוא אלף הששי שהוא יסוד יהיה אור גדול שיתגלה אור הגנוז הוא סוד היסוד כשיתוקן, וזה שאמר הכתוב הבוקר אור שהוא תיקון יסוד, והאנשים שלחו מהגלות והוא מבית יוסף שהוא גם כן מדה ז'. זוהר טבא י"ח ע"א. יאר צדיקים. יתיר חי י"ט ופי' יח.

וזכרון משיח בן דוד עבדך (כוונת ר"ח י"ו) - ח' היא המילה שניתנה לשמיני (כתבי האר"ז"ל) והיא נקראת יסוד צדיק - ובא לציון ג' ואל וילשבי פישע ראשי תיבות גו"ף (ספר הכוונות דף ל"ז עמוד א').

הספר נדפס לזכות את הרבים
ומתחלק בחנם לכל דורש ומבקש

גודל לימוד עניני קדושת
תיקון פגם הברית,
השכר הגדול להשומרו,
והעונש הגדול להפוגם פגם הברית
והוא אחד מהיסודות הגדולים
בקדושת ישראל וטהרתן

הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס קטעים
מספר זה או כל הספר ככל לשון שהוא בכל מדינה
ומדינה, כדי להרכות תורה ויראת שמים בעולם
ולעורר לבות אחינו בני ישראל לתשוכה שלימה.

שם המתבר לא נזכר, כי לא הבאנו בו אומר
הבא מן החדש רק דברים בשם אומרם,
וקבל האמת ממי שאמרה

בעזרת השם יתברך

בו יבואר תמצית מכל הספרים על מעלת
וגודל קדושת תיקון פגם הברית מלוקט
מש"ס בבלי וירושלמי, זוהר הקדוש, כתבי
האריז"ל. רבי חיים וויטאל. ספרי הבעל
שם טוב הקדוש, קב הישר, שבט מוסר,
ראשית חכמה, זרע קודש, יסוד יוסף, יסוד
ושורש העבודה, עבודת הקודש להחיד"א,
בן איש חי, ועוד

ציינתי כאן בקיצור נמרץ ובקצת מראה מקומות לראות
מקור מקומן טהור וכדי שלא לנטות מדרך קצרה,
העתקנו הרבה דברים בהערה מתחת לקו, ובדרך זה בנקל
לעיין באלו הסעיפים ולרשום בזכרון לעשותם. וסידרנים לפי
ענינים.

פרק א'

אמת

יסוד היסודות של תיקון פגם הברית^א שיהיה דובר אמת, ועל ידי זה יהיה קשור בהקדוש ברוך הוא שחותמו של הקדוש

(א) בספר התודעה - פרק שלישי וזה לשונו: ועיקר מעלתה של התשובה - שהאדם נותן לבו לדעת בכל זמן איזהו החטא שמלפפו ומחבקו ואדוק בו יותר משאר החטאים, ועליו יתן כל פֶּחוּ להטהר ממנו ולשוב בתשובה שלמה, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד.

האמת והשלום אהבו

אין לך נעלה מן האמת ואין לך חביב מן השלום. אצל כל בני אדם כך, ואצל בני הנעורים על אחת כמה וכמה. בני הנעורים שמרגילים עצמם בשתי מידות אלה - אינם באים לידי חטא. וכל מי שבא לידי חטא, כיון שמקבל עליו להיות דובר אמת ועושה שלום - זוכה לתשובה ולעזיבת החטא ולכל המעשים הטובים.

בכל הזמנים כך, ובזמן הזה שרבים פרוצים בענינים אלה, שדבקים בשקר, ואינם מונעים עצמם מן המחלוקת, על אחת כמה וכמה שאין דרך רצויה יותר לבוא ממנה אל התשובה, כדרך האמת ואהבת השלום.

מעשה בחוטא אחד שנשתקע בהרבה חטאים גדולים, גנב וגזל וכחש ועשה כל מעשי תועבה אחרים. פעם אחת עלה בלבו הרהור תשובה ולא ידע מה לעשות. בא לפני צדיק גדול ואמר לו: עברתי על כל מה שכתוב בתורה - ועתה הורני דרך תשובה שארצה בה עוונותי הקודמים ותשמור עלי מלחטוא עוד. אמר לו הצדיק: אם אראה לך דרך תשובה שהיא קשה הרבה, מקבל אתה עליך? אמר לו: אפילו תגזור עלי שאפיל עצמי לכבשן האש! אמר לו הצדיק: ודרך זו שאני בא להראות קשה ממה שאמרת - מקבל אתה עליך? אמר לו: הן.

מה עשה אותו צדיק לאותו חוטא? השביעו על דבר אחד בלבד ואמר לו: לך לשלום לביתך, אכול כל מה שתרצה ועשה כל

ברוך הוא אמת, ויזכה למדריגות גדולות. ראה מה שכתוב בספר חסידים - סימן מז, וזה לשונו: אבל כל הדובר אמת ואינו דובר שקר אף להעלותו על לבו, כל דבריו מתקיימים, וגוזר גזירה מלמטה והקב"ה מקיימה מלמעלה, ועל זה נאמר (איוב כב כח) ותגזר אומר ויקם לך.

דין וחשבון על טיקון פגם הברית

בספר ליקוטי חפץ חיים דף קס"ח וזה לשונו: רב אחד ביקר אצל החפץ חיים זצ"ל כשעמד לפניו שאלו החפץ חיים זצ"ל האם הוא כהן או ישראל! השיב לו הרב "ישראל" אני, אמר לו החפץ חיים "אני כהן"! - חזר בעל החפץ חיים ושאלו: היודע אתה מה הנפקא מינה בזה שאני כהן ואתה ישראל? - ומיד השיב בעצמו: לכשיבא משיח צדקינו במהרה בימינו, יעלו

מה שתחפוץ, אבל אם ישאלוך אחרי כן 'מה עשית?' - אל תכחש, אלא הוה מודה על האמת, וזאת היא כל תשובתך!

הלך ועשה כדבריו. בא לגנוב וחשב בשעת מעשה: אם יתפסוני, ישאלוני: גנבת? הן אודה על האמת וישליכוני לכלא! נמנע ולא גנב. וכך בכל מעשה רע אחר שיצרו פתחו לעשות, ונמנע מלעשותו מפני ההודאה על האמת שקבל עליו ולא יעבור. פעם אחת תקפו יצרו ונכשל בחטא, כיון שנתפס, מיד הודה. ואותה הודאה הצילתו מן החטא שלא נכשל בו יותר.

הרי שהאמת היא סג' מן החטא ומביאה את האדם לידי תשובה שלמה יותר מכל הצומות והסיגופים.

וכשם שמידת האמת היא סג' מן החטא, כך מידת השלום היא דבק טוב המושך את האדם אל הזכות. כל מי שאוהב את השלום ואינו בא בקטטה עם הוריו ומוריו ולא עם חבריו, הוא לומד מהם מעשים טובים והולך בדרכיהם הטובות ואינו פורש מהם לעולם, ואף הם לומדים ממנו את דרכיו הנעימות; ונמצא הוא זוכה ומזכה את אחרים. וכל הזוכה ומזכה את אחרים אין החטא בא על ידו לעולם.

י תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

כולם לירושלים וכל אחד מישראל יחפוץ להכנס לעזרה ולהקריב קרבנות ולעבוד את עבודת בית המקדש.

כולנו נרוץ אל שערי בית המקדש, וכשיגיע עד השער יעמדו שם שוערים ויבדקו את כל הרוצים להכנס, ואז יפרידו בין שנינו. לי יתנו להכנס פנימה, ואילו אתה תידרוש להישאר בחוץ.

קנאת הנשארים בחוץ תהיה גדולה עד מאוד, שהנה הכוהנים יזכו לדבר הנכסף – לעבוד את עבודת הקודש, ולישראלים לא תינתן רשות לעבודה, המשיך החפץ חיים ושאל"ה היודע אתה מהו הגורם למצב זה? הבה ואספר לך: לפני כשלושת אלפי שנה, עמד משה במדבר וקרא: מי לה' אלי!, אבות אבותי נזדרזו לשמע הקריאה והתייצבו לפני משה, אבות אבותי לא נענו לקריאה. כשכר על היענותם לקריאה, זכו אבות אבותי במעלת הכהונה. וסיים החפץ חיים את דבריו באמרו: "לשם מה אני מספר לך את כל זה?"

היות שלכל איש מישראל יש רגעים בימי חייו, שבהם הוא שומע קול פנימי המכריז ואומר: מי לה' אלי?

כאשר תשמע קריאה זו ביום מן הימים מהדהדת בליבך פנימה, חושה, אל תעמוד!!!

אל תחזור על השגיאה של אבותיך! אשר הפסידו לנצח דבר נפלא שיכלו לקבל בקלות, אלו נענו לקריאה. אלא רוץ מיד לקול הקריאה, לבל תחמיץ את ההזדמנות!!!

דמעות - הרהור

תיקון להרהורי זנות, להוריד דמעות בשעת קבלת עול מלכות שמים

א. תיקון של הרהורי זנות שבא לאדם - שיאמר "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ואז יכלול נשמתו בשנים עשר שבטי י-ה, ומפריש את נשמתו מנשמת ערב רב הבאים מאשה זונה שהיא שפחה בישא, שמשם באה התאוה הזאת שכוללת כל המדות רעות (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. וכל זה כשיש לאדם הרהור באקראי בעלמא, אז די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל, אבל אם, חס ושלום, רגיל בהרהור של התאוה הרעה הכללית הנ"ל ואינו יכול להפרד ממנה, אזי צריך גם כן להוריד דמעות בשעת קבלת עול מלכות שמים, דהיינו שיעורר את עצמו עד שיבכה ויוריד דמעות בשעה שיאמר "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. להוריד דמעות על אדם כשר שמת כמו שאמרו חז"ל במסכת שבת (דף ק"ה) דהוא תיקון לעון קרי³.

ב) בקיצור שלחן ערוך (סימן קצ"ה בשם זוהר הקדוש אחרי עיי"ש), ואפשר לומר דהיינו שאמרו חז"ל במסכת שבת (דף נה:): אמר ר"ש בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר נודי ספרת אתה, שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך. [פירוש "את מקומות נדודי מנית אתה ה', שים את דמעתי באוצרך הרי הם ספורים עמך"].

דידי

שירגיל עצמו דבר יום ביומו ובלילה בוודוים והתודו.

ובזוהר הקדוש (ח"ב) פירוש על הפסוק "נודי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאודך הלא בספרתך". אמר רבי יוסי למדנו כל השערים ננעלו ונסגרו, ושערי דמעות לא ננעלו, ואין דמעה אלא מתוך צער ועצבון, וכל אותן הממונים על שערים ההם כולם משברים הרי קרח ומנעולי ברזל ומכניסים אותן הדמעות, ותפלה זו נכנסת לפני המלך הקדוש ובכך מדרגה הידועה יש לה צער מן העצבון והצרה של איש ההוא, כמו שכתוב (ישעי' מ"ג) בכל צרתם לו צר וגו'. והאיש ההוא עם תפלה ההיא עם הדמעות אינה חוזרת ריקם. והקב"ה מרחם עליו. אשרי חלקו של איש ההוא שמוריד דמעות לפני הקב"ה בתפלתו.

וזהו מה שאמרו כל המוריד דמעות על אדם כשר שמת הקדוש ברוך הוא סופרן ומניחן בבית גנזיו ולכאורה צריך לדקדק מה תועלת בזה שסופרן ולמה זה (ועיין בחידושי אגרות מהרש"א שם וברי"ף שעמדו בזה), ולהנ"ל יש לומר בפשוט כיון שהדמעות אלו הם תיקון לעון קרי לכן סופרן כדי שתכפר בכל טפה דמע על כל טפה קרי שיצא ממנו לבטלה ויהיו אלו כנגד אלו, והוא רחום יכפר עון בית ישראל במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

זוהר הקדוש

החיוב לכל אחד ובפרט לבעל תשובה להשתוקק לעסוק בכל חלקי ספר הזוהר

- א. מובא במדרש ששואלים לאדם אם עסק במעשה מרכבה, שהוא כללות חכמת הקבלה, ששורשו מבואר בספר הזוהר, וכן כתב האריז"ל (בתחילת שער המצות) שמי שלא השלים עצמו בעולם הזה אפילו בחלק אחד מחלקי פ"שט רימז ד'רוש ספרוד של התורה כפי ערכו, יצטרך לשוב ולהתגלגל עד שישלים עצמו ע"כ.
- ב. בסה"ק ראשית חכמה ושלח"ק ובהקדמת ספר שער היחוד והאמונה, וזה תוכן דבריהם: ולא יאמר אדם שהוא אינו יכול להשיג חלק סתרי התורה, כי יש כח לכל אדם להשיג את כל חלקי התורה כפי ערכו.
- ג. בהקדמת המהרצ"ו לשער ההקדמות, וזה תוכן דבריו: ולא מבעיא בחלק הנגלה שבזוהר, שבו בודאי יכול כל אדם לעסוק, כמו שהוא עוסק בשאר מדרשי חז"ל, אלא אפילו בחלק סתרי התורה שבזוהר יכול כל אדם לעסוק בו אפילו בעיון, כמו שהוא עוסק בנגלות התורה בעיון, ומי שאינו יכול לעסוק בנגלות התורה בעיון, לפחות יעסוק בבקיאות בספר הזוהר, חוץ מה שרגילים כלל ישראל לגרוס את לשון הזוהר ואת ספר תקוני הזוהר תמיד, ובפרט בחדש אלול, המקדש ומטהר את נפש האדם ומלהיבו לעבודת השם יתברך, שזהו כל תכלית לימוד וגירסת הזוהר הקדוש אך ורק להתקרב להקב"ה ולזכות ליראת השם.

סגולות הגדולות הטמונות בהזוהר הקדוש

- א. לימוד הזוהר הקדוש סגולה ליראת שמים. (הקדמת רבי משה בסולה לספר התקונים).
- ב. העסק בספר הזוהר סגולה להשגה. (האריז"ל בשער רוח הקודש דף יא ע"ב).
- ג. לימוד הזוהר הקדוש בתדירות סגולה להביא את האדם להתקשרות לאין סוף ב"ה. (שארית ישראל שער ההתקשרות שער א' דרוש ה מאמר ב).
- ד. הלימוד בזוהר הוא תיקון גדול לבעל תשובה. (שבחי האריז"ל).
- ה. הלימוד בזהר הוא תקון גדול לנשמה. (מורה באצבע אות מד).
- ו. לימוד הזוהר מביא לטהרת וקדושת הנפש. (פלא יועץ ערך זהר).
- ז. לימוד הזוהר מביא לזכות הנשמה (הגהות מהרצ"א אות ט).
- ח. לימוד בזהר הקדוש מסיר טמטום הלב (מאה שערים לבעל התניא).
- ט. לימוד סתרי התורה הוא סיוע רב להבנת נגלות התורה. (רבי אברהם מסלונים בספר תורת אבות).
- י. הלימוד בזהר מביא את האדם לאהבת הבורא (הרמ"ז בהגהותיו לספר הכוונות).
- יא. הלימוד בזהר מביא את האדם לאמונה. (אמרי פנחס שער ט אות ג).

**על ידי לימוד הזוהר מתקשרים
להרשב"י בזה ובבא**

- א. על ידי לימוד בספר הזוהר זכות רבי שמעון והחברים שלו יגינו עליו. (זכירה לחיים דף יד ע"ד).
- ב. זכות רשב"י בפרטות יגן עליו גם לעולם הבא. (ספר אברהם במחזה דרוש ט"ז).
- ג. בלימוד הזוהר בונה עולמות (כסא מלך על תקוני הזוהר ת"י מג אות ס).
- ד. הלומד בספר זהר הקדוש בעולם הזה, אז לעתיד לבא לא ישב בבושה. (זהר פרשת וישב דף קפה ע"א בכללות, ובפרטות בלקוטי תורה לבעל התניא פרשת צו).

סגולה לרפואות וישועות בכל ענינים

- א. לימוד הזוהר הקדוש מציל את האדם ומשפחתו ממגפה ושערורות. (שם שער ו אות עג).
- ב. מביא רפואה לכאב שיניים. (מעשי אמת לתלמיד החוזה מלובין נדפס בספר אמת ויציב ח"ד עמוד ל').
- ג. הוא רפואה לרגלים ולהוצאת קוץ. (אמרי פנחס שער ט אות ג).

חסד

לגדל יתום בתוך ביתו ויתנהג עמו כמו עם בנו.
לעשות הרבה בעלי תשובה² כמבואר ברבינו יונה, קב הישר,
שבט מוסר, ראשית חכמה, ועוד.

(ג) המזכה את הרבים הוא היחסן הכי הגדול בשמים

בדורו של הצדיק הקדוש רבי ר' מיכל מזלוטשוב זכר צדיק לברכה היו הרבה צדיקים קדושים וטהורים וגדולי עולם, ואף על פי כן רש"י הקדוש לא היה בשמים איש צדיק תמים כמוהו שכל הפמליא של מעלה דברו רק מאותו צדיק וקדוש. מכאן אפשר לראות מוסר השכל איך ובמה מודדים בשמים חשיכות של צדיקים קדושים.

בשמים מודדים הצדיק איך היה מדריגתו במעלת "ורבים השיב בתוכחות על עון", והמזכה את הרבים להחזירם בתשובה הוא ה"יחסן" הכי גדול בשמים.

ונעתיק מה שכתב כספר ישמח משה על תנ"ך בהקדמה (קונטרס תהלה למשה דף י"א ע"ב), וזה לשון קדשו:

מבואר בזהר תרומה (דף קכ"ח ע"ב), שהוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא וכו' בגין דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה, ודאי איהו שכחא דיסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באהרן "ורבים השיב מעון", וכתיב "בריתי היתה אתו החיים והשלום". ועיי"ש (בדף קכ"ט ע"א) כמה הפליגו שם כמה גדולים זכות הצדיקים שמחזירים רשעים בתשובה.

וכן שמעתי מאדמו"ח ז"ל, אשר סיפר לו מוזל"ה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הרב הקדוש ר' איציקל מדראהאביטש, ושאל רש"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנזכר לעיל.

והשיב לו ר' איציקל הנזכר לעיל, איך שלומד תורה לשמה. ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניתים וסיגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמ"ח וצדקה ופיזר נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו.

שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל, ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישים אתו כל הפמליא של מעלה, עד כאן.

הצות

מובן כי מעשה כזאת לא יוכל לספר אשר עיני בשר לו, ואך לאדם אשר עיניו משוטטות בעולמות עליונים שומע ורואה מה שלא ישמע לזולתו, יוכל לספר כזאת.

ובפרט להשיב רבים מעון במצוה של קדושת בית המדרש שהוא ממש מת מצוה. שמעתי מעשה נורא, כמדומני מהחדושי הרי"ם, אודות דברים בטלים בבית המדרש, שכידוע הקפיד מאד נגד עבירה גדולה זו והי' משלח אנשים המדברים בעת התפלה. פעם שאל יהודי עשיר את הרבי מדוע הוא מקפיד כל כך ומרחק את העשירים החפצים לשוחח מעט עם יהודי, מה נורא כל כך? ענה לו הרבי שכתוב בספרים הק' שיהודי ישגיח על כל מצוה וביחוד על אלו המצות שלא מקיימים אותם שישגיח יותר שזה דומה למת מצוה והוא יקבל שכר נגד כל העולם כולו כאילו כל ישראל קיימוהו. והצדיק המשיך ואמר להגביר שישנו מצוה של מת מצוה, ובמת מצוה לפחות ישנו מי שיטפל במצוה, אבל בענין קדושת בית המדרש שזה ממש כמו קדושת בית המקדש שהכהן הגדול הי' נכנס לפעול ישועות עבור כלל ישראל הרי זה לא מת מצוה אלא בבחינת מצוות מת, כי מצוה זו לא נוגע לאף אחד, וזה מאלו שאדם דש בעקביו וגם על ידי יהודים חשובים שמפזרים ממון רב לצדקה והרבנים מפחדים מהם, ואנשים אלו יושבים במזרח בין העשירים שכולם באים אליהם לישא חן בעיניהם לקבל מממונם, ולכן זה מצוות מת. ולכן הוא מקפיד כל כך נגד הדיבורים דברים בטלים בבית המדרש.

להיות נזהר לעמוד בחצות לילה מי שסיפק בידו לעשות לאונן ולקונן על חורבן בית המקדש ואם לאו יעשה אחר כך^א.

מצות

שיעשה המצות בכח ובזריזות עד שיתחמם בהם ויזיע ובפרט בעשיית המצות לפסח ונשיאת בר מינן כו'.

מקוה

טבילה אחר העונה – הוא התיקון הגדול לתקן פגם הברית

א) כבר נתפשט ליזהר בטבילת עזרא (עיין אור החיים סימן פ"ח) וכמו שהזהירו פוסקים וספרים ליזהר בו גם בזמן הזה, שיש בו מעלות עצומות לטהרת הגוף והנפש ומאריכין ימיו ושנותיו – להזהיר, ועוד יש בו תועלת עצומה הבאתיו בביאורים. ומדקדקין לקום בבוקר באופן שיעלה בידו לברך ברכת התורה

א) עיין בפתחי חיים על השערי ציון שכתב לומר על כל פנים תיקון חצות בליל ב' וה' או על כל פנים פעם אחת בשבוע ע"ש וכן כתב בליקוטי אמרים באגרת התשובה (פרק י'). בספר אור לשמים (פרשת תרומה) כתב ב' או ג' פעמים בשבוע עכ"פ ע"ש, ובספר עבודת ישראל (פרשת וירא) כתב על כל פנים פעם אחת בחודש עיין שם, ובמדרש פנחס כתב הזהיר לנו כמה פעמים לומר תיקון רחל כו' ואם אין פנאי כל כך יאמר על כל פנים על נהרות בבל וזכור ובהיכלך ואם לאו יאמר על כל פנים בהיכלך וכל זה אפילו קודם השינה אם הוא אחר חצות לילה צריך לומר עיין שם. (ראה מה שהבאנו בסוף הספר מספר הקדוש קב הישר פרק צ"ג, עיי"ש).

טיקון תיקונים לפגם הברית הברית יט

וקריאת שמע בזמנו אחר הטבילה במקוה. ובעל שם טוב הקדוש הזהיר מאד אף באונס ודוחק לטבול על כל פנים פעם אחת ולא יזיק לו המקוה וכיון שאין החתן יוצא יחידי מביתו יזמין את בר לווייתו באופן שיהי לו פנאי לטבילה וקריאת שמע ולא יצטרך לסמוך אדיעבד לקרות את שמע קודם טהרת מקוה. וגם בשבת קודש נוהרין לטבול טבילה זו כמבואר בפוסקים. ומצוה על כל צבור לתקן מקוה חמה בכל יום והעושה כן מאריך ימים².

ב) להעתיק כל ענינים שנאמרו בספרים בענין טבילת עזרא מצריך חיבור בפני עצמו על כן לא העתקנו רק ראשי פרקים להראות עד היכן הדברים מגיעין ושגם הגאונים הקדמונים שלא השתייכו לכת החסידים כלל דקדקו בכך ועד כמה. ושלכולא עלמא התפלה יותר מקובלת עם הטבילה.

ובטרים הצעת הדברים אבאר מה שכתוב בפנים דעוד יש בו תועלת עצומה. הנה כבר האריכו הסופרים וספרים בגודל חומר עון זרע לבטלה אפילו במקרה חס ושלום שפוגם בעליונים ובתחתונים ואין דבר הנותן כח לחיצונים כזה ושכל חיות האדם ומזלו בזה ובבא בהא תליא. וכבר אמרו דורשי הרשימות – הכל תלוי במז"ל – ובמקום אחר הרחבנו הדיבור בזה קצת. גם זאת ידוע לכל מעיינים מאשר כתבו הספרים כי טבילה במקוה ביום הפגם אין למעלה הימנו והוא מוכרח לניקוי העון, ואין להאריך, ומכל מקום כתבתי קצת לקמן אות יב. איברא החוש מעיד דהרגיל בטבילה זו נוהר בו לעולם גם לצורה מקרה לילה אבל האינן נוהרין לעולם אין נוהרין והוא גרעון כפי שהביאו ספרים הנ"ל וכבר נתפשט המנהג אצל החסידים ואנשי מעשה לטבול בכל יום. כמ"ש בסמוך בשם משמרת שלום. ובסמוך הבאתי בשם בעל שם טוב הקדוש זכ"ע דטבילה עומד במקום תענית יום אחד. עיין שם. ועיין בש"ס ברכות פ"ג וכן במ"א ומ"ב סימן פ"ח דהמשמש מטתו אפילו חולץ יותר מחויב, ומצינו בדחז"ל דישאל קדושים היו נוהגין בטבילה זו מאליהם עוד לפני מתן תורה, כדאי בתדב"א (פ"ז).

ודע דאע"ג שהחסידים הן הן שהפיצו מנהג זה לטבול בבוקר לפני התפלה. מכל מקום כן נהגו והנהיגו הרבה מגדולי אשכנזים אצל תלמידיהם, ומקובל אצל נכדי הגה"צ ממאד (מהר"ש בראך זצ"ל) שהי' תלמיד מובהק למהר"ם שיק זצ"ל שאמר לו דמפני ג' דברים אוהב החסידים ואחד מהם מפני שנוהרין בטבילת עזרא, ובתולדות שמואל (אונסדארף) דב' דברים יש להתנהג כחסידים – אש ומים – היינו התלהבות בתפלה, וטבילה בכל יום.

בקדמונים – בענין הטבילה:

- א. בכ"מ (סוף ה' קריאת שמע) שלא בטלוח אלא נתבטלה מעצמה מפני שלא הי' כח ברוב הצבור לעמוד בה. וכתב ע"ז בפרי מגדים (פ"ח א"א א') דמי שירצה לנהוג ולטבול תבוא עליו ברכה. ולהלן שם (שי"ג משי"ז ג') דמי שטובל תמיד חשיב אצל טבילת מצוה.
- ב. כבר העיד הרמב"ם באגרת על עצמו דמעולם לא ביטל טבילה זו, וכל הטובל במקוה כטובל במימי הדעת (תר"י ברכות כב.).
- ג. כתב רבינו האי גאון ז"ל דלא אמרי' בטלוחו לטבילותא אלא לגבי קריאת שמע אבל לתפלה אין מתפללין עד שירחצו (שם).
- ד. והר"ף ז"ל כתב ולא טבילה דוקא אלא רחיצה בטי' קבין (רי"ף שם).
- ה. התפלה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל (שם בשם הרב"י).
- ו. בטור סוף סימן רמ"א כתב דהמחמיר תבוא עליו ברכה.
- ז. בחינוך (מצוה ק"פ) כתב: אמנם בעל נפש המטהר לקריו גם היום מדה טובה ומשובחת היא לו, יודע דרך טוב ורוב טובה יחזו בה ותבוא עליו ברכה.
- ח. במאירי (ברכות כב.) כתב: מכל מקום טבילה זו קדושה גדולה וכל המחמיר בה תבוא עליו ברכה.
- ט. בירושלמי (ברכות פ"ג ה"ד) אמרו: דכל המחמיר בה יאריך ימים בטובה.
- י. בשאלות ותשובות מן השמים (סימן ה') וזה לשונו: ועבדתם את ד' זו תפלה, אפשר טמא מקריב קרבן וכי' ודבר זה גורם אריכות הגלות וכי' שמענו מאחורי הפרגוד ולטהר כל ישראל יחד אי אפשר, אך אם יטהרו שליחי ציבור בכל מקום ימהרו ביאת הגואל.
- יא. כתב הרא"ה (בהקדמה לשער בית הנשים): ואדונינו אדון כל הנביאים נצטוה בפרישתו, וגם אנו נצטוינו לגדולה להטהר בטבילה, רבותינו ז"ל אמרו הרבו בטבילות לאחוז במדות וכי' עכ"ל.
- יב. בספר הפרדס לרשי"י ז"ל, דענין טבילת בעל קרי הוא ענין של קידוש השם בפני גוים. וכי' בתשובת הגאונים שער תשובה סימן חצ"ר כמבואר בכ"י ח"ג סימן נ"ה.
- יג. בשאלות ותשובות מן השמים דברים נפלאים עד מאד בענין טבילת עזרא מפי הקב"ה – הבאתיו בסמוך אות קטן ט"ו עיין שם.
- יד. הכוזרי (מאמר כתב סימן ס') דמי שהוא בעל נפש ירגיש בנפשו שינוי כל עוד שלא רחץ לקריו, וכבר ניסה שמפסידים במגעם דברים דקים כפנינים ויינות (מובא בדעי"ת).
- יז. דעת הר"ש במסכת ידים דמכל מקום תשעה קבין בעינן (מובא בשו"מ ח"א קכ"ג).

יד. באחרונים בענין טבילה:

במשנה ברורה אות ד' בשם א"ר, ומכל מקום אנשי מעשה נוהגין בתקנה זו. ועמ"ש לעיל בשם פרי מגדים מהמחמיר תבוא עליו ברכה.

בערוך השלחן (פ"ח ב'): ומדברי הרמב"ם נראה. שלא החכמים ביטלוהו אלא מאליה נבטלה מפני שלא יכלו לעמוד בתקנה זו וכו', ולכן מציינו במשניות שנהגו בתקנה זו לפי שעדיין לא נבטלה, וגם עכשיו יש מהדרים ששומרים לטבול לקירויין וכו' עכ"ל.

בשאלות ותשובות פרי השדה (ח"ד סימן ב') דבזמן הזה יש מהדרים ששומרים לטבול לקירויין וכו' עכ"ל.

בשאלות ותשובות פרי השדה (ח"ד סימן ב') דבזמן הזה דשכיחי מקואות לא שייך לומר מ"ש הכ"מ שאי אפשר לעמוד בתקנה זו ועל כן הוא יותר חובה מבימים הקדמונים. (אמר המו"ל: וכ"ש בזמן הזה שבית הטבילה בנוי ומשוכלל עם כל המצטרף ובפרט כשהוא באותו בנין שבבית הכנסת).

בדעת תורה בשם שאלות ותשובות בשמים ראש סימן כתב דאסור בתפלין כל זמן שלא טבל. ועיין מה שכתוב על זה בשאלות ותשובות פרשת מרדכי סימן ה'.

בשאלות ותשובות שו"מ מהד"ג ח"א סימן קכ"ג דן אי מהני התרה למי שקיבל לטבול לתפלה וכן בפרה"ש שם.

ודעת שאלות ותשובות חסד לאברהם סימן י', ושאלות ותשובות יד יצחק ח"א קכ"ט, דמהני התרה וכ"ה בש"מ ה' טב"ע. ועיין בת"ח כלל ג' ס"ק פ"ב.

בתורת חיים (סופר) סימן פ"ח דהאידינא דיש טבילה בחמין אין מהראוי לזלזל בטבילה זו דמגמרא מוכח שהקילו בה משום צינה.

בשאלות ותשובות עין יצחק (אור החיים סימן ב') דלא מהני התרה על זה, דכיון דמבואר בגמרא ובירושלמי דהמחמיר בה מאריכין – ימיו ושנותיו לא מצי להתחרט על זה בלבב שלם דודאי רוצה בברכת חז"ל.

בשאלות ותשובות שו"מ הני"ל דנהגו עלמא חסידים ואנשי מעשה לטובל לתפלה והוי כמו נדר ואין לו התרה, ועוד כתב שם דלא בטלו לטבילותא רק לתורה ולא לתפלה.

בשאלות ותשובות נפש חי' (אור החיים סימן מ') דאין להקהל רשות לסגור את המקוה לאנשים – אפי' אם הכוונה שלא יעשה אי נקי ומונעים הנשים מלילך למקוה – וכל המבטל דינו כמבטל רבים מלעשות מצוה.

בכף החיים סימן ע"ו אות פ"א דהנהגין לטבול מנהג יפה הוא שאין למעלה הימנו כדי שתעלה תפלתם ותוכתתם למעלה בקדושה ובטהרה ועליהם תבא ברכת טוב, עכ"ל.

ועיין עוד דבר נפלא בשאלות ותשובות נודע ביהודה מהד"ק אור החיים ל"ב שמסדר תשובה לאחד, וכתב: ומה טוב שלא יבטל מטבילת קרי, עיין שם. ובשאלות

ותשובות תפארת צבי על יור"ד ח"ב סימן כ"ז, הבאתיו בדין טבילה בשבת קודש – בסמוך.

ובאוצר החיים להגה"ק מקאמאראנא זצוק"ל (פרשת מצורע מצוה קע"ז) וזה לשונו: וכל הטובל במקוה מטומאתו אף בזמן הזה מקיים מצות עשה מרמ"ח מצות ונפשו מזדככת כדברי רבינו הקדוש בעל החינוך.

ובסגולות ישראל (מערכת ט"א אות א') להגאון מהר"ש ליפשיץ בעמה"ח ברי"א, וזה לשונו: והזהיר בטבילת עזרא יהי מובטח שלא ישלוט בו דבר כישוף, וכל שונאיו יפלו תחתיו וכל הדינים נמתקים מעליו, וכל אריכות הגלות וכל הצרות הבאות על ישראל בדור הזה היא על ידי שבטלו טבילת עזרא, עכ"ל.

והאמת ניתן להיאמר דהמעין היטב בדברי הקדמונים דלהלן שכתבו להתיר טבילה זו אפילו בעצם יום הכפורים להרגיל בו שמע מינה דבעיניהם לאו דבר פשוט הוא. וכן יש ללמוד מהכרעת האחרונים שם להקל. וגם מדי מאורי האחרונים שהתאמצו לתת יד להמקילין בשבת כדבסמוך.

בשאלות ותשובות דבר משה (סימן ס"ד) וז"ל: לזה רמזו חז"ל באמרם (מד"ר ויקרא פ"א) תלמיד חכם שאין בו דעת דעת נבילה טובה הימנו כמאמרם ז"ל דעת – זה סדר טהרות – ולזה אמר כל תלמיד חכם שאין בו דעת רצה לומר שאין לו טהרה במקוה נבילה טובה הימנו אחר שאיננו טהור מטומאת קרי שהוא חמור מכל הטומאות מפני שיוצא מגופו, עכ"ל.

בשאלות ותשובות אמרי יושר (ח"ב סימן ר"א אות א') דאין לסתור מקוה ישנה לבנות במקומה חדשה דביטול אנשים הרגילין במקוה לאו מילתא דותרתא הוא, עיין שם.

בקצה"ג על מט"א תיקונים והשמטות לסימן תקפ"ה דלדעת מרן החת"ס לאור הקפידא ששליח ציבור על כל פנים יטבול, בזמן הזה כל יחיד דינו כש"ץ.

ובזמן הזה: בשאלות ותשובות פרהש"ד הנ"ל דבזמן הזה דשכיח מקואות חובה יותר (הבאתיו לעיל). בתורת חיים (סופר) סימן פ"ח וזה לשונו: ובפרט באידנא שיש טבילה בחמין על כרחך אין מהראוי לזלזל בטבילה זו, דבגמרא מוכח שהקילו משום צינה משא"כ בזמן הזה, ולא עוד דלתפלה הרבה מחמירין שעדיין התקנה במקומה עומדת, ובשו"מ (מהד"ג ח"א קנ"ד) דהוי כחפלת ערבית רשות וקבלו עליהן חובה והוכיח מתוספתא ידים פרק ב' דחובה הוא.

טו) מספרן של צדיקים: מצוה לטבול ולזהר שלא יאמר דבר שבקדושה בעוד טומאתו עליו אם לא מאונס ודוחק גדול, כך פסק מרן האריז"ל (בספר טהרת השם וז"ל: ומרן הבעל שם טוב הזהיר מאד אף באונס ודוחק שיטבול בהכרח פעם אחד.

וכתב בספר משמרת שלום (קייאנוב) סימן ב' וזה לשונו: וקבלה בידינו מקודש הקדשים רוח אפינו הבעל שם טוב זצ"ל כי כשצריך למקוה וטובל את עצמו לא יזיק לו בשום אופן, עיין שם.

ועיין בספר מאור ושמש על התורה פרשת אמור שכתב שאי אפשר לו לאדם שישגי תכלית יראת ה' אלא אם נזהר בטבילת עזרא וכו' ואם הוא לומד ומתפלל ואינו נזהר בטבילה זו אי אפשר בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצות ואם הוא לומד ספרי קבלה והוא בלתי טהור יוכל לבא חלילה על ידי זה לידי אפיקורסות ובזמנים הקודמים שהיה דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממות כלל זאת היה מחמת שהיה לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו והכת שבתי צבי ימח שמו שהיו אז בימים ההם נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף והיה העולם שמש עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעל שם טוב הקדוש ואדמו"ר הרב ר' אלימלך נשמתם בגנוי מרומים, והם פתחו **שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהיה אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו** שחכמי הגמרא לא בטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי התורה ומצות צריכין להיות נזהר מאוד בטבילה זו עכ"ל עיין שם.

בספר ליקוטי תורה (פרשת תבא, ד"ה תחת) דאחד מג' דברים להסיר המנוגע בתפלה הוא המקוה, עיין שם. מובא בקצה"ש סוף סימן י"ב.

בספר אורח לחיים (פרשת ראה עה"כ כל צפור) וזה לשונו: בשם כאדמו"ר מהר"י זצ"ל"ה יראת ד' טהורה עומדת לעד כי האדם הרוצה ליכנס בעבודת השי"ת ולהיות ירי"ש לאמתו צריך לשמור טבילות עזרא בלי לעבור בעת הצורך. וביותר לתפלה צריך האדם לטבול עצמו. הגם שבטלו לטבילת עזרא מכל מקום לתפלה לא בטלו וצריך האדם הירא לשמור זאת שלא לעבור חלילה ע"ז... עכ"ל.

בראשית חכמה (שער אהבה פרק א') וזה לשונו: והזהיר לעשות הטבילה בזמנה בודאי לא ישיגהו שום מזיק כי שומר מצוה לא ידע דבר רע.

ברחמי האב (אות כ"ט), להיות טהור בכל עת ושלא להתעצל לטבול במקוה בכוונה רצו"י כי הכל הולך אחר הכוונה.

טו בשאלות ותשובות מן השמים (סימן ה') יש תשובה נפלאה מן השמים בנחיצות ומעלות טבילה זו, ואחר התשובה שאל פעם ב' אם הדברים יצאו מפי הקב"ה והשיבו הן. ולימוד ומוסר גדול בענין הטבילה יש ללמוד מכל תיבה כמעט, ע"כ אמרתי להעתיק כל תשובה עם השאלה ומשם ילמוד כל מעיין שמעלת הטבילה גבוה מעל גבוה.

וזה לשון השאלה: על טבילת בעלי קריין דאמרי בטלוה לטבילותא כר"י בן בתירא, וכתבו הגאונים דהנ"מ לקריאת שמע ולדברי תורה אבל לתפלה צריך טבילה או ט' קבין, ויש מקילין ואומרים דאפילו לתפלה בטלוה וסומכים על הירושלמי דאמר בפרק יום הכפורים דאסור ברחיצה אסור בתש"ה מבעי שהרי צריך לרחוץ קודם שיתפלל ומשני במקום שנהגו שלא לטבול אי נמי תפתר קודם תקנה, ועל זה שאלתי אם יש לסמוך על הירושלמי ולומר כי תקנת עזרא לא נתקבלה בכל המקומות ובמקום שנהגו נהגו, ובמקום שלא נהגו מותר להתפלל בלא טבילה ובלא ט' קבין, ואם הלכה כדברי הגאונים שמחמירין ואומרים שצריך טבילה או ט' קבין לתפלה.

והתשובה:

והשיבו ועבדתם את ד' אלהיכם זו תפלה, ואפשר טמא ומקריב קרבן. וא"ת שאר טומאות אינו דומה טומאה היוצאה מאונס לטומאה היוצאה מדעת, אינו דומה טומאה הבאה מחוץ לטומאה היוצאה מגופו, ועזרא כשתיקן ברוח הקודש ראה ותיקן, ועל הירושלמי דע אילו חיה עמהם בבי"ה לא מצאו ידיהם, ועוד הרי חזר בו ואמר קודם תקנת עזרא נשנית משנה זו, ודבר זה גורם אורך הגלות כי אם היתה תפלת ישראל כתיקונה היה כבר נשמע תפלתם זה ימים רבים אך סבלות הגלות ומע"ט ות"ת הם העומדים לישראל. ואח"ז השיבו שמענו מאחורי הפרגוד ולטהר כל ישראל יחד אי אפשר אך אם טהרו שליחי ציבור בכל מקום אבא אליך וברכתך, אחרי ראותי כל אלה **שאלתי** ליל ג' י"ט כסליו **אם בא לפי מאת ה' ואם לאו**, וכך היתה שאלתי אנא מלך עליון האל הגדול והגבור והנורא שומר הברית והחסד לאוהביו. שמור בריתך וחסדיך עמנו וצוה למלאכך הקדושים הממונים על תשובת שאלת חלום למלאכך הקדושים הממונים על תשובת שאלת חלום להשיבני על מה שאשאל לפני כבודך תשובה אמיתית וכונה דבר דיבור על אופניו ברור ומבואר בפי ובהלכה בלי שום ספק אשר שאלתי בענין טבילת בעל קרי, אם נאצלו הדברים מרוח הקודש ואם יש בהם תועלת וטוב לגלות לחתני ר' יוסף ולצוות עליו להודיע לחכמי הארץ או אם באו לפי מרוח אחרת ואין בהם תועלת וטוב לי להסתירם ולהעלימם.

והשיבו, באמת היה דבר ה'. והדברים עתיקים עתיק יומין אמרן והיום יום בשורה וחכינו עד אור הבוקר, אחר זה השיבו והאיש אשר יעשו בזדון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם ומת האיש ההוא, והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך.

עוד אעתיק דבר נורא מאוד מכתב הארז"ל (בפע"ח שער השבת פ"ג) דהנהר בטבילת מקוה נעשה מטבילה **טבל** – י' שמתחבר להקב"ה להיות אחד כביכול ואשרי חלקו ואם אינו נזהר בטבילת מצוה אז נעשה **בטל** י' חס ושלוש שמקצץ בנטיעות חס ושלוש ועי"ע בבי"צ פט"ב סימן ע"ט שמצא בשאלות ותשובות הגאונים (שע"ת סימן חצ"ר לר"ה גאון) כיון דהישמעאלים נזהרין בזה לכן גם לישראל לזהר בזה.

טו בספר דרך אמונה ומעשה רב (דף נ"ב) וזה לשונו: גם פעם אחת אמר (רבינו הקדוש מהר"ן מברעסלוב זצוק"ל) שצריכין לזהר מאד לטבול באותו היום שיהי האדם בלתי טהור ואפי"א לא יוכל לטבל בבוקר על כל פנים יטבול באותו היום אפילו לפנות ערב כי צריכין לזהר מאד לטבול באותו היום דוקא... גם בלי"ז הזהיר מאד להיות **רגיל בטבילת מקוה** (גם בסתם) ואמר שבימים שאין אומרים בהם תחינה כגון ביומי דניסן וכיוצא המובאים בשולחן ערוך צריכין להיות רגיל ביותר בטבילת מקוה, עכ"ל.

בספר בית אהרן (קארלין) בליקוטים: ואמר (הרה"ק מהר"א מקרלין זצוק"ל) ששמע בשם הבעל שם טוב זצוק"ל וזכ"ע פי הפסוק בזעם תצעד ארץ. בזעם ר"ת **זביחה – עירובין – מקואות** שעל ידי דברים אלו תצעד ותתייסד הארץ.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית כה

ב כמו כן יש לדקדק ולהזהר מאד לטבול במקוה אם חס ושלום נכשל במקרה לילה רחמנא ליצלן שזה מועיל למחות כח הטומאה הנולד אם טובל מיד ביום ההוא. וטובלין בכל

עוד אמר דאי' בספרים אף על פי שאין נבואה בחוץ לארץ, אבל במקום מים יוכל להיות.

עוד אמר שמי שמאמין באמת בטהרתו במקוה ונהנה ומקבל חיות מזה בטוח הוא אף שהוא חלש ורחיצת המים מזיקין לו עם כל זה הטבילה לא תזיק לו כלל, עיין שם.

בסידור לב שמח בהקדמה וזה לשונו: וגם העיקר טהרת הלב ליהרר ללמוד לשמה הוא להיות התלמיד חכם נוהר במקוה וכו'. ושמעתי ממו"ח הרה"ק מבעלז זלה"ה (הוא השר שלום מבעלזא זכ"ע) שלכך מסיים הגמ' בברכות (בסוגיא דטבי"ע) כל הנוהר בה מאריך ימים שדרך התלמיד חכם שיש לו מיוזג רך, ולכך אומר שאם ילך למקוה יזיק לו. ולכך איתא בגמרא **כל הנוהר בהמאריך ימים מבלי היזק חלילה**, עכ"ל שם.

בנימוקי אור החיים (לבעל מנחת אלעזר זצ"ל) סימן פ"ח דיפה מנהג חסידים ואנשי מעשה שנתפשט דרכם ליהרר בטבילת עזרא ולכן **נכון מה שזוהרין בכל מקום שעל כל פנים הבעל תפלה לא יעמוד לפני העמוד** אם לא הי' מקודם בבוקר במקוה. וציין שם לעיין בספרו חיים ושלום על התורה ומנחת אלעזר שמביא מקור דהוא דת יהודית לטבול במקוה, עיין שם.

ובספר הכנה דרבה (לבעל ערוגת הבושם) דף טו"ב אות י"א: מזהיר באזהרה אחר אזהרה ליהרר בטבילת עזרא, ועיין עוד עמק יהושע האחרון בסופו בענין זה.

ובספר מאמר מרדכי (דף כה.) להקדוש המפורסם מהר"ם מנאדבורנא זצוק"ל שפעם אחת דבר רבינו הקדוש ואמר בעל קרי אסור בתורה ותפלה אף על פי דבשלחן ערוך כתיב להיתר בעלי שולחן ערוך הי' בעלי רוח הקודש והבינו שיהי' הדור חלוש מלטבול ואם יאסרו הלימוד והתפלה תורה מה תהא בה. אבל דעו שאמת הוא שבעל קרי אסור בתורה ותפלה, עכ"ל.

בשלי"ה אות טהרה וזה לשונו: ואני אומר הבא לטהר מסייעין לו מי שעושה מוסכם לעשות בטהרה בודאי הקב"ה יסייע לו להזמין לו טהרה, עיין שם.

בספר הקדוש מגיד תעלומה (ברכות טו.) לבעל בני יששכר דטבילה יותר חשובה מקרבן על המזבח. ועי' במשני"ח (שארית יום ראשון) וזה לשונו: ועיקר כוונת עסקו בתורה תהי' להשיגה וכו' וכדי שלא יהי' לו עיכוב להשיגה לא יעצב לעולם ולא ימנע עצמו לעולם להיות טהור על ידי טבילה כי זהו העיקר, עכ"ל.

כו תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

ימות השנה לבד יום הכיפורים ותשעה באב. (אולם עיין מה שכתבתי בענין יום הכיפורים בביאורים לאות הקדום באורד)².

ג) נמצא בספרים דאפילו על חלום רע [שחלם לו שבא על אשתו וכל שכן אחרת] אפילו לא נכשל במקרה חס ושלום יזהר מאד בטבילה דיכולין הקליפות להזיק לבנים קטנים חס ושלום והוא עוד יותר ממעשה רע בעצמה רחמנא ליצלן,

---

ג) הקדוש מהר"ח ושלום זכי"ע מביא בשם האריז"ל בשער רוח הקודש דף ד' ד"ה "ובענין טומאת קרי" וזה לשונו: א"ל מורי ז"ל (הוא האריז"ל) כי כל אותו היום מתגלה אותה הטומאה וניכרת במצחו אף אם טבל אלא שהוא גלוי דבר מועט אבל אם לא טבל הוא נגלה שם תמיד כ"ז שלא טבל עכ"ל.

והחיד"א בעבודת הקודש קונטרס צפורן שמיר סימן ז' אות ק"ד דמסורת היא שהרואה קרי וטובל ביום ההוא דוקא ומתודה כראוי נמחה המזיק של קרי עכ"ל. וכתב על זה בכף החיים (ע"ו אות כ"א) ועל כן נוהגים יראי ד' לטבול לקריין ביום ההוא ואם אפשר להם טובלין קודם התפלה כדי למחות המזיק ולהתפלל בטהרה. [וע"ע בסמוך אות' ג'].

ובקב הישר (פרק כ"ב אות ה') וזה לשונו: כשאדם עובר עבירה הן גם כן נרמזים העבירות במצחו באש שחור מכל מקום אם מתחרט ויגע וטרח לתקן בעשיית תשובה העונות שעשה, אזי מסלק החשך ואש שחורה ברשת במצחו מעון ובשבת כשבאה הנשמה יתירא אחרי חצות לישראל אזי נתכסה אותו העון מכל וכל זולת טומאת קרי או שתקן המעשיות אינו נסתלק בלתי טבילה, עכ"ל.

במגיד תעלומה (ברכות כ"ב) דבהוצאת זרע לבטלה חייב מיתה בידי שמים וכשטובל את עצמו במים קרים נפטר ממיתה.

ועיין בליקוטי מהרי"ן (ח"א סי' ר"יה) וז"ל: תיקון למקרה לילה רח"ל לומר יי קאפיי תהלים באותו היום שאירע לו חס ושלום כי יש כח באמירת תהלים להוציא הטיפה מהקליפה שלקחה אותה וכיו ומי שזוכה לאמרם באותו היום אי"צ לפחד עוד מפגם הנורא של המקרה חס ושלום כי בודאי נתקן עי"ז.

ועיין בהקדמה לתיקון הכללי, דתיקון הראשון הוא המקוה שצריכין לטבול במקוה. ואחר כך תיקון הלזה.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית כז

אבל בטובל בבוקר אין להם כח להזיק. (הקדמת ספר אור עינים להרה"ק מהרא"צ סאפרין מקאמארנא זצ"ל בן בעל שלתה"ט זצ"ל).¹

ג*) בזמן הזה הטבילה חובה יותר מבימי קדם מפני מקואות חמין דשכיחי בכל מקום, ועל כן אין להביא רא"י ממה שהקילו בו בימים קדמונים שלא יכלו לעמוד בו מה שאין כן בזמן הזה (פרהש"ד ח"ד סימן ב' תורת חיים סימן פ"ח).

ומצינו בהפוסקים האחרונים שהפליגו במעלת וחובת הטבילה בזמן הזה ואפרוט תמצית דבריהם.

א. הרגיל בו הוא כנדר ואין רשאים לבטלו (שו"מ, חסד לאברהם, יד יצחק, פרהש"ד, עין יצחק, של"מ).

ב. יש אומרים דלא מהני התרה (שו"מ, עין יצחק), ויש מקילין (חסד לאברהם, יד יצחק, ש"מ).

ג. בטלוהו רק לתורה ולא לתפלה (שו"מ).

ד. מקיים מצות עשה מרמ"ח מצות עשה ונפשו מזדככת כדברי החינוך (אוצה"ח קאמארנא).

ה. המחמיר תבוא עליו ברכה (פמ"ג), וכן נהגו אנשי מעשה (ח"א).

ו. מנהג יפה הוא שאין למעלה הימנו, שתעלה על ידי זה תורתם ותפלתם למעלה בקדושה וטהרה (כה"ח).

ז. אין רשות לקהל לסגרו אפי' הכוונה שלא יעשה אי נקי וימנעו הנשים מלילך (עין יצחק, שו"ת נפש חיי).

ד) ביסוד ושורש העבודה (שער המים פ"י) וזה לשונו: גם להרבות בטהרת טבילה ככל האפשרי כי זה עיקר טהרת נפש גם בכל השנה וביחוד אם בלתי טהור הוא מטומאת קרי ר"ל או מטומאת הזיווג יזהר לטבול בו ביום קודם תפלת שחרית.

וזה לשונו בזהר חי (דף י"ד ע"ד): ובחג נידונין על המים על שהם מבזין בנטילת ידיים, ועל שהם מזלזלין במקואות ובטהרות שהם במים, ועל כך נדונין על המים על ענין המים. עכ"ל.

ח. לזה כווננו חז"ל באמנם "תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו" (מד"ר ויקרא פ"א) על פי אמנם (שבת פ"ב) דעת זה טהרות, ורצה לומר תלמיד חכם שאינו טובל לצורך נבילה טובה הימנו דטומאת קרי חמור מנבלות שיוצא מגופו (שו"ת דבר משה).

ט. אין לסתור מקוה ישנה לבנות במקומה חדשה דביטול אנשים ממקוה לאו מילתא זוטרתא הוא (אמרי יושר).

י. הזהיר בטבילת עזרא יהי מובטח שלא ישלוט בו דבר כישוף, וכל שונאיו יפלו תחתיו. וכל הדינים נמתקין מעליו, וכל אריכות הגלות, וצרות הבאות על ישראל בדור הזה בשביל שבטלו טבילה זו (סגולות ישראל).

לא יחשוב בדברי תורה עד שישפשף ירכותיו במים^ה, סגולת המקוה הוא להחזיר הנשמה למקומה, כי מי שהוא טמא אין לו נשמה והפוגם הברית נשמתו מסתלקת ממנו.

(ה) בספר ראשית חכמה - שער הקדושה - פרק שבעה עשר וזה לשונו: התיקון לעון הקרי, ראשונה צריך שיטבול התיקון במקוה מ' סאה כדי לטהר עצמו מטומאת החיצונית הארורה, ואפילו מי שמקל בטבילה לענין הזווג אין ראוי להקל בזו. וכן פירש הרשב"י ע"ה (זוהר פרשת בראשית דף כה ע"א) ובגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא בעי לאסחאה מניה לאתדכאה מניה והא אוקמוה חבריא, עד כאן לשונו. ולעיל מזה מיירי בענין נעמה אימא דשידין דמצדה באין כל אנתן העושים לבני אדם בעלי קריין, ואם לא יהיה אפשר במ' סאה ישתדל להטיל עליו ט' קבין, ואם אפילו זה אי אפשר לו לפחות ירחוץ מקום הטנוף. ובספר מעשה החסידים (ספר חסידים סימן קנו) כתב, שלא יחשוב בדברי תורה עד שישפשף ירכותיו במים כן ראוי לעשות לכבוד התורה והתפלה. ובפרשת מצורע בפרשת הזב הביאו בילקוט תנא דבי אליהו, זה לשונו, ראה אדם קרי חייב טבילה, אמר מי רואה אותי אין בכך כלום, העבירו מנגד פניו שוב ראה קרי אמר מירואה אותי וכו' שלש פעמים עבר על מה שכתוב (איוב לג, כט) פעמים שלש עם גבר, שהוא נעשה זב מתחלת דרכיו, שנאמר (ויקרא טו, א) איש איש כי יהיה זב, מה תלמוד לומר איש איש

סנדק

למקרה לילה, אם חזר ועשה תשובה מרפאין אותו ואם לאו הרי הוא בחזקתו עד יום מותו, שנאמר, וזאת תהיה טומאתו בזובו, עד כאן לשונו:

ובמעלות הטבילה כבר כתבנו לעיל ובמעלות במקומו (שער אהבה פרק יא) ואמרנו כי מסגולתה הוא להחזיר הנשמה למקומה, כי מי שהוא טמא אין לו נשמה והפוגם הברית נשמתו מסתלקת ממנו, וכן פירש בווהר (פרשת לך לך דף צד ע"א) זה לשונו, דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשומא קדישא דהאי את מניה חמי לקודשא בריך הוא, ממש ונשמתא קדישא אתאחידא ביה, אי לא זכי דלא נטיר האי את, מה כתיב (איוב ד, ט) מנשמת אלוה יאבדו, דהא רשימא דקודשא בריך הוא לא אתנטיר, ואי זכי דנטיר לה שכינתא לא אתפרשת מניה, אימתי מתקיימת ביה כד אתנסיב והאי את עאל באתריה, עד כאן לשונו. ועיין עוד שם להבין הדבר על מתכונתו, וכדי שלא להאריך לא העתקנו כל לשונו. ואגב למדנו מהמאמר תיקון לאות ברית הוא שישתדל לישא אשה בבחורותו כדי לטהר עצמו, ומטעם זה אמרו בקדושין (פרק קמא) אמר רב חסדא האי דעדיפנא מחבראי דנסיבנא בשיתסר ואי נסיבנא בארביסר הוה אמינא לשטנא גירא בעיניה, עד כאן לשונו. ובתיקונים (דף פה) אמר ועוד עץ פרי דא עמודא דאמצעיתא, עושה פרי, דא צדיק, אשר זרעו בו על הארץ, דא שכינתא דכל זרעין איתכללן בה. והכא פקודא דפריה ורביה למעבד איבין חרעין, דאתמר בה (ישעיה מה, ז) לא תוהו בראה לשבת יצרה, ומאן דאתבטל מפריה ורביה כאלו אחזר להאי ארץ יבשה, ומנע ברכאן מניה כל חד לפום דרגיה מאן דפגים לתתא פגים לעילא לאתר דאתגזר נשמתיה, עד כאן לשונו. ואי הוא פגם ולא יכול לתקן את עצמו בעת הראוי אם יזכהו האל לבן ישתדל להשיאו אשה קודם שיבא לידי חטא. ובדור הזה צריך האדם להרחיק את בנו ולשומרו מכל דבר שאפשר שיבוא לידי הרהור חטא קודם שיבא אשה.

יהדר להיות סנדק¹ שימולו ילדים על ברכיו ובפרט להיות סנדק אצל עניים.

ו) סנדקאות עמידה לברכה ולשתות מהכוס יין

בו יבוארו כמה הלכות נחוצות הנוגע לסנדק ולמוהל ולאבי הבן

בשו"ע יו"ד סימן רס"ה סעיף א' מציין רע"א דדוקא המחזיק הילד על ברכיו בשעת המילה הוא יחזיקנו גם כן בשעת הברכה וישתה מהכוס יין, ועיין לקמן סעיף ד' בהגה, ועיין באר היטב בשם הש"ך. ועיין שם ברע"א שמציין לספר תורת חיים סנהדרין פרק י'.

הסנדק שותה כשאינו תענית

בשו"ע יורה דעה סימן רסה: הגה וי"א דמברך אכוס בכל תעניות ונותנים הברכה לתינוקות קטנים (תוס' בכל מערבין ומרדכי דיומא) וכן פסק בטור א"ח סי' תקנ"ט וכן נוהגין וביום כפורים נוהגין ליתן לתינוק הנימול כמו שנתבאר בא"ח סי' תרכ"א וי"א דאף בלא תענית יוצאים בזה (כל בו אבל אין נוהגין כן אלא הסנדק שותה כשאינו תענית).

יש לו להאב לתת את הילד על ברכי הסנדק

ספר קצור שו"ע סימן קסג - הלכות מילה ובו ח' סעיפים

(א) מצות עשה על האב למול את בנו, או לכבד ולעשות שליח לישראל אחר שימול אותו. ויש לו להאב לתת את הילד על ברכי הסנדק (עיין שע"ת סי' תקי"א סק"ג) ולהושיט את האיזמל לידי המוהל ולעמוד אצלו בשעת המילה להראות שהוא שלוחו. ובין חיתוך לפריעה מברך האב אקב"ו להכניסו וכו'. ויש לאדם לחזור ולהדר אחר מוהל וסנדק היותר טוב וצדיק. נוהגין שאין נותנין סנדקאות לאיש אשר כבר היה אצלו סנדק בבן אחר. אם כיבד למוהל אחד אסור לחזור בו ולכבד לאחר, שנאמר שארית ישראל

לא יעשו עולה ולא ידברו כזב. ואם כיבד לאחד ובתוך כך הלך זה המוהל מן העיר וחשב האב כי לא יבא לזמן המילה ועל כן כיבד לאחר ובתוך כך בא הראשון, ימולנו הראשון.

צריך שיחקור אם הילד הוא בריא

ספר קצור שו"ע סימן קסג - הלכות מילה (ג): המוהל צריך שידע הלכות מילה (המבוארין ביו"ד), וצריך שיחקור אם הילד הוא בריא, וגם להמילדת יש להזהיר שאם תראה איזה מיחוש בילד, תודיע:

אפשר לו למול לאחר זמן, ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם

ספר קצור שו"ע סימן קסג - הלכות מילה (ד): וצריכין ליזהר במאד מאד שלא למול ולד שיש לו חשש חולי, כי סכנת נפשות דוחה את הכל, שאפשר לו למול לאחר זמן, וא"א להחזיר נפש אחת מישראל לעולם, ועי' יו"ד סי' רס"ב וסי' רס"ג מתי מלין תינוק שהיה חולה והבריא. ומיד כשהתינוק ראוי לימול אסור לעכב את המצוה מאיזה טעם להרבות שמחה וכדומה, אלא ימול מיד כשהוא ראוי (תשו' דב"ש סי' קצ"ב) אך לא בשבת ולא ביו"ט כמ"ש ביו"ד סי' רס"ו.

נוהגין לעשות סעודה ביום המילה, שכל מצוה שקבלו ישראל בשמחה עדיין עושין בשמחה

ספר קצור שו"ע סימן קסג - הלכות מילה (ח): נוהגין לעשות סעודה ביום המילה, שכל מצוה שקבלו ישראל בשמחה (כמו מצות מילה), עדיין עושין בשמחה, וכתיב שש אנכי על אמרתך וגו', ודרשינן זו מילה. ומי שאפשר לו לעשות סעודה הגונה ומקמץ ואינו עושה אלא בקפה ומיני מתיקה וכדומה, לא יפה עושה. מי שמזמינן אותו לסעודת ברית מילה ויודע שיש שם

אנשים מהוגנים מחוייב גם הוא ללכת. עוד נוהגין לעשות סעודה במיני פירות ומשקין בליל שבת שקודם המילה, וגם זוהי סעודת מצוה. עוד נוהגין שבלילה שלפני המילה מתקבצין בבית התינוק ועוסקין בתורה ועושין קצת סעודה, וזו אין לה דין סעודת מצוה שאינה אלא מנהג בעלמא (מהריעב"ץ):

הנהגות צדיקים - הנהגות ודרך האדם מרבי שלמה ברוך מבודאפעסט:

מו. יעמוד בשעת שמלין התינוק ומפני הסנדק הנושאים לימול.

ספר הזכרונות - מצות מילה מצות עשה ב פרק ב : ונוהגין להדר להיות סנדק לתפוש התינוק למוהלו. ויהדר גם כן האב אחר סנדק הגון שיהיה ראוי לישב בקתדרא אצל אליהו מלאך הברית. ויפה כח הסנדק מכח המוהל להקדימו לקריאת התורה דכל סנדק הוי כמקטיר קטורת.

ספר הזכרונות - מצות מילה מצות עשה ב פרק ב: יתר עניני מילה דתליין במנהגא הם אלו. נהגו להדליק נר בבית הכנסת בשעת המילה ועכשיו נהיגי להרבות בנרות. ונוהגים לעשות כסא לאליהו ומעמידים אותו לשמאל הכסא שמלין עליו ומניחין התינוק על אותו כסא. וכשמניחין התינוק עליו נהגו ליחדו ולאמר בפה זה הכסא של אליהו זכור לטוב. וכתב בזה"ק (ח"א צ"ד ע"ב) שיאמר אבי הבן (עכשיו נהגו המוהלים) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך (תהלים ס"ה, ה') והעומדים מסיימים נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך (שם). וכן נהגו עכשיו. ונהגו גם כן לאמר כשמביאים התינוק ברוך הבא וכן ראוי לברכו לתינוק:

נוהגין עפ"י קבלה להדליק י"ג נירות, להכין נירות קטנים.

ספר הזכרונות - מצות מילה מצות עשה ב פרק ב: ונהגו להיות הסנדק גם כן לוקח הילד מהיולדת להביאו לכסא שמלין. ועכשיו נהגו לכבד זה לאדם [אחר] וגם בינתיים מכבדים כמה בני אדם בנשיאת התינוק ונכון הוא לזכות רוב עם במצוה. סגולה גדולה להרבות בנירות בלילה זו (ספר זכירה ושלי"ה).

סְעוּדָה

שלא יבזה אוכלים בגאווה ובוז ולא יפרר פרורים.
שיתקן עצמו בתיקון נטילת ידים.
לאכול שיורי פירורי המוציא.
סוד ברכת המזון הוא תיקון גדול.

סֵפֶר תּוֹרָה

להיות נזהר לומר בשעת הוצאת ספר תורה בריך שמיא וכו'.
יהדר להיות עולה לתורה על כל פנים בכל חודש פעם אחת
ולברך את הברכות בקול.
להסתכל בעיניו בשעה שעולה לתורה ולקרוא בלחש עם
הקורא.
עוד יש תיקון בספר תורה שמוציאין קודם כל נדרי.

עֲנָוָה

לבחור ולאחוז במדת הענוה וכאשר ישמע שמחרפין אותו
ישתוק וימחול.

יש הנוהגים להניח את סכין המילה תחת ראש התינוק בלילה
שלפני המילה. (כזה"ב מביא הטעם הוא משום שמירה להתינוק
שבזכות המילה יהיה שמירה להולד בליל זו שהוא מסוכן עיי"ש).

צדקה

להרבות בנתינת צדקה לעניים.

לעסוק במצות הכנסת כלה

ציצית

להיות נזהר במצות ציצית ולהסתכל בהם תמיד.

שינת לילה

ללמוד קודם שכיבה משניות או אגדה.

לומר קודם שכיבה ד' מזמורים הראשונים שבהתהלים.

לקרות בכל לילה קריאת שמע של האריי ז"ל כנדפס בשערי ציון.

לישן בלילה מתוך דברי תורה או קריאת שמע ולא יפסיק בדיבור חול.

פרק ב'

שמירת שבת

להרבות בהדלקת נרות בערב שבת.
שיהא נזהר לשמור שבת כהלכתו ולענגו בכל מיני תענוגים¹.

שבת ראשי תיבות לשבת תיקון ברית

**וכאשר נכנסה בי"ת סוד הברית בין שתי אותיות אלו, שהן
שי"ן תי"ו (נכנסו) ונעשו שב"ת**

ואיתא בזוהר: ותא חזי², כד קימו ישראל על טורא דסיני,
עאל בין תרין אתון אלין רזא דברית, ומאן איהו,
בי"ת, ועאל בין תרין אתון דאשתארו ויהיב לה לישראל. וכד
עאל בי"ת רזא דברית בין תרין אתון אלין, דאנון שי"ן תי"ו,
(עאלו) ואתעבידו שב"ת כמה דאת אמר (שמות ל"א) ושמרו בני

(ז) ראה באריכות בבספק תיקון הברית תחילת פרשת
בראשית, מזוהר הקדוש ומספרי תלמידי בעל שם טוב זי"ע.
(ח) וכאשר נכנסה בי"ת סוד הברית בין שתי אותיות לו, שהן
שי"ת תי"ו, (נכנסו) ונעשו שב"ת

ובוא וראה, כאשר עמדו ישראל על הר סיני, נכנסה בין שתי
אותיות אלו סוד הברית, ומי היא, בי"ת, ונכנסה בין שתי האותיות
שנשארו ונתן אותו לישראל. וכאשר נכנסה בי"ת סוד הברית בין
שתי אותיות לו, שהן שי"ת תי"ו, (נכנסו) ונעשו שב"ת כמו שאתה
אומר ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם
ברית עולם, כמו שהיתה התחלת העולם להתיחס בהם כל דורות
העולם מאלו שתי אותיות, ש"ת היו תלויות עד שנשלם העולם
כיאות, ונכנסה ביניהם ברית הקודש ונתקן בשליות ונעשו שב"ת.

לו תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם, כמה דהוה שירותא דעלמא לאתיחסא בהו כל דרי עלמא מאלין תרין אתון, ש"ת הוו תלין עד דאשתכלל עלמא כדקא יאות, ועאל בנייהו ברית קדישא ואשתכלל בשלימו ואתעבידו שב"ת.
(זוהר חלק א' פרשת בראשית דף נ"ו עמוד א')

ואי האי איהו צדיק גמור דנטר אות ברית אות שבת אות ימים טובים אות תפילין יהבין ליה נפש יתירה מצדיק וכי עיין שם.

(זוהר בראשית דף ר"ג ודף רמ"ד)

יוסף הצדיק האכיל לשבטים משיירי סעודת שבת

זכור את יום השבת ברזא דברית דאיהו יסוד דאחיד ביה יוסף, ועל דא איקרי שבת דהא יוסף כל איקרי, ושבת נמי איקרי כל, ויוסף איקרי נמי שבת, וכן כתב שם פי' תולדות דמוסף שבת נמי מקבל צדיק יסוד עולם דאיקרי כל ואיקרי שבת, ועל כן האכיל יוסף לשבטים משיירי סעודת שבת שלו להכניס בהם קדושת שבת מדת צדיק יסוד עולם דאיקרי שבת.

(זוהר שמות, פרי צדיק)

בשבת יכולין לתקן כל הפגמים

שבת רזא דברית, דשבת הוא תיקון פגם הברית, ויש ויכולת ביד כל ישראל החפצים להתקדש את עצמם בשבת ולהתקרב לקדושתו ית' להגיע לסבר אפי עתיק יומין, כי בשבת יכולין לתקן אל הפגמים מצד התחדשות רוח חדשה כי בכל שבת הנשמה יתירה חדשה במדרגה חדשה משבת העברה.
(פרי צדיק)

הגאולה תלויה בקדושת הברית והשבת

לשמור שבת כהלכתו ולענגו בכל מיני עינוגים הוא תיקון לקר"י וזה כוונת המדרש. אדה"ר פגע בקין, אמר לו

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית לז

מה נעשה בדינך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי עם קוני, מיד אמר מזמור שיר ליום השבת. ולכן מצינו שהגאולה תלויה בשמירת שבת. וכבר ידענו שהאריכות הגלות הוא בשביל חטא זה ותיקון חטא זה הוא שמירת שבת וידוע מי שהוא סרוס ביותר עליו הדאגה שח"ו הוציא זרע לבטלה, ובזה יובן הפסוק זה (ישעי' נ"ו) כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, לסריסים דייקא אשר יכול להיות שהתשמיש שלהם הוא בהוצאת זרע לבטלה אשר ישמרו את יום השבת שהוא תיקון קרי.

(יסוד יוסף)

שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. שהמשמר את השבת מרוחק מן העבירה וניצול וקטרוג יצר הרע וכו' מעשות כל רע, רע דייקא שמרמו על פגם הברית שנקרא רע (כמבואר בזה"ק) ועל ידי שמירת שבת זוכין לתיקון זה.

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת

איתא במדרש ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, ר"ח אומר לעשות את השבת, דבר שהברית כורותה לו, ואיזה זה המילה, הכוונה שאם חס ושלוס פגם בברית המילה תיקונו זו שמירת השבת בכל פרטיה.

עוד איתא במדרש או אז יכנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם אז בגי' ח' זו המילה שניתנה לשמיני או בגי' ז' זה השבת, דקאמר הקב"ה לישראל אם יכנע לבבם הערל בתשובה אזכור ואחמול עליהם ואסלח לעונם אם ישמרו השבת והמילה בלבד.

אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין

ולפי עניות דעתי נראה לי שזה כוונת הגמרא אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין היינו שבת כפשוטו

לח תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

שבת בראשית. ושמירת היסוד שנקרא גם כן שבת אם היו שומרים השבת והברית בלבד היו נגאלין.

(בית יצחק)

כתיב (ישעי' שם) אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו שנו רבותינו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו ובשמירתו מיחד קודשא בריך הוא ושכינתו ויתוקן אשר גרם להיות נרגן מפריד אלוף.

(עבודת הקודש)

כתיב (קדושים כ"ו) והתקדשתם והייתם קדושים שני קדושות הם שני מצות הם, השבת והמילה שניהם נקראים קודש, המילה נקרא אות ברית קודש, והשבת כי קודש היא לכם ועל כן שמירת שבת תיקון לפגם הברית.

(ועיין ר' נחמן)

כתיב (קדושים כ"ז) קדושים תהיו וגוי אני ה' אלקיכם, ושם שלשה פסוקים זה אחר זה כתיב בהם אני ה' אלקיכם, כי על ידי שלשה דברים אלו הקדוש ברוך הוא מכנה את עצמו להקרא אני ה' אלקיכם, אי על ידי גדר ערוה כמו שכתב רש"י קדושים תהיו פרושים מן העריות, כי על ידי ערוה רחמנא לצלן שורה עליו רוח הטומאה והשכינה מסתלקת מעליו. וכן על ידי שמירת שבת נעשה שותף להקדוש ברוך הוא ומורה בזה שאין עליו שום מושל רק שם אלקיו עליו. ועל ידי שמירה מכעס כי על ידי כעס שורה עליו אל אחר אל זר בקרבו.

גם מצינו בנחמיה (י"ג) כשהיו נכשלים וחוטאים ונשאו נשים נכריות וחללו את השבת^ט במקח וממכר וכאשר נחמיה

ט) אם שומר שבת שומר הברית, והשומר ברית שומר שבת ויש לרמוז בזה פסוק (בשלח) כתיב ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט. הרי שחיללו את השבת ולכן ראשי תיבות מזה מילה הרי על ידי שחיללו את השבת כאלו מחללי בריתם. והפוגם

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית לט

רצה שיתקנו עון פגם הברית צוה להם ראשית לקדש את יום **השבת** (נחמיה פרק י"ג פסוק כ"ב) **ואחר כך הפריש מהם את הנשים הנכריות** (נחמיה פרק י"ב פסוק כ"ה ל').

יראי שמי שומרי שבת

כתיב (מלאכי ג') וזרחתה לכם יראי שמי וגוי פירש"י בתענית (דף ח') **יראי שמי שומרי שבת**. רצה לומר לפי דאיתא בגמרא (ביצה דף ט"ו) אמר הקדוש ברוך הוא מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם וכו' מתן שכרה לא עבידא לגלויי. רצה לומר ידוע שאין לו להקדוש ברוך הוא אלא אוצר של יראת שמים לבד שנאמר יראת ה' היא אוצרו ועל כן מי שנכנס לאוצר של יראת שמים אזי הוא משיג קדושת שבת, ומי שאינו נכנס בה אינה משיגה וזה מתנה טובה יש לי אבל אימתי היא מתנה טובה כי אם להנכנס לה לאוצר של יראת שמים משם נעשית מתנה טובה ולא להעומדים חוץ להאוצר של יראת שמים, וזה שכתב מתן שכרה לא עבידא לגלויי רצה לומר בחוץ לאוצר אינו מתגלה.

(צמח ה')

קדושת שבת אינו משיג אלא זה שיש בו יראת שמים

מוכח מזה שקדושת שבת אינו משיג אלא זה שיש בו יראת שמים. ואיתא ששמירת הברית הוא יתד וקשר והכנה ליראת שמים טהורה, ממילא מוכח ששמירת שבת הוא תיקון וסגולה לשמירת הברית.

כי בהרבה דברים מצינו שמירת שבת דומה לאות ברית בזוהר של פרשת יתרו (דף צ"ג) ובתיקונים (תיקון ל"ח).

(ראשית חכמה)

בריתו כאלו מחלל שבת, ומכלל הן אתה שומע לאו, אם שומר שבת שומר הברית, והשומר ברית שומר שבת.

מ תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

(א) על ידי שמירת שבת זוכה לשלוט ביצרו, ועל ידי שמירת הברית גם כן זוכה לשלוט ביצרו.

(עיין בפנים הספר באריכות)

(ב) שבת הוא סוד המשפיע לכל ימות השבוע כמו דאיתא בזוהר כבו"ד שבי"ת ראשי תיבות כל ברכאין דעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, וכן שמירת היסוד הוא גם כן סוד המשפיע בסוד ויוסף הוא המשביר וגו'.

(ג) שבת נקרא אות, כי אות היא ביני וביניכם ומילה נקרא גם כן אות. זאת אות הברית.

(ד) שבת נקרא חוק, שם שם לו חוק ומשפט ודרשו חכמינו זכרונם לברכה זה שבת, ומילה נקרא גם כן חוק וחוק בשארו שם.

(ו) שבת ניתנה במרה כנזכר לעיל, ומילה (זו פריעה) ניתנה במרה.

(עיין ילקוט)

פרק ג'

תורה

ללמוד משניות (ובפרט בסדר טהרות) וללמוד סודות התורה (אם הוא בר הכי).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית מא

לימוד חיי פרקים משניות בכל יום.
ראה מסגרת השלחן ובחק לישראל עניני סדר לימוד כל
המשניות לכל השנה בשנה
לכבד ולאהוב לומדי תורה.
לגדל בניו לתלמוד תורה ולהדריכם ביראת שמים.

לימוד רזי דאורייתא

**והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע - מי יעלה בהר ה'
ומי יקום במקום קדשו**

**הדרך וההכנה ללימוד ספר הזוהר הקדוש - אסור
ללמוד ספר הזוהר הקדוש בלי טהרת המקוה**

לימוד הזוהר בטהרה

א) טבילת עזרא הכרח ללימוד תורת הח"ן; לימוד הקבלה ללא
טהרה גורמת מינות ואפיקורסות

בלתי אפשר לידע מה הוא יראה אמיתית, שילמוד ויתפלל
ברתת ובזיע, כי אם כשיהיי נזהר בטבילת עזרא, ואם הוא
לומד או מתפלל ואינו נזהר בטבילה זו, אי אפשר לו בשום
אופן להגיע לגופי תורה ומצוות, ואם הוא לומד ספרי קבלה
והוא בלתי טהור יוכל לבוא חלילה על ידי זה לאפיקורסות,
והכת ש"ץ ימ"ש שהיו בימים הקודמים נעשו עיי זה

(י) עיין בהקדמת מעשי אורג על המשניות ועיין עוד
בראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"ז) ובשער התשובה (שם פרק
ב') ובזוהר הקדוש רות (אות י"ב) ובאגרת התשובה שבספר
ליקוטי אמרים (סוף פרק ח') ובשאלות ותשובות מהרש"ם (ח"א
סימן ח"ן) עיין שם ואין כאן מקומו להאריך.

מב תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

אפיקורסים לפי שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף, והיי העולם שומם, עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם, הבעל שם טוב הקדוש ואחריו אדמו"ר הרב רבינו אלימלך נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו, שחכמי הגמרא לא בטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, אבל **אותן האנשים הרוצים להשיג גופי תורה והמצוות, צריכים להיות נזהר מאוד בטבילה זו**. וזהו שנאמר יראת ה' טהורה דייקא זו עומדת לעד כו'. (מאור ושמש, פרשת אמור, עמוד ש"ע טור א').

ב) רמז לטבילת עזרא

א. בכריתות (דף ו' ע"א): אמר להו רב משרשיא לבניי, כי גריסיתו שמעתא גרוסו על מיא דכי היכא דמשכי מיא תמשון שמעתכון. ענינו, **דהזהיר אותם שלא ילמדו כי אם אחר רחיצה במקוה טהרה לעת הצורך**. והיינו דקאמר גרוסו על מיא. וקאמר כי היכא דמשכו וכו', על דרך מאמר הכתוב יראת ה' טהורה עומדת לעד. (הכנה דרבה אות י"א).

ב. אמרו חז"ל (ר"ה י"ח) **ובחג נידונים על המים**, ופירש בספה"ק זוהר חדש ובחג נידונים כו' **על שהם מבזים בנטילת ידים ועל שהם מזלזלים במקואות ובטהרות שהם מים, ועל כן נידונים על המים**, על ענין המים האנשים שלא טבלו את עצמן כל השנה במקוה מים, ובס"א כתב קול ה' על המים, שהקב"ה שואג בקול ומרעיש העולם על המים שמקילין בני אדם בטבילת המקוה. (הובא במאיר לעולם שבסוף ספר פרח מטה אהרן על תהלים).

ג. היודעים בסוד ה' קבלו על עצמם וכתבו (בפרי עץ חיים) מי שיטבול מעתה בלי כוונה הוא ככופר ח"ו, והוא כדי **שידחקו עצמן תמיד לכוין בעת טבילה לעשות נחת רוח לפניו יתברך**

שמו, ומזה יקח ראיי מי שבא בסוד ה' לכוון כדקא יאות, ואותן שלא באו בסוד ה' טבילת מטהרתן, ודי להם הכוונה לכבודו יתברך שמו לשם טהרה לעשות נחת רוח לפניו ית"ש, ועל דעת כוונת רבי שמעון בר יוחאי והאריז"ל. (ישמח משה בליקוטים).

פרק ד'

תפלה

להתפלל תפלותיו בבכי וצעקה.

להיות מן העשרה ראשונים לבא אל בית הכנסת להתפלל.

לענות אמן בכל כחו [בכל כוונתו].

שלא ידבר בבית הכנסת^א.

מסירת הנפש על קידוש השם ית' בכל יום בכוונת היחוד דקריאת שמע.

לסמוך גאולה לתפלה.

לומר בכל יום פסוק או"ר זרו"ע לצדי"ק וגו'.

יא) עיין ספר מקדש מעט, ואחד מהתיקונים הגדולים הוא להוכיח ולמחות על המדברים בשעת התפילה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, (משנה ברורה הלכות שבת).

מד תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

לכוון בתפלה בברכת תקע בשופר. נולומר בכוונה יהי רצון הנפד בסידורים שם ובפרט בימי השובבים עיין בדברי קדשו של בעל אוהב ישראל (פרשת ויחי).

להתפלל בכל שנה ביום שנכנס לברית ^{יב}.

(יב) בספר בן איש חי - הלכות שנה ראשונה - פרשת ראה וזה לשון קדשו: ושמעתי שיש מקומות נוהגים לעשות בכל שנה סעודה ביום שנכנס בו האדם בבריתו של אברהם אבינו, ומנהג יפה הוא וערב לי מאד, אך לא נהגנו בזה בביתנו, ורק אנא עבדא נהגתי לומר בכל שנה ושנה, ביום שנכנסתי בבריתו של אברהם אבינו בקשה זו, רכוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך כי בהיום הזה שהוא יום כך לחדש פלוני, שהוא היה יום שמיני ללידתי, נכנסתי בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, בשנה הראשונה שנולדתי בה, וקיים בי עבדך אבי מצות מילה ופריעה, כאשר צוית אותנו בתורתך הקדושה. ונתגלה הכלי השלישי של היסוד האמיתי, הנקרא קודש קדשים, ויצא אורו ונתבטלה אחיזת החיצונים, ונתחברו שמונה ושבעים אורות החסדים, עם שמונה ושבעים אורות הגבורות, ונתמתקו אורות הגבורות באורות החסדים. אנא ה' למען שמך הגדול, ולמען רחמיך וחסדיך, תעזרני ותסייעני לשמור אות ברית קודש, אשר חתמת בבשרנו, ותצילני מכל חטא ומכל הרהורים רעים ומחשבות פגומות, ותצילני מכל פגם הברית הן במחשבה, הן בדבור, הן במעשה, הן בחוש הראות, הן בחוש השמיעה, הן בשאר חושים, ובכולם אהיה טהור בקדושת הברית, בלי שום פגם ודהורור רע כלל, ותזכני שאתגבר על היצר הרע, ותהיה מחשבתי קשורה ודבוקה בקדושתך תמיד, כי ברחמיך הרבים בחרת בנו מכל האומות, ורוממתנו מכל הלשונות, והבדלת אותנו מכל טומאותיהם ותועבותיהם, ככתוב בתורתך, ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, נודה לך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, על שהוצאתנו מארץ מצרים, ופדיתנו מבית עבדים, ועל בריתך שחתמת בבשרינו, ועל תורתך שלמדתנו, ועל חוקי רצונך שהודעתנו, ועל חיים ומזון שאתה זן ומפרנס אותנו. אנא ה' לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי, ותמשוך עלי מחשבות קדושות וטהורות זכות ונכונות, ויהיה לי לב שמח

צוואה

לצוות קודם מותו לבניו שלא יעשו לו לוויה אחר מטתו.

תהלים

להיות רגיל באמירת מזמורי תהלים ובפרט בימי השובבי"ם.
עוד סגולה לתיקון חטא זה להתענות בערב שב"ק, ובשבת
קודש יאמר תהלים. [לומר כל ספר תהלים בשבת קודם התפלה בלי הפסק.
- עיין בספר בנין יהושע מה שכתב בשם אליהו זכור לטוב -].
תיקון גדול לטבול תיכף ולומר עשרה קפיטיל תהלים באותו
היום ואלו הן: טז, לב, מא, מב, נט, עז, צ, קה, קלו, קן.
תיקון גדול להתענות ביום ה' מפרשת שובבי"ם.

פרק ה'

תפילין, ועוד שאר תיקונים נחוצים

1. להיות נזהר במצות תפילין שיהיו כשרים למהדרין ולא
בדעיבד, ולהזהיר אחרים שהתפילין לא יהיו חס ושלום

בעבודתך תמיד, ותעזרני על דבר כבוד שמך, מעתה ועד עולם
אמן כן יהי רצון:

על המצח.³¹ וחיוב גדול מוטל על כל אחד מישראל לעורר את חבריו על **גודל ענין השכר והעונש** וחיוב

(יג) כי מקום הנחת תפלה של ראש, מדהתחלת עיקרי השער ממצחו, עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס. (שלחן ערוך אורח חיים סימן כז סעיף ט, ראה להלן)

יד) וזה עיקר כוונתינו בפרשת קריאת שמע שאנו אומרים בכל יום: א-ל מלך נאמן, וזו הכוונה: **א-ל מלך נאמן - לשלם שכר ועונש**. ואחר כך אומרים (דברים יא, יג - כא), "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי" - **השכר**. "השמרו לכם וגו'" - **העונש** רחמנא ליצלן, ואחר כך מסיים: "וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם וגו' וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, למען ירבו ימיכם", (עיין רש"י). [ועיין בבעל הטורים על הפסוק "וכתבתם על מזוזות ביתך" (שם פסוק כ), וסמיך ליה "למען ירבו ימיכם", שעל ידי המזוזה לא יבוא המשחית אל בתיכם (עיין מנחות דף ל"ב עמוד ב') וסמוך ליה "אם שמור תשמרון" על שם ה' שומרך, ה' צלך על יד ימינך (תהלים קכא, ה. מנחות דף ל"ג עמוד ב')].

השכר של הנחת תפילין כהלכתה

למען ירבו ימיכם - מאן בעי חייו?

גדולה מצות תפילין, שכל המניחן [על מקומן] מאריך ימים,

שנאמר ה' עליהם יחיו, אותם שנושאים עליהם שם ה'

בתפילין יחיו (גמרא ורש"י ומנחות מ"ד ע"ב)

הלכה מכוררת בשו"ע ואחרונים, ש"כל התפילין של ראש" צריך להיות למעלה מתחילת צמיחת השערות של המצח.

א. מקום הנחת תפלה של ראש, מדהתחלת עיקרי השער ממצחו, עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס. (שלחן ערוך אורח חיים סימן כז סעיף ט)

ב. ורבים נכשלים באיסור זה, ועיקר התפילין מונח על המצח ועוברים על איסור דאורייתא, דכל התפילין צריכין להיות במקום שיש קרחה, דהיינו שיהיה אפילו קצה התחתון של התיתורא מונח על מקום התחלת עיקרי השער. אכן אין להשגיח למי

שיש לו שערות ארוכות ששוכבים עד חצי המצח להניח שם התפילין, כי התחלת מקום התפילין צריך להיות מהתחלת עיקרי השער שבפדחת מלמעלה. ויותר טוב להניח קצת למעלה משיעור זה, דהא מקום יש בראש להניח שתי תפילין, כדי שלא ישמט למטה על המצח, וכל המניח על המצח הוא מנהג קראים ולא עשה המצוה.

ג. וכל בעל נפש יזהיר לחביריו וילמדם שלא יכשלו בזה, כדי שלא יהיו חס ושלום בכלל פושעי ישראל בגופן, דזהו קרקפתא דלא מנח תפילין, וגם הברכה הוי לבטלה, דתפילין שמונחין שלא במקומן הוי כמונחין בכיסן. (משנה ברורה בשולחן ערוך שם סעיף קטן לג)

הערה: גם הקשר מאחורי הראש, צריך להיות במקום הראוי, ואם לאו, אין יוצאים מצות תפילין, וליתר פרטי הדינים, עיין היטיב בשולחן ערוך אורח חיים (סימן כז סעיף י, ובמשנה ברורה, ובשערי תשובה שם).

ד. "אחד הניח תפילין של ראש והיה למטה מהשערות על המצח, ואמרתי לו שצריך לחזור ולהניחם כראוי, ולקרות עוד הפעם קריאת שמע". וכתב בסידורו "דעת קדושים" בכל קיבוץ לתפלה יש לייחד איש אחד משגיח על זה, שלא יצא משהו מעיקרי השער. (אשל אברהם להגאון הצדיק מבוטשאטש, מהדורא קמא סימן כז)

ה. מי ששערותיו גדילין על המצח בעיגול, צריך לזהר בזוויות התיתורא דלמטה, שיהיו מונחין במקום עיקרי השערות, שהרי ריבוע דתפילין הוא הלכה למשה מסיני, ואם כן צריך כל התפילין להיות במקום החיוב. (מסגרת השלחן על קיצור שולחן ערוך סימן י' סעיף ג.)

ו. איש זקן שנשרו שערות ראשו וכן הקרח, אף על פי שאין להם עתה שער בראשם, יניחו התפילין במקום שהיה בו שער מקודם. (כף החיים סימן כז בשם הבן איש חי וספר חיים ושלום שם)

ז. הן בעון עינינו הרואות כי הרבה נכשלין בזה, ומניחין התפילין ממש על מצחן, אף שלפעמים מוחין בהם הרואים והוא נותנן למעלה, לא הועילו בזה, שחזרין ונפילין, ה' הטוב יכפר

הערבות תוכחה ומחאה, יראת שמים ואהבת שמים, כמו שכתוב (קהלת י"ב) "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם".

מצות התוכחה – ואהבת ישראל

2. בספר הקדוש קב הישר (פרק ה') וזה לשונו: ואהבת לרעך כמוך (דברים ו, ה), אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תורת כהנים, פרשת קדושים, ד') זה הוא הפסוק, שהוא כלל גדול שבתורה. ואין לך אהבה יותר, כשרואה האדם דבר מגונה באחיו ישראל, שעושה איזה חטא ועוון, שצריך להוכיחו על זה, כי נשמתן של ישראל

בעדם, וראוי ליראי ה' ולחושבי שמו לעמוד בפרץ וליקח התפילין ולקצר הקשר, באופן שיהיו מונחין במקומן. (חסד לאלפים סעיף קטן ז).

והוא נותנן למעלה כו', - כונתו: דאפילו על זה הזמן מעט, שהוא למעלה, אינו נחשב שהוא במקומו הנכון, דכיון דנופל אחר כך, מוכח, שבשעה שהיה למעלה לא היה מהודק].

[הערה: הרצועות של ימינו אלה נמתחין ביותר, על כן צריך ליזהר מאד, ביחוד לאחר שמסתפרים, שהתפילין לא ירדו למטה ממקום צמיחת השערות, ובאם כן צריך להקטן את קשר הרצועה].

ונסיים בדברי הרא"ש, (בהלכות קטנות הלכות תפילין סימן כ"ז), וז"ל:

"שנו חכמים: ליום הדין, אם היה זהיר במצות תפילין כן זכות מכרעת, ואם פשע בהם כן חובה מכרעת, שאין לך גדול בכל מצות עשה שבתורה יותר ממצות תפילין, שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, שנאמר למען תהיה תורת ה' בפין, לכן צריך כל אדם ליזהר במצות תפילין"
(הרא"ש, בהלכות קטנות הלכות תפילין סימן כ"ז).

טו) ואין לך אהבה יותר... שצריך להוכיחו על זה. ובזה מתבאר בטוב טעם דבריהם ז"ל, שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, כי האהבה הגדולה ביותר לחבירו הוא

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית מט

הן קשורין ודבוקין זה בזה. אבל הכלל הוא, שצריך האדם מי שהוא יודע ההרפתקאות והסיבות והעונשים שזו שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף, צריך להודיע לחבירו, אולי על ידו יזכה חבירו גם כן ויעזוב דרכו הרשעה "ושב ורפא לו" (ישעיה ו, י), עד כאן לשונו.

3. ומה נוראים הם דברי הספר חסידים (אות קנג) שכתב: מכאן שכל שנענש חבירו והוא אינו מזהירו לומר אל תעשה הרי כל העונש שמקבל מעליך על זה כאילו הרגו, לפי שהיה לו להזהירו ולא הזהירו.
4. לאהוב שלום ולרדוף שלום.
5. יזהר להתענות תיכף ביום המחרת בלי איחור כלל.
6. שמונת ימי חנוכה מסוגלים לשוב ולתקן חטא זה.
7. עוד תיקון ליתן בכל ערב שבת צדקה כפי ערכו לעני הגון דוקא היושב על התורה ועל העבודה ומואס בעניי עולם הזה.
8. יתענה בכל ערב ראש חודש עד המולד.

להוכיחו כשרואה בו איזה חטא, ולקרבו לעבודת ה' לקיים המצוות שבתורה.

טז) והסיבות והעונשים שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף, אם לא השלימה ותיקנה בעולם כראוי וכנכון. (יסוד יוסף, מאורי האש).

יז) אבל הכלל הוא... צריך להודיע לחבירו. כלומר, שלא יסתפק להוכיחו סתם, שאינו נוהג עצמו כשורה, אלא יודיע לו גם כן העונש על החטא שהוא נכשל בו, כי אולי על ידי זה יעזוב דרכו הרשעה ויזהר ביותר מלהכשל בם עוד. (מאורי האש, לפי ביאור אשכנז).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

9. לשוב באמת על חטאת נעורים להתענות ה' שנים רצופים יום א' בשבוע, וליתן צדקה בכל ערב שבת קודש ולהיות ניעור כל ליל שישי וללמוד באותו לילה תנ"ך משנה גמרא זוהר ראשית חכמה תיקונים עין יעקב שולחן-ערוך יורה-דעה ולקרות קריאת-שמע של האריז"ל בכל לילה הנדפס בשערי ציון, ואחר הה' שנים הנ"ל צריך להתענות בה"ב אחר פסח וסוכות ושובב"ים ת"ת וכל ערב ראש חודש והפסקה של שני ימים בחודש אלול ולקבוע עתים לתורה דהיינו ללמוד בכל יום תנ"ך משניות שהוא תיקון לנשמה וזוהר ושולחן-ערוך ועין-יעקב קודם השינה וקריאת שמע של האריז"ל ולילך במקוה לטבול ט' פעמים כדי לקבל עליו קדושה וטהרה מן המקוה העליונה והבן.
10. לימוד סדר טהרות טוב לתיקון פגם הברית.
11. לימוד תהלים מועיל לתיקון הברית.
12. שלא לבייש שום אדם בעולם אפילו בינו לבין עצמו וכל שכן ברבים.
13. תיקון גדול להאכיל לעניים על שולחנו.
14. להזהר בכל הברכות לברך אותם בכוונה ובפרט בברכת המזון שהוא תיקון גדול.
15. הבכי הוא מתיקוני הברית לכן בכל יום יבכה וידאג בדמעות לתקן זאת.
16. יזהר במים אחרונים ושלא יפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון.
17. יטרח בהכנסת חתן וכלה וישמחם.
18. ילמד פושעים אליו יתברך וחטאים אליו ישוב.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית נא

19. ישלים בכל יום צ' אמנים ד' קדושות יו"ד קדישים ק' ברכות ר"ת צדי"ק. (ועיין בזוהר הקדוש פרשת מקץ).
20. לקנאות קנאת ה' בכל כחו לאפרושי מאיסורא וקל וחומר בעצמו להיות נקי מחטא וידבק ביוצרו.
21. ישתדל להרבות מצות כפי כחו ויתרחק מכל חטא אולי יזכה להיות רובו זכיות.
22. יזהר לרוץ לדבר מצוה.
23. ישתדל שיהיה תוכו כברו ויתרחק מתחבולות ומרמות.
24. לעולם ילמוד סגוריא על ישראל כלל ופרט ויצדיק לישראל וילמד עליהם זכות.
25. יזהר מד' כתות שאין מקבלין פני שכינה, והם ר"ת חשמ"ל: חנפים, שקרנים, מספרי לשון הרע, לצנים.
26. יזהר בשמירת ימים טובים להיות שנקראו אות לתקן על עון פגם הברית.
27. יזהר בסעודה רביעית במוצאי שבת קודש [כי הסעודה זו כנגד דוד המלך עליו השלום שתיקן הקרי של אדם הראשון וסימן ברית ר"ת בסעודה רביעית יזהר תמיד].
28. יטרח ויכתת רגליו ביום השישי לכבוד סעודת שבת.
29. שלא יהיה רע עין.
30. עוד מתיקון הברית בשבת כשמברכין החודש כשיאמר מי שעשה נסים כו' ראש חודש פלוני וכו' יזכור שעת המולד באיזה יום ובאיזה שעה ובאיזה חלק יהיה כן.
31. יקבע עתים לתורה הן עם עצמו הן עם אחרים.
32. יזהר מלהגיע בידו למטה מטבורו.
33. ירבה בתורה ויטריח מחו לחדש חידושים בתורה תמיד.

34. תיקון גדול להתפלל תפלתו כסדר בלא הפסק וכמו שכתבו המקובלים שלא להפך הצינורות.
35. לטבול בקבלת תענית לשם קבלת תשובה.
36. להניח שק על בשרו ואפר מקלה על ראשו במקום הנחת תפילין.
37. ירגיל עצמו לטבול במקוה.
38. לומר פרקי שירה.
39. למשמש בתפילין בלמען לא ניגע לרי"ק.
40. לישב באחדות באהבה עם חברי חסידי ה' תיקון גדול.
41. תיקון גדול לטבול תיכף באותו יום במים קרים דוקא.
42. השתטחות על קברי צדיקים מועיל לתיקון פגם הברית גם מסוגל לזכות לתשובה באמת ולהנצל מכל צרות בגשמיות וברוחניות כן כתבו בספרים הקדושים. (עיין באלף המגן סימן תקפ"ט).
43. שינה בסוכה הוא תיקון לחטא זה.
44. אם מנדד שינה מעיניו בזה מתקן פגם הברית שנקרא רע, על ידי מה שהוא ער וילמוד תורה שנקרא טוב.
45. להתענות בערב שבת קודש הוא תיקון חטא זה^ח.
46. ראש השנה שחל להיות בשבת הוא זמן התיקון של חטא הידוע^ט.

(יח) עיין פתחי עולם (סימן רמ"ט) ועיין במעבר יבק (שפ"צ פרק י"ב) וכן כתב בספר דברי יחזקאל (פרשת שמות) בשם הרב הקדוש מהר"ם מטשערנאבל ולה"ה עיין שם.

(יט) ישמח משה לראש השנה (אות ו' עיין שם).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית נג

47. בימים שבין המצרים העת לתקן הברית קודש. (כן כתב בספר זרע קודש פרשת דברים עיין שם).

48. יעלה לקרות בתורה בסדר מצורע דיהיה לו לכפרה ולתיקון גדול. (כן כתב בספר פדה את אברהם הובא בספר א"ח תכ"ח).

49. תיקון לעון גדול הוצאת זרע לבטלה אף כי עשה עבירה זו כמה וכמה פעמים למאות בלי מספר אחר שבכה והתחרט לפני ה', יתענה ג' הפסקות של ב' ימים וב' לילות רצופים ועוד ג' ימים נפרדים, ובכל יום כל ימי חייו יהיה בתשובה² ושברון לב בחרטה וטהרת הגוף

(כ) זכור תזכור עניני השכר והעונש, שמלאכי העונש, הנבראים על ידי החטא - נידונין בראש השנה, כמו שאומרים בתפלה: ומלאכים יחפזון, וחיל ורעדה יאחזון... לפקוד על צבא מרום בדין.

הנה בנוסח רבון העולמים שאומרים בלילי שבת, וברוכים הם מלאכין הקדושים והטהורים שעושים רצונך, וקשה וכי יש מלאך אחר שאינו עושה רצונו יתברך שמו, הלא הם אינם בעלי ברירה.

רק הפירוש כי יתברך שמו ברא הבריאה שיהיה שכר ועונש, ועיקר הכוונה בזה להטיב לנבראיו, והנה מלאכי עונש שברא יתברך שמו שמענישים, הגם שגם הם נבראים ברצונו יתברך שמו, מכל מקום אין עושין כל כך רצונו יתברך שמו בעת העונש, כיון שרצונו יתברך שמו רק להטיב.

והנה מאתו יתברך שמו לא תצא הרעות, רק מחמת חטאי האדם בורא על ידי כל חטא משחית ומחבל שמיצר להאדם, ועם כל זה אין רצונו יתברך שמו בזה.

יש לומר שאותן המלאכים דן יתברך שמו בראש השנה ומוחל עוונות ודן אותם על שהצירו כל כך, כי עיקר כוונתו יתברך שמו שברא היצר הרע שהוא כח המנצח כדי שכשינצחו אותו יתגדל התענוג כדרך הנצחון שמנצחון בא תענוג, וכן בא

בטבילה והנפש בתורה, ויזהר מאוד בשמירה יתירה בקדושת הברית שלא יבא אפילו לידי הרהור ולא ישים ידו לעולם מתחת טבורו ולמטה, ובכל יום יבכה וידאג ויאנח ובתנאי שיוסף שקידה בתורה ובמצות ובמעשים טובים וצדקה שהיא על כולם ותפלה בכוונה ותמיד יהא לבו נשבר בקרבו ואז טוב לו סלה ומובטח שהוא בן עולם הבא. (בספר עיר מקלט מצוה קפ).

50. להיות נעור כל ליל שישי ללמוד כל הלילה עד הבוקר הוא תיקון גדול ונפלא לפגם הברית. (כתבי האריז"ל ושאר ספרי המקובלים).

51. גם זה תיקון לשמור ולהרחיק את עצמו מדברים המסבבים וגורמים חטא זה כדי להנצל ממנו והי' ישמרינו, ועיין בתיקוני תשובה שנדפסו בספר מצות השם דקא חשיב לכלהו ואלו הם, המספר לשון הרע,

לו יתברך שמו תענוג כשמנצחין היצר הרע. וזה שאמר" ארץ ודרי' יצפו לדין", ולשון יצפו משמע שמקווים על זה שהוא טובה להם, והוא על דרך הנ"ל.

וזה שאמר וחיל ורעדה יאחזון לפקוד על צבא מרום בדין. הם הנעשים ממעשי בני אדם שמצירים להם וכשיתברך שמו דן את האדם דן גם כן אותם, והוא טובה גדולה. (זרע קודש)

צריך לשוב גם על המצות שלא היו בשלימות

ומלאכים יחפזון בראש השנה. וקשה מה המורא שלהם, הלא אין חוטאים חס ושלום. ויש לומר דבאמת מלאכים הקדמונים כמו מיכאל וגבריאל באמת אין להם לירא, אך המלאכים החדשים הנבראים מעשיית מצוה שעושים בני אדם, וכשעומדין בראש השנה לדין אם עשו המצוות בשלימות בלי שום חסרון, לכשימצאו חסרים גם המלאכים הנבראים מהם חסרים, זה חסר יד וזה חסר רגל, זה סומא וזה אלם וכדומה, לכך יראים.

המדבר נבלות פה, המדבר דברים שקרים, המגלה סוד למי שאינו ראוי, מברך ברכה לבטלה, הנודר ואינו מקיים, הפוגם בראיה, המסתכל בנשים ובבגדיהם, המרבה בדאגה, המטה אזנו לשמוע דברים בטלים, האוכל אכילה גסה, הישן בחדר לבדו, המסתכל בבעלי חיים כשנוקקין זה לזה, להזהר מלרכוב על בהמה בלא אוכף, לזוהר מלדבר עניני תשמיש אפילו עם אשתו שלא בשעת תשמיש ויזהר מלראות במקום הגורם לו הרהור ומכל שכן שלא ירהר בדברים אלו בכיון שמקשה עצמו לדעת בזה ואמרו חכמינו זכרונם לברכה המקשה כו', ולא יאכל בדברים המרבים זרע אלא בליל זיוג. עד כאן.

52. ואציין עוד אלה הדברים אשר מצאתי שכתבו עוד לזוהר מהם שלא לבא לידי עבירה חלילה ואלו הן, המסתכל בצורת עבודה זרה אינהו ואביזרייהו, שלא ירבה דיבור עם האשה, אם סביב מטתו יהיה כלים צואים, אם יהיה סביב מראשותיו מנעלים או מכנסיים וכיוצא, אם יהיה עליו מפתחות ברגל וכיוצא בעת שישן, אם יהיה קורי עכביש למעלה מראשותיו, האוחז באמה ומשתין, אם בתחלת הלילה ישן על צד ימין, מי שאינו נוטל ידיו בבוקר בתחלת הקיצו, בסיבת תענוג השינה כל הלילה, העושה מצות באקראי ולא בקבע, הפורץ גדר מגדרי רבותינו זכרונם לברכה, המתגאה, המיפה את עצמו ומסלסל בשערו, מי שטבעו חומד ממון. כל זה העתקתי מספרים הקדושים ומספר קרנות צדיק והשאר מה שמצאתי כתוב בספרים^כ.

כא) [ועיין בנועם אלימלך סוף פרשת חי' שרה]. - וכן מובא בספר הקדוש עבודת ישראל על (מתני' באבות) "ולא הסריח בשר הקודש מעולם דהיינו האות ברית קודש שלא באו לידי הרהור

פרק ו'

בו יבוארו: סיבות שונות המביאות
את האדם לפגום בברית

סיבות מביאות את האדם לידי הוצאת זרע לבטלה בהקיץ או בחלום

(א) מי שפוגם פיו ולשונו לדבר ניבול פה ולשון הרע ולדבר שקרים מטמא אותו בטומאת קרי^{כב} בשעת שינה.

כלל", עיין שם שכתב וביותר צריך לזהר מזה בימים האלו הם ימי תמוז וחצי אב טבת וחצי שבט כו', וגם באלו החדשים צריך לזהר כי ניסן הוא הראש ואייר וסיון הם האזנים ותמוז ואב הם העיניים ואלול הוא החוטם עיין שם.

(כב) בספר ראשית חכמה - שער הקדושה - פרק שבעה עשר וזה לשונו: והנה הקרי יבא לכמה סבות וצריכין אנו לבארם. האחד מהם הוא מה שפירש הרשב"י ע"ה בפרשת קדושים בענין אל תפנו אל האלילים, והוא ענין ההסתכלות כנשים שיבא מזה לידי הרהור וטומאה והוא עובר על (ויקרא יט, ד) ואלהי מסכה לא תעשו לכם, שמאחר שכל גופו מתחמם ברוח הטומאה, נמצא עושה עצמו אלהי מסכה, ופירוש מלת לכם הוא כאילו אמר לא תעשו עצמכם אלהי מסכה, על דרך שפוי. וכן פירש בזוהר (פרשת תצוה דף קמב) בענין (שמות לד, יז) אלהי מסכה לא תעשה לך, על ענין הכעס, שאמר שהכעס משונה משאר הטומאות, זה לשונו, אבל דא שניא מכלא וכל גופא סאיב מגאו ומבר ונפשא וכלא מסאב. ואמר לקמיה ועל דא כתיב, אלהי מסכה לא תעשה לך, לך בגין לאבאשא גרמך. ועל דרך זה אמר בזוהר (פרשת קדושים דף פב) וכל מאן דאסתכל בשפירו דאנתתא ביממא אתי להרהורי

בליליא, ואי סליק ההוא הרהורא בישא עילויה אעבר משום אלהי מסכה לא תעשו לכם, עד כאן לשונו.

וענין ואי סליק ההוא הרהורא בישא עילויה היינו שמשך עליו ההרהור עד שמתוך כך בא לידי טומאה הרי הוא כעובד עבודה זרה, מבואר בריש הפרק.

גם צריך לזוהר מלהרבות שיחה עם שום אשה גם בפרט עם אשתו נדה, ועל דרך אמרו בפרק קמא דאבות ואל תרבה שיחה עם האשה באשתו אמרו קל וחומר באשת חבירו, מכאן אמרו חכמים כל זמן שאדם מרבה שיחה אם האשה גורם רעה לעצמו. וענין גורם רעה לעצמו הוא שמושך לילית הנקראת רעה ומטמאה אותו בקרי. וכן פירוש בזוהר (פרשת בשלח דף קסט ע"ב) בפסוק (תהלים צא, י) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, כי כאשר האדם הולך בדרך ישר ומתנהג בקדושה, רעה שהיא לילית ונגע שהם נגעי בני אדם, אינם קריבים אליו. אבל אם חס ושלום אינו הולך בדרך ישר, מטמאים אותו, ועל דרך זה נפרש רעה לעצמו שמושך לעצמו הרעה לילית להחטיאו, ולכך סופו יורד לגיהנם לעכל הרע ההוא שנדבק בו ובוטל מדברי תורה קודם שבטלו לטבילותא לבעל קרי היה אסור בדברי תורה וכן בתקנת עזרא, ועוד היום יש מחמירין שלא לעסוק בתורה כשהם טמאים. והדבור באשתו נדה נתבאר במדרש במדבר רבה פרשת נזיר, זה לשונו, למה אסרה תורה משרת ענבים שהוא לא ישתכר מהם וגם אסרה אכילת כל היוצא מן הגפן דברים שלא ישתכר מהם למה כך, מכאן שחייב אדם להרחיק עצמו מן הכעור ומן הדומה לכעור, מכאן שעשתה תורה סייג לדבריה. תמן תנינן (אבות פרק א) הווי מתונין בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה, כיצד יעשה סייג לדבריו כדרך שעשתה תורה סייג לדבריה, הרי הוא אומר (ויקרא יח, יז) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, יכול יחבקנה וישקנה וידבר עמה דברים בטלים, תלמוד לומר לא תקרב, תישן עמו בבגדיה, תלמוד לומר לא תקרב. יכול תרחץ את פניה ותכחול את עיניה ויטול הימנה את הכוס, תלמוד לומר (שם טו, לג) והדוה בנדתה, כל ימים שהיא דוה תהא בנדוי. מכאן אמרו כל המנבלת עצמה בימי נדתה רוח חכמים נוחה הימנה וכל

המקשטת עצמה בימי נדתה אין רוח חכמים נוחה הימנה. הרי הוא אומר (שם יח, ח) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו, מכאן אמרו אל יתיחד אדם עם הנשים בפונדק אחד אפילו עם אחותו ואפילו עם בתו ועם חמותו מפני טענת הבריות, כאן נאמר לא תקרבו, ולהלן הוא אומר לא תקרב, לדבר המביא לדבר עבירה לא תקרבו, הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכעור, שכך אמרו חכמים הרחק מחטא הקל שמא יביאך לידי חמור, הוי רץ למצוה קלה שיביאך לחמורה, עד כאן לשונו.

ובענין מה נקרא רבוי שיחה עם האשה ובענין החמירו במסכת עירובין (פרק ה) זה לשונם, רבי יוסי הגלילי הוה אזיל באורחא אשכחה לברוריה אמר לה באי זה דרך נלך ללוד, אמרה ליה גלילי שוטאה, כך אמרו חכמים אל תרבה שיחה עם האשה, היה לך לומר באיזו ללוד, עד כאן לשונם. ומכאן ידין הירא שמים למעט הדבור באשה כל האפשר ובפרט באשתו נדה כמבואר במאמר. ומצאתי כתוב (תהלים לט, ג) 'נאלמתי דומיה דהחשיתי ראשי תיבות נדה, להורות שצריך למעט הדיבור בה ביותר.

וכמו שצריך ליהר מלהרבות הדבור כן צריך וכמו ליוהר מליגע בה ושאר פרטי הדינין שכתב ר"י בטור יורה דעה, וכן מלהסתכל בה, כי בעוברו אחת מכל אלה מושך כח הטומאה אשר באשתו עליו ואפשר שיטמאוהו. ואזהרה לזו למדנו רשב"י עליו השלום (זוהר פרשת בראשית דף כ) זה לשונו, כגוונא דא האי מאן דאתתיה ביומי מסאבו דילה ונטיר לה כדקא יאות, כל אינון יומין זווגא עילאה אשתכח בהדיה וישתכח דכר ונוקבא, עד כאן לשונו. ומכלל הן אתה שומע לאו דאי לא נטיר לה כדקא יאות שכינה מסתלקת ממנו. וכבר ידעת שהחיצונים נקראו אלה, שהם מזומנים לשרות מיד על האדם, כדפי' בפרשת ויחי ואפשר שיטמאוהו, ובפרט במקום שהיה בו קדושה ונסתלקה הקדושה שם הם רצים להדבק, והעד בפטירת האדם שפי' בזוהר (שם פרשת ויחי דף רך) שמפני ששרתה שם קדושה רוצים להדבק שם. ומטעם זה היה אומר מורי עליו השלום שכל אדם שהוא מתנהג בפרישות וטהרה ואחר כך פורש מאותה הקדושה שאפשר שיטמאוהו מן הטעם האמור שהם רודפים אחר מקום שהיה בו

קדושה. ואני מוסיף נופך שהקליפות נקראים הבל וריק, ואינם רודפים אלא אחר דבר שהוא ריק כמותם, וכיון שמוצאים כלי שנתרוקן מהקדושה הם דבוקים בו, ובפרט במה שפי' בזוהר (שם פרשת משפטים שלהי דף קיא) דכל כיסופא דילהון בתר ירך, וכל שכן ירך דרבנן, ולכן תלמידי חכמים צריכין אזהרה ביותר, כי אלו רצים לדבק בהם וכל איזה צד שימצאו לידבק מיד דבוקים בהם ויטמאו אותן, ועל זה נאמר (תהלים פט, לא) אם יעזבו בני תורתך ובמשפטי לא ילכון אם חוקותי יחללו ומצותי לא ישמורו ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ונגעים הם נגעי בני אדם שהם נעשים מהקריים והרי בפיו כי בהסתלק הקדושה מיד נפקד ביסורין אלו.

וטעם היות הפקידה בהוצאת זרע לבטלה על וטעם ידי הברית, מפני שהברית העליון כולל התורה והמצות בסוד כ"י כ"ל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד בשמיא ובארעא, נמצא כי בפוגמו בתורה שלא עסק בה כראוי או במצות הרי חלל ברית קדש העליון ולכן יפקד בטומאת בריתו. וענין זה נרמז בזוהר (פרשת בשלח שלהי דף קפו) זה לשונו בענין מכל אבקת רוכל, דבר אחר דא יוסף הצדיק וכו', דבר אחר אמאי רוכל אלא מה חנווני דא סקטירי דקוסטרי ואבקי דפולמי כלהו בידיה, הכי נמי יוסף איהו קיומא דאורייתא, בגין דאיהו קיים לה בגין דכל פיקודי אורייתא מתקשרן בנטירן דברית קדישא, עד כאן לשונו. וכן אמר בזוהר (שם פרשת מקץ ריש דף קצו) ובגיני כך יוסף דנטיר ליה לברית זכה למלכותא דלעילא ולמלכותא דלתתא, ועל דא כל מאן דנטיר ברית קדישא כאלו קיים אורייתא קדישא כלא, דהא ברית שקיל ככל אורייתא. ומוכרח לומר הטעם שפי שהוא סוד כ"י כ"ל שאם לא כן אם שמר אדם הברית ולא קרא קריאת שמע ולא הניח תפלין וכו' יחשב עליו כאלו קיים כל המצות אתמהה, אלא ודאי כדפרישית.

גם סיבת הקרי עצמותו ועיקרו מפני החטא גם בברית הלשון כדפי' לעיל בענין (תהלים לד, טו) נצור לשונך מרע, גם המגלה למי שאינו ראוי עונשו הקרי, והטעם שבית קיבול לסודות העליונים הנשפעים מצדי"ק הנקרא י' סו"ד הוא ליראנו שהם בשכינה וזה הוא סוד ה' ליראנו וכשאינו ראוי הרי משך אור

התורה מבפנים ולא מצא כלי שבו ינוח ויצא לבטלה לחיצונים, ונמצא דש מבפנים וזורה מבחוץ והוא עון ער ואונן, ולכך מדה כנגד מדה יושפך זרעו לבטלה ויטמאוהו.

גם המברך ברכות לבטלה כמוציא שכבת זרע גם לבטלה, ואפשר שיטמאוהו וצריך לזוהר בזה בפרט שליח צבור שלא יחזור תפלת י"ח אם אין תשעה שיענו אמן בודאי. גם סבת הקרי בסבת התענוג בשינה כל הלילה כדפי' לעיל בפרק ה', וזה בכלל אם יעזבו בני תורתו. והטעם לזה כי כיון שהוא מתרפא מעסק התורה הרי הקדוש ברוך הוא אויבו, כדכתיב (משלי כד, י) התרפית ביום צרה צר כחכה, והוא מדה כנגד מדה, הוא לא רצה לידבק באשה יראת ה' על ידי עסק התורה ידבק בחיצונות אשה זרה ויוליד שד לקטיגור לו ומפני מעלליו יאכל, כי אין רע יורד מלמעלה אלא כיון שאדם דבק בסטרא אחרא הקדושה מסתלקת ממנו, ואז החיצונים שולטין בו שהם מזומנים, ונקרא אל"ה שנאמר (דברים לא, יז) על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה. ולכן בהקיצו משנתו יודרו לקום שאם לא יקום ויחזור לישון אפשר שישן אפרקדן שהוא פניו למעלה והוא מקולל מפי סופרים. כדאמרינן לייט רבי יהושע בן לוי אמאן דגאני אפרקדן.

גם סבת הקרי נתבאר בתורה במה שנאמר גם בפסוק (ויקרא כו, כא) ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמוע לי וגו' וכתוב והלכתי עמכם בחמת קרי וגו', ופירש רש"י ע"ה רבותינו אמרו עראי במקרה שאינו אלא לפרקים, כך תלכו עראי במצותי. ומנחם פי' לשון מניעה, וכן (משלי כה, יז) הוקר רגלך מבית רעך, וכן (שם יז, כז) יקר רוח איש תבונה. וקרוב לשון זה לתרגומו של אונקלוס, קשיו קושי שמקשים לבם לימנע מלהתקרב אצלי, עד כאן לשונו. ושני הפי' באים לכוונה אחת, והרי מה כתיב אחריו והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי, ופירש הרשב"י ע"ה (זוהר פרשת תרומה דף קל) זה לשונו, בחמת קרי בההוא רוגזא דנפיק מפתחא דקרי ואלין אינון דמשטטי בליליא. ובשעתא דנשמתינ נפקין לסלקא לאתחזאה לעילא אלין נפקין ומקטרגין לון דלא יכלין לסלקא בר אינון חסידי קדושי עליונין דאינון בקעי רקיעין ואוירין וסלקין ואלין חבלי טהירין נפקן ומודיעין מילין כדיבין לבני נשא ואיתחזיין

להון בדיוקנין אוחרנין וחייכן בהו עד דאושדין זרעא ואיקרון מאריהון דקרי בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי גרמי לון, עד כאן לשונו. לכן ראוי לאדם שיהיה קיים בעבודה האלהית ונאמן בה כעמוד שלא יתמוטט ממנה, וכן מלת ברית פי' קיום, כענין (בראשית לא, מד) לכה ונכרתה ברית אני ואתה. ולכן הרוצה לזכות למדת צדיק צריך שיהיה נאמן וחזק בעבודה, ועל זה נאמר (קהלת ח, ה) שומר מצוה לא ידע דבר רע. וכבר ידעת מה שפי' לעיל בענין רע. וכן אם פרץ איזה גדר מגדרי רבותינו אפשר שיטמאוהו שהגדרים שגדרו רבותינו ז"ל הם כדי שלא לתת מקום לחיצוני שיכנס פנימה לקדש ואם יפרוץ גדר ישכנו נחש שעל ידי הפרצה שפרץ נתן לו מקום שיכנס. וכן פי' בתיקונים (יח ע"ב) שהים הוא התורה וחול לים פי' שהוא כמו השלשלת לכלב והמתיר השלשלת גורם לכלב שינשכנו והוא רמוז לגדרים שגדרו רבותינו ז"ל. זה לשונו שם, ושמרו בני ישראל את השבת דא בת יחידה דאיהי שמירה לישראל בכל שבת ושבת ומאן דמחלל לה לאו איהו נטיר מקודשא בריך הוא, ולא עוד אלא דאתמר בה מחלליה מות יומת, מאן דאעיל ברשות דילה שפחה חללה זונה, דרשות דילה איהו תחום שבת כגוונא דתחום וגבול דימא, דאתמר (ירמיה ה, כג) שמתי חול גבול לים, ומאי ניהו (הושע ב, א) והיה מספר בני ישראל כחול הים, ולית ים אלא אורייתא, מאן דאעבר עליה כאילו חזר עלמא לתוהו ובהו, ושבת שקילא לכל אורייתא מאן דאעבר עליה כאלו חזר עלמא לתוהו ובהו, ובגין דא קרא סמיך ליה (בראשית א, ב) והארץ היתה תוהו ובהו, דאיהו חול לים כחוליא דשלשלא לכלבא מאן דאפיק לה משלש לאיה גרים כמה נישוכין דיסורין דנשיך ליה ובגיניה אמר דוד (תהלים כב, כ) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ודא סמא"ל דאיהו תפיס בקולר שלשלא בשב' איהו תפיס בקולר, עד כאן לשונו. הרי בפירוש שתחום שבת וחול לים שניהם ענין אחד להרחיק סמא"ל ולהרחיק מהקדושה ופורץ הגדר גורם לסמא"ל שישכנו.

וכן מהדברים שצריך לזהר שלא יטמאוהו הוא וכן אם נדר שיקיים נדריו לעבודת השם כמ"ש (שם טו, ד) נשבע להרע ולא ימיר, ואם לא קיים המצוה והפר נדרו אפשר שנטמא, כדכתיב (קהלת ה, ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. ופי' במדרש

סב תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

- (ב) המגלה סודות למי שאינו ראוי לגלות לו שום סוד.
- (ג) מי שברך ברכה לבטלה ובכלל זה כשאינו עונה אמן אחר השליח-ציבור בשעה שחוזר התפלה שמונה-עשרה וגורם לשליח-ציבור לברך ברכות לבטלה לכן מטמאין אותו.
- (ד) מי שנודר דבר מה ואינו מקיים נדרו לשלם מה שנדר.
- (ה) מי שפוגם בראיה רחמנא לצלן להסתכל במקום ערוה הן בנשים יהודית או בארמית או בבתולות או בשעה שבהמה ועוף נזקקין זה לזה.
- (ו) מי שמרבה באכילה ושתיה ואוכל מאכלות שמנות ואכילה גסה.
- (ז) מי שישן בחדר יחידי או חזתו לילית ומכשילו בהוצאות זרע לבטלה.
- (ח) מי שמסתכל בצלם או בפסל ומסכה.
- (ט) מי שמרבה בדאגה ויגון ואנחה.
- (י) מי שפוגם באזנו לשמוע ניבול פה או דברים בטלים.
- עד כאן מהסיבות

פסוק זה על הנדרים כמו שהעתקנו לשונם לעיל בפרק יד, עיין שם. ולדרך זה וחבל את מעשה ידיך הוא הברית כמו שנתבאר בפרשת בראשית דף ח' והעתקנו לשונו בפרק יא. והטעם שהפסוק אמר ככל היוצא מפיו יעשה, והטעם שכבר פרשנו שהדבור הוא רוחני דומה לזרע הגשמי, וכמו שמהברית התחתון אין להוציא זרע לבטלה אלא בנקבה, כך אין להוציא הדבור לבטלה אלא להביאו למקום העשייה שהוא הנקבה. ונמצא בזה הקול היוצא מיחד ברית הלשון עם הנקבה, ואם חס ושלום לא קיים הרי הוציא זרע לבטלה, שהוא קול ודיבור היוצא מברית הלשון, ולכן גם יפגם בברית המעור בזרע לבטלה כי עבירה גוררת עבירה.

פרק ז'

תיקוני החטא

- (א) לשמור שבת במחשבה ודיבור ומעשה כמבואר בראשית חכמה שער הקדושה.
- (ב) להרבות בנתינת צדקה לעניים ולהזהר בהפרשת מעשר מכל ריוח שבא לידו.
- (ג) להזהר ממשקה המשכר אפילו בשבת ויום טוב.
- (ד) להתפלל כל תפילותיו בבכי וצעקה.
- (ה) לקרות הקריאת שמע שכתוב בשערי ציון בכל לילה.
- (ו) שיבחור במדת הענוה ויסבול כל העלבונות וחרופין וגידופין.
- (ז) לגדל יתומים בתוך ביתו ולהשיאם בשמירת ברית קודש.
- (ח) להיות מעשרה ראשונים בבית הכנסת ולהתפלל תמיד בציבור ולא ביחיד חס ושלום ולהיות זריז וזהיר במצות תפילין ובמצות ציצית^כ על צד היותר טוב ולסמוך גאולה

(כג) בספר הקדוש קב הישר פרק ס"ח וזה לשון קדשו:

**כנגד הנפש צוה הקדוש ברוך הוא לקיים מצות ציצית כדי
שיהיו השלשה מצוות הנזכרים מאירים לכל חלק נפש
רוח נשמה.**

א. כתיב (משלי כ, כז) "נר ה' נשמת אדם", פרש בזהר פרשת משפטים (דף צ"ט עמוד ב') וזה לשונו, "נר" הוא ראשי תבות: נשמה רוח, דאנון מאירין כחדא, ונשמה איהי קדישא מאד, [פרוש: שהם מאירים כאחד, והנשמה היא קדושה מאד] על כן היא מתעטפת ברוח דגמת מלבוש. ויש עוד באדם והוא בחינת

הנפש והוא למטה מהרוח, כי הנשמה שרוי במח, במקום הנחת תפלין של ראש, והרוח בלב נגד תפלין של יד השמאלית, והנפש היא בכבוד שיש בו רבוי דם, וכנגד הנפש צוה הקדוש ברוך הוא לקיים מצות ציצית כדי שיהיו השלשה מצוות הנזכרים מאירים לכל חלק נפש ריוח נשמה.

כל טפי דמים שבגוף המה במנין ובמשקל לפני הקדוש ברוך הוא, וכל אברי וגידיו האדם המה לעבד עבודת השם יתברך.

ב. וידוע מאמרי רבותינו זכרונם לברכה (סוטה פרק יז עמוד א), כי במצות ציצית יש חוט אחד של תכלת, משום דתכלת דומה לרקיע וכו' ולכסא הכבוד, ועל פן מצות ציצית הוא חוט אחד של תכלת לקדש הנפש בכבוד, לפי שעקר הדם והכעס הוא בכבוד, ולכן כב"ד הוא חסר וא"ו מפבו"ד השמים, וכשהאדם נזהר בנפשו לבלתי לחטא בה, הרי הוא משעבד גם הנפש תחת הקדשה בשלמות. אשרי לו ואשרי חלקו, כי כל טפי דמים שבגוף המה במנין ובמשקל לפני הקדוש ברוך הוא, וכל טפי דמים וכן אבריו וגידיו של האדם המה לעבד עבודת ה'.

י"ח חליות בשדרה כנגד י"ח ברכות בתפלה

ג. פי יש באדם י"ח חליות בשדרה; שהן נגד י"ח ברכות בתפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, וכל טפת זרע היוצא דרך ח"י חליות לבטלה, אזי הענש הראשון, שתפלתו בי"ח ברכות אינם מרצים ומקבלין אצל הקדוש ברוך הוא, כי הזרע הוא בא ממה, מן המקום שהנשמה הטהורה שרויה שם, אזי הוא מוסר הקדשה בידיים למקום טנופת הסטרא אחרא, ומכל שפן כשאדם מוציא זרע במקום טמאה, בנדה או בארמית או בנשים האסורות לו מן התורה.

"הרשעים פים נגרש"

ד. וכל מי שאינו נזהר בחטא זה ומגרה יצר הרע בנפשיה, ומכל שפן אותן שמדברים דברי נבלות בפיהם עליהם נאמר (ישעיה נז כ): "והרשעים פים נגרש" ומקרא מלא הוא (בראשית לח ז): "ויהי ער רע בעיני ה' וימיתוהו ה'" על שהוציא זרעו לבטלה.

והנה אעתיק לך בקצרה הצריך לעניננו מה שמצאתי בספר "נחלת יהושע", שחבר הרב מורנו הרב רבי יהושע העשיל הכהן, בן מורנו הרב רבי שלמה ז"ל מקראקא, שהיה אב בית דין וראש מתיבתא בקהלת קדש באסקעוץ ואחר כך הוא נתקבל למורה צדק בקהלת קדש רעכניץ, וזה לשונו, בפרשת משפטים (שמות כב כח): "מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי", ופרש רש"י ז"ל: "מלאתך" - אלו הבכורים, ודמעך" - זו התרומה ואיני יודע מהו לשון דמע", עד כאן לשון רש"י ז"ל, וכדי לישב הנזכר לעיל צריך לישוב גם בן פסוק הקודם, וגם צריך עיון, דרש"י ז"ל כתב הלא ידע לשון דמע וכו', ובמסכת תמורה דף ד' (עמוד א) פרש רש"י: "דמעך" - זה תרומה, לפי שהיא מדמעת ועולה באחד ומאה מפיק לה קרא בלשון דמוע, ועוד יש לעין בתוספות: "ודמעך" - זה תרומה, לפי שהיא מדמעת ועולה באחד ומאה, לפי פרוש רש"י, ולא נהירא [פרוש: ולא נראה], דזה אינו אלא מדרבנן, והרב רבי משה מפונטוויזא פרש, דלכך קרא לתרומה "דמע", לפי שנוהגת בלח, ובכורים אינו אלא ביבש, עד כאן, ועל כרחך מרח לומר, דהתוספות פרשו, דלשון דמעך הוא מלשון דמעות, (ועין ב"מאיר נתיב" ועין ברקנטי) דפרשו גם בן "דמעך" - לשון דמעות, "לא תאחר" - כמו הטפין היורדים מן העין.

אזהרת התורה על פגם הברית

ה. והנה איתא בש"ך פרשת פי תצא (דף נה): "פי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה" וכו' (דברים כא טו) - יש לפרש פרשה זו על אשתו של אדם ועל לילית הרשעה, הן שתי נשים, ולפי שאחד מני אלף נצול מחטא זה של הוצאת ש"ז לבטלה, באה התורה להזהיר, שלפחות טפה ראשונה ישמר אותה, וזהו "והיה הבן הבכור לשניאה" - כדי ש"ביום הנחילו את בניו" - שהוא יום המיתה, יהיה נזכר על אותן שדין ורוחין ולילין, שבאין מאותן טפות ש"ז לבטלה, וקראם הזהר (חלק א דף נד עמוד ב), שהן הן נגעי בני אדם, ובעת קבורתו רוצים להתחבר עמו ואינן יכולין, לפי שמתגבר עליהן בן הבכור.

להתפלל בדמעות

ו. וזהו סוד הכתוב (תהלים קיט, קלו) "פִּלְגֵי מַיִם יִרְדּוּ עֵינַי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתְךָ", ולא אִמַּר 'שְׁמַרְתִּי', אֲלֵא לֹא "שָׁמְרוּ" תוֹרָתְךָ. פְּרוּשׁ: הָעֵינַיִם יִדְמְעוּ דְמְעָה, מִפְּנֵי שִׁפְגָמוֹ בְּרֵאִיָּה, הָעֵינַי רֹאֵה וְהַלֵּב חוֹמֵד וְכָל מַעֲשֵׂיךָ - הַכֹּל הֵיא בְּגֵרָם רֵאִיתָ הָעֵינַי, שְׁמֵבִיא הָאָדָם לִידֵי קָרִי, וְהַדְּמָעוֹת הֵן תִּקּוּן קָרִי, כִּי הַזֶּרַע בֵּא מִמֶּנּוּ, וְגַם הַדְּמָעוֹת בָּאִין מִן הַמַּחַ, לְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל דּוֹקָא בְּדְמָעוֹת, וְכֵן כְּשֶׁהוּא מֵתֵאבֵּל עַל חֲרַבְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל אָדָם כְּשֶׁר שָׁמַת.

שְׁמַחָה שֶׁל מִצְוָה - וְאַבְלוּת עַל חֲרַבְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,

מְכַנְיָעִים כּוֹחוֹת הַטְּמָאָה.

ז. וְאֵיתָא בְּזֵהָר (חֶלֶק ב דָּף קַעֲחַ; חֶלֶק ג דָּף ס:) וּבְכַתְבֵי הָאֲרָ"י (עַץ חַיִּים שְׁעַר מֵט דָּף קִיג:) שְׂאוֹתָן שְׁתֵּי זֹנוּת שְׁהִיוּ בִּימֵי שְׁלֵמָה (מְלָכִים א ג טו) הֵמָּה מַחְלַת וְלִילִית, לְמַחְלַת יֵשׁ לָהּ תַע"ח מַחְנוֹת כְּמִנְיֵן מַחְלַת, וְלִילִית יֵשׁ לָהּ ת"פ מַחְנוֹת כְּמִנְיֵן לִילִית, וּבְשִׁמְחָה שֶׁל מִצְוָה מְכַנְיָע הָאָדָם לְמַחְלַת וּמַחְנוֹתֶיהָ, וְכִשְׁמֵתֵאבֵּל הָאָדָם לְצַרְךָ מִצְוָה אִזּוֹ הוּא מְכַנְיָע הַלִּילִית, וְזֵהוּ נִרְאֶה לִי פְרוּשׁ הַפְּסוּק (קֵהֶלֶת ז ב): "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אָבִל מִלָּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה" כִּי בְּאַבְלוּת הוּא מְכַנְיָע שְׁתֵּי כַתּוֹת יוֹתֵר.

רְמֵז בְּהִבָּאת הַבְּכוֹרִים - לְבַטֵּל אֶת שְׁתֵּי הַקְּלִיפּוֹת "מַחְלַת" ו"לִילִית"

ח. וְהִנֵּה יָדוּעַ שֶׁהִבָּאת בְּכוֹרִים הֵיטָה בְּשִׁמְחָה גְדוּלָּה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵינָן בְּמִסְכַּת בְּכוֹרִים (פָּרָק ג מִשְׁנָה ג ד), שֶׁהַחֲלִיל הִיָּה מִכָּה לְפָנֵיהֶם וּדְבָרוֹ הַלּוּיִם בְּשִׁיר, וְלִזְהָ נִרְאֶה לּוֹמֵר, דְּלִכֵּן אִמַּר הַפְּתוּב: "מֵלֵאֲתָךְ" - זֹו בְּכוֹרִים שְׁמֵבִיאִים אוֹתָהּ בְּשִׁמְחָה, "וּדְמַעַךְ" - זֹו דְמָעוֹת, וּבְזֵה הוּא מְכַנְיָע שְׁתֵּי נָשִׁים: מַחְלַת וְלִילִית, שְׁלֹא יִהְיֶה רְשׁוּת לָהֶם לְהַחֲטִיאַךְ, וְאִם כֵּן - "בְּכוֹר בְּנִיךְ תִּתֵּן לִי" - בְּקִדְשָׁה, שְׁהִיא טְפָה רֵאשׁוּנָה, לְכֵן סִמַּךְ לִיהָ - "וְאֲנָשִׁי קָדֵשׁ תִּהְיוּן לִי" - כִּי מִי שְׁשׁוֹמֵר הַבְּרִית נִקְרָא "קְדוֹשׁ", לְכֵן מִי שִׁפְגָם בְּבְרִיתוֹ, יִרְאֶה לְהוֹרִיד דְמָעוֹת בְּתַפְלָתוֹ, וְאִזּוֹ הוּא מְכַנְיָע הַנִּגְעֵי בְּנֵי אָדָם, כִּי שְׁעָרֵי דְמָעוֹת לֹא נִנְעָלוּ (בְּרִכּוֹת לָב עֲמוּד ב), וְכֵן מְצִינוּ בְּדוּד הַמֶּלֶךְ עֲלוּי הַשְּׁלוֹם שְׂאֵמֵר (תְּהִלִּים ו ז): "מִטְּתִי בְּדְמָעַתִּי עֲרָשִׁי אֲמַסָּה", וְאוֹמֵר (שָׁם מֵב ד) "הֵיטָה לִי דְמָעַתִּי לָחֵם" וְכו'.

לתפלה ולהזהר לענות אמן יהא שמיה רבה ואמן בכל פעם בחוק ולא יעבור.

ט) שיתחמם בכל עשיות מצות הבאות לידו עד שיזיע ובפרט באפיית המצות לפסח.

י) להרבות בהדלקת הנרות לכבוד שבת ובתוספת שבת ב' שעות קודם הלילה.

יא) לענג את השבת כהלכתו כמתנת ידו אשר ברכו השם יתברך.

יב) ללמוד קודם שכיבה ולומר הדי' מזמורי תהלים קודם השכיבה.

אזהרה גם לנשים לזהר מהרהורים רעים, ותועלת קריאת שמע שעל המטה.

ט. הנה האר"י ז"ל הזהיר גם כן לנשים לקרות קריאת שמע שעל המטה, כי קריאת שמע מבטל נגעי בני האדם, וכמו שהאנשים הן מצוים על עוון קרי, שלא יהרהרו ביום כדי שלא יבואו לידי טמאה בלילה, כך הנשים מצוות לבלתי להרהר הרהורים רעים, וקריאת שמע שעל המטה הוא תקון קרי, עד כאן לשונו, וזו דברי פי חכם חן.

או יש לומר, דנוכל לפרש הכתוב: "כי תהיינה לאיש שתי נשים אחת אהובה" - שהיא מחל"ת, שהיא נראית לבני אדם מקשטת, ותמיד היא במחול ובשחוק, והשנואה היא לילית הרשעה, שהיא תמיד מיללת ועוסקת בבכיה, לא יוכל לבכר את בן הבכור, שהוא נולד מאשתו הראויה לו, כי צריך האדם לזהר תמיד על כל פנים טפה ראשונה שידבק באשתו.

אם ימהר לעשות תשובה יהיה טוב לו

י. וכל מי שנכשל, חס ושלום, בעוון זה יעין לעיל פרק ב' ולקמן פרק ס"ט ופרק ע', וימהר בתשובה, ואז טוב יהיה לו אמן סלה.

יג) להזהר לומר בריך שמייה בשעת הוצאת ספר תורה ולהיות עולה לקרות בתורה על כל פנים פעם אחת בכל חודש.

יד) שילמוד משניות בכל יום ואם אפשר לו ללמוד ח"י פרקים מה טוב ומה נעים.

טו) יאמר תמיד בכל תפלת שמונה-עשרה בברכת תקע בשופר יהיה רצון הנדפס בשערי ציון וגם בשעת ראש-חודש בענטשן ובשעת אמירת ומפני חטאינו

טז) לאכול משירי המוציא ולהאכיל מסעודתו תמיד לעניים בני תורה.

יז) להתענות בשובבים ת"ת כמבואר בספר עבודת הקודש.

י"ח) ללמוד חק לישראל דבר יום ביומו.

פרק ח'

בו יבואר שאחד מגדולי התיקון לפגם הברית הוא לימוד החק לישראל דבר יום ביומו

גודל מעלת לימוד החק לישראל

מכתב המלצה מהגה"צ אב"ד משארמאש שליט"א [זצ"ל] בשנת תש"ל על הדפסת החק לישראל כל פרשה בנפרד כדי לקיים בניקל בשבתך בביתך ובלכתך בדרך. וזה לשונו:

מלפנים זאת בישראל בדורות הקודמים ובימי אבותינו זי"ע, אשר כל אחד ואחד בין תלמיד חכם בין איש המוני השתדלו להשלים חוקם בכל יום ויום בספר חק לישראל חק ולא יעבור, וכן נהגו הצדיקים הקדושים מדור דור

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית סט

כידוע, ומקור חוצבו ממקום קדוש עליון, יסדו ותקנו איש האלקי קודש הקדשים מרן רבינו האריז"ל ללמוד בכל יום עניני מוסר ודינים מלוקטים מארבעה חלקי השולחן ערוך והרמב"ם ז"ל כדי לצאת גם ידי חובת לימוד הלכה, על דרך אמרם ז"ל כל השונה הלכות בכל יום כו'.

ועיין בשולחן ערוך (סימן רל"ח) דאם לא השלים חק הקבוע לו ביום, ישלימונו בלילה מיד. ועיין בפתחי תשובה (יו"ד סי' רמ"ו) בשם משנת חכמים דדעתו נוטה דאם לא השלים בלילה מחוייב להשלים אף ליומא אחרא, וצריך ללמוד דבר זה קודם שאר לימודו עיין שם.

בעונותינו הרבים בסיבת החורבן והגלות שאירע לעם ישראל בימינו אלה הרבה ממנהגי ישראל הטובים והישרים נדלדלו ונטשטשו, ולמיעוט מציאותם כמעט שנשכחו מלב ההמון, וככה אירע גם בלימוד החק לישראל, שהיה חק קבוע לכל בר ישראל מגדול ועד קטן להשלים חקו מידי יום ביומו כל ימי חייהם עד עולם, ועכשיו בעונותינו הרבים נתמעטו לומדיה ועוסקיה וכמעט לא נמצאו, מי יתן איפוא להחזיר עטרה ליושנה שיקבעו כל אחד ואחד שיעור קבוע ללמוד בכל יום ויום כפי הסדר שיסדה רבינו האריז"ל על פי הסוד, וגם לקבוע שיעורין ברבים כמנהג אבותינו הקדושים בדור הקדום.

על כן באו ונחזיק טיבותא לגברא דמרא סייעא ... אשר טוב עשה בעמיו והדפיס ספר חק לישראל בדפוס נאה ומשובח, באותיות מאירות עינים, גם חילק כל פרשה בכרך לבדנה, למען להקל ללומדיי להוליכם בחיקם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך באלה מסעי, והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו, ולא ימוש ספר התורה הזה מפיד, ועל ידי זה יהיה באפשרות גם להטרודים על המחיי ועל הכלכלה להשלים חקם בספר החק לישראל מידי יום ביומו. ואקוה בעזר השם שיתרבה

גבולנו בתלמידים ויתרחב גבול הקדושה להגדיל תורה ולהאדירה. ומתאמרא משמיה דהגאון הצדיק הקדוש משינאווע זללה"ה, **אשר לימוד החק לישראל מסוגל לפרנסה בנקל ובהרחבה, ונרמז באמרו ז"ל (ביצה ט"ז ע"א) דהאי חק לישראל דמזונא הוא,** עד כאן דבריו הקדושים ודפח"ת, ובזכות התורה הקדושה יוסיף הקב"ה ויגאלנו גאולת עולם במהרה דידן אמן כן יהי רצון.

הכ"ד הכותב לכבוד התוה"ק ולומדי

נפתלי הירצקא העניג אבד"ק שארמאש יצ"ו, ברוקלין, נ.י.

אחר תפלה ישתדל ללמוד סדר היום בסדר חק לישראל כי הוא סדר נאה דרך קצרה וכשרה וזוכה במעט זמן לקרות תנ"ך ולשנות משנה וגמרא וזהר והאיש הירא ח"ק נתן ולא יעבור כי הוא תועלת עצום לנפשו קרי"ה נאמנה הזאת נעמי וגם ילמוד תנ"ך בתרגום כמו שכתוב האר"י זצ"ל ושם ימצא הכל מוכן אמנם יש בו טעויות הרבה וצריך להבין ולהרגיש הטעות ובנביאים וכתובים ילמוד פעם אחת מקרא ופעם תרגום ולא יכוין בכונות הכתובים שם כי הם מלאי השגיאה כי לא יאמר התפלות שבראש הספר (ועתה נדפס חק לישראל בסדר יפה ונחמד).

(עבודת הקודש (חלק א') למרן החיד"א זל"ה)

סגולה גדולה לתיקון פגם הברית ללמוד בספר חק לישראל

בספר שארית ישראל (בפתיחה לספר שמות) וזה לשונו: הנה הרואה יראה בספר הקדוש שנקרא חק לישראל שהוא תיקון לפגם הברית ככה קבלתי מרבותי שתיקון האמיתי הוא על ידי התחברות תורה^{כד} שבכתב עם תורה שבעל

(כד) בספר אור תורה – (אות יד), וזה לשונו: והענין כידוע, שעקר כונת הסטרא אחרא לינק ולהתחבר למקום קדושה, ולכן הוא מתגבר בישראל יותר מבאמות העולם, כאשר אמרו רבותינו

ז"ל במסכת סוכה (נב, א) כי הגדיל לעשות (יואל ב, כ), שמניח אמות העולם ומתגרה בישראל, ומניח עמי הארץ ומתגרה בתלמידי חכמים. ועקר אחותו באדם בב' מקומות בברית הלשון ובברית המעור שכל הגוף הוא סתום ואין בו בקיעה, להיות יונק מקדושה שבו רק בשני מקומות אלו, כמו שאמרו שברית הלשון וברית המעור מכונים זה כנגד זה, ועל ידי פגם הלשון בא לפגם הברית, כמו שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך (קהלת ה, ה). ועל ידי קדושת הפה בתורה, אז לא בא לידי עון זה, כמו שנאמר ושבע ילין בל יפקד רע (משלי יט, כג), ואמרו (ברכות יד, א) כל המשביע עצמו מדברי תורה כו' שרע נקרא מי שפוגם הברית, שהוא עצם הרע הערלה המקפת את הברית, כמו שנאמר ויהי ער בכור יהודה רע כו' (בראשית לה, ז). ולכן עקר תגבורת היצר הרע באלו שני המקומות, א' בפגם הלשון כמו שאמרו (בבא בתרא קסה, א) וכלם באבק לשון הרע, וביותר בטול תורה, ולכן אמרו רבותינו ז"ל (חלין פט, א) מה אמנותו של אדם בעולם הזה, יעשה עצמו כאלם, שנאמר, האמנם אלם צדק תדברון (תהלים נח, ב), שהוא התורה הנקראת צדק, ואמרו רבותינו ז"ל בפרק הבונה (שבת קד, א), מ"ם פתוחה מ"ם סתומה, מאמר פתוח מאמר סתום, שצריך שבתורה יהיה מאמר פתוח, ובלשון הרע מאמר סתום. ולכן כשנתנה ברית מילה לאברהם אבינו, נתוסף לו אות ה' בשמו, שאות ה' רמוז על התורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם פח, א) על פסוק יום הששי (בראשית א, לא) תנאי התנה כו', נגד ה' חמשי תורה ונגד ה' מוצאות הפה שצריך שיקדשם בתורה, ובו תלוי קדושת הברית, ולכן גם בפה נקרא ערל שפתים (שמות ו, יב), ושם עקר עמדת היצר הרע ששם פתח הגוף. וזה שאמרו רבותינו ז"ל במסכת מנחות (צח, א) על פסוק ועלהו לתרופה, להתיר פה של מעלה ושל מטה, כי מים חיים שיצאו מירושלים לעתיד לבוא רומז להשגת התורה בשלמות, כמו שנאמר וכל בניך למודי ה' (ישעיה נד, יג). שהתורה נמשלה למים כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ז, א), והם חדושי תורה שיצאו מאתו יתברך כמו שנאמר ולמכסה עתיק (ישעיה כג, יח), ומזה יהיה, על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל, לא יבול עלהו ולא יתם פריו כו', והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה (יחזקאל מז, יב), והוא התורה

פה על ידי חק לישראל ורמז לזה במאמר וחוק בשארו שם וכו', על כן בעקבות משיחא אלו יצא לאור ספר יוסף לחק מהצדיק הגדול רבי חיד"א זכרונו לברכה תלמידו של רבי חיים אבן עטר בעל אור החיים שיש בו שני אורות תרין משיחין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף בסוד חכם הכולל המתקן פגם של כל ישראל.

הרואה יראה כי בימים האלו בימי שובבי"ם ת"ת (תרומה תצוה) תיקונים גדולים לפגם ברית המעור והלשון כנ"ל ויש בהם רזין עילאין רזין דרזין כו'.

(שארי"ת ישראל שער השובבים דרוש א')

תיקון לעונש כרת ר"ל

עיין ביסוד ושורש העבודה (שער ח' פרק א' ובשער יו"ד פרק ח') שכתב בשם האריז"ל להנצל מכרת להיות נעור כל הלילה ולא יישן כלל אלא יעסוק בתורה עד אור הבוקר, וראוי ללמוד מעניני העבירה שעבר שחייב עליה כרת ובכל לילה שיעשה כן נצול מכרת אחד שנתחייב, עד כאן לשון האריז"ל, ונוהגים ללמוד מסכת כריתות משניות וגמרא וספרי יראים

שנקראת עץ חיים (ברכות ל, ב), כי היא יוצאת ממים חיים, ובה יתענגו נפשות הצדיקים לעתיד לבוא כמו אדם הראשון בגן עדן אלו היה אוכל מעץ החיים. ואפלו שיחת חלין שבו יהיה בסטרא דקדושה, וזה שנאמר לא יבול עלהו וכו' והיה פריו למאכל, והוא השגת התורה כמו שנאמר ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (שמות כד, יא), ועלהו לתרופה להתיר פה של מעלה שלא יהיה צריך להיות סתום, מאחר שיוסרה הערלה משם ולא יהיה עוד יצר הרע בעולם, וכל דבוריו של אדם לא יהיה אלא בתורה לבד. וגם להתיר פה של מטה, שיוסר הערלה מן הברית, וכמו שאדם הראשון קדם החטא כתיב ביה ויהיו האדם ואשתו ערומים ולא יתבוששו כו' (בראשית ב, כה).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית עג

כו' עיין שם, נוכן הוא בשער היחודים ובספר נגיד ומצוה (חלק ב' שולחן ערוך האריז"ל ובמשנת חסידים מספר התשובה).

ובספר ישועות חכמה (סימן עא) כתב דכל אדם צריך לחוש שמא פעם אחת חלל שבת או יום הכיפורים, או אדם שנכשל באיסור נדה חס וחלילה ולא ידע על פי חשבון שהוא סמוך לוסתה שאז הוא קרוב למזיד חס וחלילה וחשבוני הוסת הם רבים כמבואר בקיצור שולחן ערוך ובמסגרת השלחן (סימן קנה) עיין שם, והוא לא ידע ואשם חס וחלילה על מה שלא למד לידע היטב כל הדינים, וכן לפעמים בענין חמץ בפסח יוכל להיות מכשולות חס וחלילה בשנה שרבו הגשמים כידוע גם יוכל להיות כי בגלגול העבר עבר על איזה כריתות חס וחלילה ונתגלגל לתקן ומכל אלו הטעמים טוב לכל בן תורה להיות ניעור לפעמים בלילי קיץ כל הלילה בליל שישי או באיזה לילה שירצה - שבקיץ אין בזה טורח כל כך - וילמוד כל הלילה עד שיאיר היום ויהיה ניצול בכל לילה מכרת אחד וילמוד המשנה דכריתות פרק א' בכוונה ובתשובה. וזה לשון המשנה שלשים ושש כו' ואחר זה טוב לומר תפלה זו בכוונה ובפרט אחר חצות לילה שהוא עת רצון. **יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתכפר לנו על כל חטאתינו ותסלח לנו על כל עונותינו ותמחל לנו על כל פשעינו וטהר מחשבותינו ולבנו לעבדך באמת ובשמחה.** עד כאן לשון ספר ישועות חכמה.

ומה שכתב שם דכשהולך לישן כשיאיר היום יטול ידיו ג' פעמים ויברך ברכת התורה ואחר כך יאמר כל הקריאת שמע לצאת ידי חובת קריאת שמע של שחרית עיין שם, לעניות דעתי לא נראה כן אלא שיוכל לקרות קריאת שמע בלא ברכת התורה דבברכת התורה של אתמול נפטר עד אחר שינת קבע של לילה זו עיין שו"ת מהר"ם שיק (אורח חיים סימן א') ושאר תשובות אחרונים, וכן ראיתי בספר זכרו תורת משה שכתב

דשאל את פה קדשו בעל **דברי חיים** זלה"ה **מצאנו** על זה ואמר לו שאם דעתו לישן אזי מותר ללמוד עד השינה בלי ברכת התורה עיין שם.

וה' יתברך יטהר לבנו הזונה ויזכינו שנוכל לתקן את אשר שחתנו ולעבדו עבודה תמה מתוך נחת והרחבה בלב שמח אמן כן יהי רצון.

מי שראה חס ושלוש קרי בלילה אזי יתענה בו ביום כמו שכתוב בספר שערי ציון דמי שמתענה בו ביום יכלו ויתמו המשחיתים והמקטריגים והמזיקים שנבראו מטיפות קרי ועולה לו במקום טבילה כאלו טבל במים במקוה טהרה ועיין שם שהאריך בזה.

(יפה ללב חלק ב')

עיין בעבודת הקודש בחלק ציפורן שמיר (אות ד"ק) שכתב וזה לשונו: מסורת היא בידינו שהרואה קרי יטבול בו ביום ההוא דייקא ומתודה כראוי ונמחה המזיק של קרי.

וכתב בספר יפה ללב (בקו"א) דכמו כן אם מתענה בו ביום ומתודה כראוי נח המזיק, כי בכלל סגולות התענית הוא כי הסטרא אחרא אין בה כח לידבק במי ששרוי בתענית (הובא דבריו בספר או"ח החדש סימן תקס"ב). ועיין בספר היקר **יסוד מערבי** שהוא מיוסד על זרע לבטלה רחמנא לצלן מחכם ספרדי אחד נ"ע שכתב (נדף כ"ו עמוד ב') סגולה נפלאה לרואה קרי חס ושלוש ללמוד פרשת נח כי היא מסוגלת להכרית כח הטומאה ושלא יבא לידי טומאה עוד. (עיין ספר המדות להר"ן זכרוננו לברכה ערך קליפה אות יו"ד ובספר האח נפשינו עיין שם). ועיין בספר עתרת חיים (להגאון מהרח"פ זלה"ה סימן מ"ב) שסידר תיקון למי שראה קרי ביום כפור, ובסוף כתב שם בספר חמה"י בהלכות סוכה (סוף פרק ב') דיקנה לולב ואתרוג לזכות את הרבים עיין שם.

(ס"י)

פרק ט'

עוד עניני תיקון הברית

מאן דכאיב ליה בעון המר והנמהר תוצאות שכבת זרע לבטלה רחמנא לצלן אזיל לביה אסיא לחפש תיקון על זה בספרים הקדושים הלא המה בספר הקדוש ראשית חכמה שער הקדושה (פרק ט"ו ופרק ט"ז) בספר הקדוש זרע קודש, ובספר יסוד יוסף וכו', ונעתיק איזה פרטים בזה:

(א) מתקוני הקרי שירגיל עצמו לטבול ועל כל פנים לפחות בכל ערב שבת קודש וערב יום טוב

(זרע קודש).

(ב) ישמע חרפתו ואינו משיב ולכן אמרו בש"ס הנעלבים ואינם עולבים וכו' עליהם הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

(ספר זרע קודש).

(ג) כתב הטורי זהב (אורח חיים סימן ת"ס) וזה לשונו: כתב בכוונת האריז"ל שטרם עצמו במצת של מצוה^{כה} עד כי

(כה) בספר הקדוש קב הישר פרק צ' וזה לשון קדשו:

המטריח עצמו בהכנת חג הפסח, הורג את המזיקים

ג. ניש קבלה בידי, כל טרח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יום טוב של פסח, והוא עיף ויגע בהטרח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים הנקראים "נגעי בני אדם", והעוסק בטרדת המצנה של ימי הפסח, הוא מתקן התקון של הוצאת שכבת זרע לבטלה, והלב יודע מרת נפשו, שפמעט אחד מאתנו לא נצול מחטא זה, על כן מטל על כל אחד ואחד מישראל לתקן מאי דאפשר, וה' ברב רחמיו וחסדיו יקבל מחשבות טובות של ישראל עמו וימהר עלינו לגאלנו, עד כאן לשונו. ועיין

עו תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

יתחמם ובוזה ישבר הקליפות שנולדו משכבת זרע לבטלה. ועיין בשערי תשובה (סימן רנ"א) שכתב גם כן בשם כוונת האריז"ל הזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת עונות כמו הדמעות, ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד השבת וכהאי גוונא כתבו בענין עשיות המצות בערב פסח, עד כאן לשונו.

תיקון לרואה קרי ביום כיפור רחמנא לצלן

הסגולה לזה כתב בספר קרבן נתנאל (בפרק ח' למסכת יומא אות פ"ב) וזה לשונו: ובכוונת האריז"ל יש תיקון לזה:

א. שלושים יום כל יום יאמר הפיוט מסדר קדושות של יום כיפור בכוונה שלימה ורצויה ובדמעות שלישי.

ב. וגם יעשה פדיון נפש כמנין וחשבון שמו.

ג. גם מצוה לנדור בעת צרה לקבל עליו בנדר ללמוד מספר פלוני או תענית או צדקה ואז ועד עולם כל ימי היותו, עד כאן לשונו.

ובשאלות ותשובות אמרי א"ש (סימן מ"ו) כתב: ויסכים בלבו ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וגם ללמוד בכל יום בלי נדר ב' או ג' סעיפים שולחן ערוך אורח חיים בתחילתו, לכבוד ד' אלקי ישראל, עד כאן לשונו.

והסדר של ד' קדושות הוא כך: יתחיל בשחרית ובכן לך תעלה וכו' מי יתנה תוקף תהלתך וכו' עד קדושה משולשת, אל ברוב עצות וכו' עד יבוא בהם הרוח, תמיד תתלונן וכו' לדור ודור הללוי-ה ויתחיל במוסף עשה למען שמך וקדש וכו' עד קדושה בקודש אז מלפני וכו' עד הללוי-ה, ויתחיל במנחה כי רוכב בערבות עד והנקדשה בקודש ויתחיל

באריכות בספר מצות מצוה בשלמותה, ובספר אפיית המצות השלם חלק י"ב חלקים באריכות עיי"ש.

עז **תיקון** תיקונים לפגם הברית הברית

בנעילה שערי ארמון וכו', וכל הקדושה עד הללוי-ה חמול על מעשיך וכו', עד המלך המשפט ויסיים במזמור קמ"ג ד' **שמע תפלתי** וכו'

(לקוטי צבי בשם ס' ע"ח)

תקנה להמוציא שכבת זרע לבטלה לצוות שלא ילווהו בניו אחר מטתו.

(הנהגת אדם, מדרש תלפיות)

תיקון לזרע לבטלה לומר התפלה הזאת בברכת תקע בשופר

בברכת תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבל גליותנו כשיבא לתיבת: וקבצנו יחד יאמר: יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותינו שכל טיפה וטיפה של זרע שיצא ממני שלא במקום מצוה בין באונס בין ברצון בין בהרהור בין במחשבה שתכניסוהו במקום קדוש בעבור קדושת שמך "**חבו"** היוצא מפסוק **חייל בילע וייקיאנו** והטוב בעיניך עשה בא"י מקבץ נדחי עמו ישראל וכו' וטוב מאד לתיקון זרע לבטלה.

(של"ה הקדוש, מדרש תלפיות, יסוד ושורש העבודה)

תיקון למוציא שכבת זרע לבטלה לצום פ"ד ימים רצופים

תיקון למוציא שכבת זרע לבטלה תצום פ"ד ימים רצופים ותכוין בשם ע"ב דיודין מ"ב של טיפה עילאה מ"ב זווגים ומ"ב פ"ב ג' דיודין ט"ל ע"ב ד' יודין שם ב"ן שני הויות חד רוחא דכגוונא שנשאה שם תמיד וזהו סוד אי זה ספר כריתות בסוד אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ומתמלא דיודין וכו' גם צריך לתת פרוטה לצדקה קודם כל תפלה ויתקן מה שגרע ויכוין לכל הנזכר.

(נגיד ומצוה, מדרש תלפיות)

פרק י'

בעזרת השם יתברך

תיקון הברית – תיקונים לפגם הברית ח"ב

מלוקט מספרי מוהר"ן

ברית - פגמו ותיקונו

א. על ידי שמירת הברית זוכין לתפלה (לקוטי מוהר"ן ב').

עיקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאווה זאת

א. עקרא דיצרא בישא הוא על עריין, והוא עקרא דמסאבותא, על כן צריכין לידע שעיקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאווה זאת - אשרי הזוכה לנצח המלחמה (ליקוטי מהר"ן ב'; שיחות הר"ן סימן קטו).

ב. מי שיודע בעצמו שפגם בטפי מוחו, צריך לחוס על עצמו שלא יכנוס בלבו כלל המחלוקת והמריבה שבין הצדיקים, רק יאמין בכלם. כי כל הקשיות והעקמימיות שנופלים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלוקת שביניהם הוא הכל מחמת שפגם בטפי מוחו, כי אם לא היה נפגם מוחו, לא היה קשה לו עליהם כלל, והמחלוקת הוא רק בשבילו ולקוטי מוהר"ן ה, יז.

ג. עצות הצדיקים אמיתיים ותלמידיהם הם בחינת תקון הברית; ולהפך, עצת החולקים והמונעים המדברים חלקקות להסית ולהדיח מנקודת האמת, הם בחינת פגם הברית, כי העצות שמקבלין מהאדם הם בחינת טפי השכל. על כן מי שפגם בבריתו צריך לשמור עצמו מאד מהעצות

טיקון תיקונים לפגם הברית הברית עט

ההפוכות של החולקים על האמת, כדי שלא יאבד עולמו כרגע, חס ושלום ולקוטי מוהר"ן ה, ק).

על ידי מצות ציצית זוכים לשמירת עינים

א. עיקר הניאוף תלוי בעינים, ומצות ציצית הוא שמירה לזה, ועל ידי זה ניצולין מעצות רעות הנזכרות לעיל, וזוכין לקבל עצות אמיתיות של הצדיקי אמת, על כן לזהר מאד במצות ציצית, ולכון בשעת עטיפת הציצית הקדושים ובברכתן שיזכה על ידי זה לשמירת הברית ולעצות טובות ואמיתיות. ועל ידי זה יזכה לאמונה, ולארץ ישראל, ולקרבת את הגאולה, ויזכה לתפלה ולעשות נסים ומופתים בעולם, ויזכה לפרנסה, כי עיקר הפרנסה תלוי בתקון הברית, ועל ידי זה יזכה להבין בכל מקום שלומד ויתגלו לו כל החכמות כשולחן ערוך (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

ב. גאות ונאוף תלויים זה בזה. וכששומר הברית וניצול מגאות, זוכה לאור המאיר לו לתשובה (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

הפוגם בבריתו, עניות רודף אחריו

א. עיקר מרירות טרדות הפרנסה ויגיעתו הוא על ידי פגם הברית. כי מי ששומר את בריתו, אף על פי שעושה מלאכות ומשא ומתן, הם בחינת מלאכת המשכן, והם בבחינת ל"ט אורות; אבל הפוגם בבריתו, עניות רודף אחריו וממשיך על עצמו עול הפרנסה ביגיעה ובמרירות גדול, בבחינת ל"ט מלקות, רחמנא ליצלן (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

ב. שמירת הברית יש בו שתי בחינות: יש מי שזווגו בימי החול, וגם זה נקרא שמירת הברית, מאחר שזווגו בהיתר על פי התורה, ובלבד שישמור עצמו מעבירה, רחמנא ליצלן, וזה בחינת יחודא תתאה, ועל ידי זה זוכין להשיג הלכה שבתורה, בחינת רזין; אבל יש מי שזווגו רק משבת לשבת

והוא בחינת יחודא עלאה, ועל ידי זה משיג גם קבלה ורזין דרזין. אבל גם מי שזווגו רק משבת לשבת, גם הוא צריך שמירה גדולה שיהיה זווגו בקדושה ויהיה נכלל בכלל שומרי הברית. מכל שכן הקטנים שזווגם גם בימי החול, שבודאי הם צריכין שמירה יתירה ביותר שלא יפגמו בבריתם, חס ושלום, ועל כל פנים לא יעברו על התורה, חס ושלום. ועל ידי שמירת הברית בשתי בחינות אלו, על ידי זה כבוד השם יתברך בשלמות, וזוכין לכל בחינות הנ"ל, עד שזוכין לבוא לתבונות התורה לעומקה (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. לדבר עם חבריו במוסר ויראת שמים ולעוררו לתשובה, הוא תיקון קרי (לקוטי מוהר"ן ה, י).

כל הרעות של כל השבעים אומות כלולים בתאות ניאוף. - עיקר ההבדל וההפרש שיש בינינו לבין הגויים, מה שאנו פורשים עצמנו מניאוף, כי זה עיקר קדושת ישראל

א. תאוות ניאוף הוא רע הכולל, שכל הרעות של כל השבעים אומות כלולים בתאות ניאוף. כי כל אומה ולשון יש להם אחיזה ברע מיוחד, דהיינו איזה מדה רעה או תאוה רעה שהוא מיוחד לאותה אומה, והם משוקעים באותה התאוה ושם אחיזתם. אבל תאות ניאוף הוא רע הכולל, שבאותה התאוה נתקבץ ונתאסף כל רע ורע של כל אומה ואומה, שהם הרע של כל התאוות, וכל אלו הרעות נבערים יחד ונעשה מהם מדורה, וזה תבערת המדורה שבוער באדם לתאות ניאוף. אבל השם יתברך הבדילנו מן הגויים ורוממנו מכל הלשונות, וצריכים אנחנו להיות פרושים מכל רעותיהם דהיינו מכל התאוות, שאינם שייכים לנו כלל, ובפרט מתאות ניאוף, שהוא הרע הכולל של כל האומות כנ"ל, כי זה עיקר ההבדל וההפרש שיש בינינו לבין הגויים, מה שאנו פורשים עצמנו מניאוף, כי זה עיקר קדושת

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית פא

ישראל, כי יש כוח באדם להסיח דעתו מתאווה זו ולשברה וזה עיקר קדושתנו כנזכר לעיל (לקוטי מוהר"ן ה, י).

על ידי קדושת הדבור, מכניעין רע הכולל

א. עיקר הכנעת ושבירת כל התאוות, בפרט תאוות ניאוף שזה העיקר שצריך לשבר, העיקר הוא על ידי שלימות לשון הקודש, דהיינו על ידי ריבוי הדיבורים קדושים שהם תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו. ואף על פי שמשיח ומדבר בינו לבין קונו בלשון אשכנז שמדברים בו במדינתנו, הוא גם כן בכלל לשון הקודש, כי אדרבא בינו לבין קונו צריך דוקא לדבר בלשון שמדברים בו, רק העיקר שישמור את הלשון לקדש אותו בדיבורים קדושים, שזהו בחינת שלמות לשון הקודש, ולשמור את הלשון שלא לדבר דיבורים רעים, שהם פוגמין את הלשון קודש. ועל ידי קדושת הדבור כנזכר לעיל, מכניעין רע הכולל כנזכר לעיל (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. תיקון הברית ושלימות לשון הקודש הם תלויים זה בזה: כפי מה שמרבין לדבר דיבורים קדושים שהם בחינת לשון הקודש, כמו כן זוכין לתיקון הברית; וכפי תיקון הברית, כן זוכין לשלימות לשון הקודש, וכן להיפך לענין הפגם, חס ושלום (לקוטי מוהר"ן ה, י).

תאוות ניאוף הוא בחינת נחש שפתה לחוה

א. תאוות ניאוף שהוא רע הכולל, הוא בחינת נחש שפתה לחוה והטיל בה זהמא, שהוא רוח סערה, רוח שטות, אשת כסילות; והוא הולך ומפתה את רוח הקודש שהוא לשון הקודש, שהיא בחינת שמירת הברית, ומטיל בה זהמא. וזה בחינת: "לפתח חטאת רובץ" - שהנחש החטאת הזה רובץ לינוק ממנו על ידי פגם הברית, כי היצר הרע להחטיא את האדם הוא בתאוה הזאת (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. צריך לדבר דיבורים קדושים שהם בחינת שלימות לשון הקודש, עד שיקרר חמימותו בלשון הקודש, בבחינת: "חס לבי בקרבי וגוי דברתי בלשוני" - שיקרר חמימותו בדיבור של לשון הקודש ועל ידי זה יהיה ניצול ממקרה לילה, חס ושלום, שלא יקרר אותו הרוח סערה מקרה לילה, חס ושלום (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

ג. כל החרפות ובושות הבאין על האדם הם על ידי פגם הברית; ולהיפך, על ידי תיקון הברית זוכין לכבוד (לקוטי מוהר"ן ה, י; עיין צדיק את יט).

ד. על ידי שלימות לשון הקודש, שהוא בחינת תיקון הברית, יכולין לפשר חלמין כמו יוסף (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

ה. עיקר שלימות לשון הקודש, שהוא עיקר תיקון הברית שכולל תיקון כל התאוות והמדות, אי אפשר לקבל כי אם מפי הצדיקי אמת. ובשביל זה צריך לנסוע להצדיק האמת לשמוע מפיו דיקא, ואין די בספר מוסר או לשמוע מפי אחר ששמע ממנו, כי עיקר שלימות הדיבור שהוא שלימות לשון הקודש אי אפשר לקבל כי אם מפיו הקדוש בעצמו דיקא, כי שם מקור היראה שהוא שלימות לשון הקודש שהוא תיקון הברית שכלול מכל התיקונים (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

חרב בא לעולם על ידי פגם הברית

א. על פגם הברית חרב בא, בבחינת "חרב נוקמת נקם ברית" (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

ב. צעקה בקול הוא תיקון הברית, וזוכה להתגלות הדעת, כי מתחלה כשהיה הברית פגום, היה הדעת פגום (לקוטי מוהר"ן ה, ק).

פג **תיקון** תיקונים לפגם הברית **הברית**

ג. בשביל זה אומרים את ההגדה בקול רם, כי ההגדה היא תיקון הברית ועל ידי זה היתה הגאולה, כי גלות מצרים היה על פגם הברית כמובא. גם היין של ארבע כוסות הוא תיקון הדעת, תיקון הברית (לקוטי מוהר"ן ה, י).

על ידי תיקון הברית ניצול מתאות ממון

א. על ידי תיקון הברית קודש ניצול מפנים דסטרא אחרא שהוא מתאות ממון, שהוא עבודה זרה, שהוא עצבות, מרה שחורה, חושך, אנפין חשוכין, מיתה; ונתקשר באלקות, וזוכה לשובע שמחות את פני ה', כי זורח ומאיר עליו אור פני מלך חיים (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. גם על ידי תיקון הברית זוכה להסתכל על השורש של כל ההשפעות והממון, ששם בשרשה השפע כולו אור צח ומצוחצח, שעל ידי זה נתבטל ממילא תאות ממון (לקוטי מוהר"ן ה, י; עיין צדיק אות כג).

על ידי תיקון הברית זוכה להארת פנים

א. על ידי תיקון הברית זוכה להארת פנים, להדרת פנים, דהיינו שיזדכך חכמתו בהתורה וידע לבארה ולדרשה יפה בשלוש עשרה מידות שהתורה נדרשת בהן, שזהו בחינת הדרת פנים. ועל ידי זה זוכה שיזדכך קול רינתו, עד שעל ידי קול רינתו לבד בלא דיבור הקדוש ברוך הוא מושיעו בעת צרתו, ועל ידי זה זוכה לשלום ויכול להמשיך כל העולם לעבודתו יתברך (לקוטי מוהר"ן ה, י).

על ידי תיקון הברית נתקנין כל הלאוין שעבר

א. לפי הלא תעשה שעוברים, חס ושלום, כן מעוררים בחינת דם נידה להשכינה, וגורמין אפרישותא בין קודשא בריך הוא ושכינתה. ולתקן על העבירות בפרטיות, הם רבים מאוד וכבד על האדם ואי אפשר לתקן אותם, כי יש

דקדוקים ופרטים רבים בכל לאו ולא, על כן צריך לתקן תיקון הכללי והוא תיקון הברית, ועל ידי זה נתקני ממילא כל הלאוין שעבר. ואפילו למקומות הצרים והדקים שאי אפשר לבוא לשם שום תיקון - על ידי תיקון הכללי זורק תיקונים גם לשם (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. על ידי תיקון הכללי שהוא תיקון הברית, נתרומם המוחין, כי עיקר תיקון הדעת הוא כפי תיקון הברית, ועיקר התקרבות ישראל לאביהם שבשמים הוא על ידי שמירת הברית (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. על ידי תיקון הברית, יש לו פרנסה בלי טורח בבחינת מן (לקוטי מוהר"ן ה, י).

על ידי תיקון הכללי יכולין לפתוח פה

א. כל זמן שלא תיקן תיקון הכללי אזי הדיבור אסור ואי אפשר אז לדבר ולגלות תורה. ומי שהוא מדבר אז, הוא עובר על "לא תלך רכיל בעמך", והוא "הולך רכיל מגלה סוד"; אבל על ידי תיקון הכללי הדיבור מותר ויכולין לפתוח פה בדיבורים המאירים בהתורה (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. על ידי פגם הברית בא חלי נופל, רחמנא ליצלן, ועל ידי תיקון הברית נתרפא מחולאת הנפילה (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. כשאין תיקון הכללי בשלימות, צריך להרחיק משתיית היין, כי על ידי זה מתגברין בו הדמים שמהם באים כל העבירות, חס ושלוש, גם מזיק לפרנסה ונעשה רש. אבל מי שזוכה לתיקון הכללי, אזי אדרבא מרים את המוחין על ידי שתיתו ומתקן תיקון הכללי ביותר (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ד. עיקר קיום האמונה הוא רק על ידי שמירת הברית (לקוטי מוהר"ן ה, י).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית פה

ה. כל הנהגות הגלגלים וכל הנהגת העולם וכל הברכות והשפעות, הכל תלוי בשמירת הברית (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ו. כל היסורים שיש להאדם בדרכים, כולם הם בשביל פגם הברית, ועל ידי שמירת הברית לא יהיה לו צער בדרך (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ז. על ידי שמירת הברית זוכה לחירות (לקוטי מוהר"ן ה, י).

כשזוכה לשמירת הברית בשתי בחינות הוא דומה למלאך ה' צבאות. - יש שתי בחינות ברית: בחינה אחת היא שמירת ברית קודש והיא בחינה עליונה, ובחינה שניה היא שמירת איסור והיתר

א. יש שתי בחינות ברית: בחינה אחת היא שמירת ברית קודש והיא בחינה עליונה, ובחינה שניה היא שמירת איסור והיתר. על כן צריך שילמד דיני איסור והיתר כדי שיזכה גם לבחינה שניה. וכשזוכה לשמירת הברית בשתי בחינות אלו, אזי הוא דומה למלאך ה' צבאות וזוכה לאמונה שלימה וממשיך כל הברכות וההשפעות כנייל, וזוכה לאהבה והשתוקקות וכיסופין טובים להשם יתברך, שעל ידי זה הוא מצייר אותיות התורה לטוב, ואזי אותיות התורה בעצמן מבקשין ממנו שידברם בפיו כדי שיצירם לטובה ועל ידי זה זוכה שיהיו כל אכילותיו וסעודותיו בבחינת לחם הפנים, ואזי שולחנו מכפר כמזבח, ואזי כל הכוכבים והמזלות וכל הגויים כולם הם טורחים בשביל פרנסתו (לקוטי מוהר"ן ה, י).

עיקר הנסיון שמנסין את האדם, אין מנסין אותו אלא בניאוף שהיא כלולה מהתאוות של שבעים אומות

א. עיקר הנסיון והצירוף שמנסין את האדם, אין מנסין אותו אלא בניאוף שהיא כלולה מהתאוות של שבעים אומות.

וכשאדם בא בגלות הזה בנסיון, כל אחד לפי בחינתו, אזי הוא צריך לצעוק קולות הרבה להשם יתברך כמו היולדת ממש, שצועקת מחמת מרירות כאב חבלי הלידה כמה וכמה קולות, שהם כלולין בשבעים קלין לפחות, כך הוא צריך לצעוק קולות הרבה להשם יתברך עד שירחם עליו השם יתברך ויזכה להתגבר ולשבר התאוה הזאת, ואזי יזכה להוליד המוחין, ואז נפתחין לו סודות התורה, דמטמרי - מגלין ליה, וכל אחד, כפי מה שעומד בנסיון זה ומשבר התאוה, כן זוכה להתגלות גדול בתורה ועבודה וזוכה לשבעים פנים של התורה (לקוטי מוהר"ן ה, ט).

תיקון להרהורי זנות, להוריד דמעות בשעת קבלת עול מלכות שמים

ד. תיקון של הרהורי זנות שבא לאדם - שיאמר "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ואז יכלול נשמתו בשנים עשר שבטי י-ה, ומפריש את נשמתו מנשמת ערב רב הבאים מאשה זונה שהיא שפחה בישא, שמשם באה התאוה הזאת שכוללת כל המדות רעות (לקוטי מוהר"ן ה, ט).

ה. וכל זה כשיש לאדם הרהור באקראי בעלמא, אז די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל, אבל אם, חס ושלום, רגיל בהרהור של התאוה הרעה הכללית הנ"ל ואינו יכול להפרד ממנה, אזי צריך גם כן להוריד דמעות בשעת קבלת עול מלכות שמים, דהיינו שיעורר את עצמו עד שיבכה ויוריד דמעות בשעה שיאמר "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (לקוטי מוהר"ן ה, ט).

כשמתקן אות ברית קודש, אזי המוחין שלו בשלימות

א. כשמתקן אות ברית קודש, אזי המוחין שלו בשלימות ויוכל להבין דיבורו של הצדיק. כפי התיקון של כל אחד, כך השגתו. דזהו כלל גדול, שאי אפשר לשום אדם להשיג

פז תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

ולתפוס בדיבורו של הצדיק אם לא שתיקן תחלה אות ברית קודש כראוי. אבל על ידי פגם הברית נפגם דעתו ומוחו עד אינו תופס ומשיג כלל דברי הצדיק, ויוכל להכשל בהם אם ילך אחרי עקמימיות שבלבו ואחרי הקושיות של שטות הנופלים בדעתו עליו (לקוטי מוהר"ן ה, י).

על ידי תאות ניאוף, יכול להיות משוגע ממש

א. על ידי תאות ניאוף יכול לבוא לשגעון, להיות משוגע ממש. ועל כן כתבו חכמי הרופאים, שהסירוס רפואה למשוגע (לקוטי מוהר"ן ה, י).

מי שמשבר תאוה של ניאוף, יכול לשבר כל התאוות

א. מי שמשבר תאוה זאת של ניאוף, אזי בקל יכול לשבר כל התאוות, ועל כן הוא תיקון הכללי. וכל אחד, לפי ריחוקו מהתאוה הזאת, כן הוא קרוב להתגלות התורה, וכן להיפך חס ושלום. על כן קודם שיזכה אדם להתגלות התורה הוא צריך לבוא בנסיון בצירוף בתוך התאוה הנ"ל, שהוא עיקר הנסיון והצירוף כנ"ל, וכשיעמוד בנסיון וישבר הקליפה שקדמה לפרי, יזכה לפרי, דהיינו להתגלות התורה וכנזכר לעיל (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. כשיהיה זווגך בקדושה ותשבר נפש המתאוה שלך, היינו נפש הבהמית, ויהי נדמה לך כאילו כפאך שד - על ידי זה יהיו לך בני קימא, כי מיתת הבנים, חס ושלום, הוא מחמת נפש הבהמית (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. גם צריך שיהיה זווגך בליל שבת, כדי שיהיו לך בנים חיים וקיימים (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ליזהר מלשמוע דיבורים של רשע

א. צריך ליזהר מלשמוע דיבורים של רשע שהוא בר דעת, כי דיבוריו מולידים ניאוף בהשומע, כי דיבוריו הם דיבורים ארסיים של ניאוף ונכנסים בגוף השומע (לקוטי מוהר"ן ה, י).

הפוגם בבריתו הכלב נוטל תפלתו

א. הפוגם בבריתו הוא בבחינת מיין מרירין, מיין מסאבין, זרע טמא, ואזי אין יכול להתפלל בבחינת "כל עצמותי תאמרנה" וכו', היינו שאינו יכול לטעום מתיקות בדברי התפלה, ואז כלבא נחת לאכול קרבנו, היינו תפלתו, והיא בחינת מרה, בחינת חרב פיפיות, בחינת גיהנום. אבל על ידי שמירת הברית הוא בבחינת מיין מתיקין, מיין דדכיין, זרע קודש, ואזי דיבוריו מתוקים וטובים, וכשיוצאים מפיו ומשמיע לאזנו, אזי נכנסים מתיקות הדיבורים לתוך עצמותיו ואזי תפלתו בבחינת "כל עצמותי תאמרנה", ואז אריה נחת לאכול קרבנו (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. ודע שעזי פנים שיש בדור הן הן הכלבים, והן העומדים וחולקים על תפלת איש הישראלי שעדיין לא תיקן בריתו בשלימות (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. מי שפגם בבריתו, ישמור את עצמו מכלבים ומחרב (לקוטי מוהר"ן ה, י).

קליפת עמלק הוא פגם הברית

א. על ידי שמכניעין קליפת עמלק שהוא פגם הברית, וזוכין לתיקון הברית, על ידי זה זוכין לשפע כפולה שהוא בחינת לחם משנה בשבת, היינו משנה תורה, ועל ידי זה זוכין לחדש חידושין דאורייתא בשבת על חד תרין, ושבת משפיע לשאר העולמות ומשלח הארותיו לכל המדרגות ומרפא רפואת הנפש ורפואות הגוף ונתעורר העולם לתשובה

פֶּט   תִּיקוּן   תִּיקוּנִים לִפְגַּם הַבְּרִית   הַבְּרִית

מאהבה, ואז כל הכשרים שבדור נתרפאין ונעשים מִכְבָּדִים בעיני הבריות, ועל ידי זה מקבלים כל אחד חדושי תורה שהשפיע הצדיק ביום השבת (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. על ידי הבל היופי, דהיינו שאינו נשמר מִיְפֵי הנשים, על ידי זה באים לחן של שקר, כי יש כמה מיני חן של שקר שעושין בני אדם בעמידה ובאכילה ובדיבורו עם אנשים וכו', ועל כל דבר יש חן אחר מיוחד. וכל אלו מיני חן של שקר באים על ידי שלא נזהר מִיְפֵי הנשים (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. על ידי הבל היופי באים לעניות (לקוטי מוהר"ן ה, י).

כל המשוגעים נעשין על ידי ניאוף

א. על ידי ניאוף נפסק הנשימה שהוא עיקר חיות האדם, ועל ידי זה נתיבשין לחות הגוף ושמנים שבגוף. ועל כן כל המשוגעים נעשין על ידי ניאוף כידוע. וכן שאר בני אדם שאינם משוגעים ממש, אבל יש בהם חסרון ובלבול הדעת הרבה, הכל בא על ידי ניאוף שמיבש ליחות ושמנים שבגוף, שעל ידי זה נתקלקל השכל כנ"ל (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ב. על ידי יראה, דהיינו מורא שמים ומורא רבך ומורא אב ואם, ניצולין מִיְפֵי הנשים ומחן של שקר וזוכין לעשירות (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ג. הנושא אשה לשם ממון הוא שוטה וכסל, ופוגם ומאבד דעתו ושכלו, ועל ידי זה הויין ליה בנים שאינם מהוגנים (לקוטי מוהר"ן ה, י).

ד. מתן בסתר הוא תיקון למקרה לילה, רחמנא ליצלן ולקוטי מוהר"ן ה, י).

ה. עיקר פגם הברית הוא על ידי עצבות ומרה שחורה, וכן להיפך: עיקר שמירת הברית הוא על ידי שמחה (לקוטי מוהר"ן ה, י).

תאות משגל מפסידין ופוגמין היראה שבלב

א. תאות משגל היא אחת משלוש תאוות שהם מפסידין ופוגמין היראה שבלב. ועל ידי שמקבלין חג השבועות כראוי, על ידי זה ממשיכין דעת לתקן תאוה זאת ועל ידי זה זוכין ליראה ולהשפעת הנבואה ולתפלה וכו' (לקוטי מהר"ן תנינא א).

תאות משגל היא כפי החלב שינק בקטנותו

א. תאות משגל היא כפי החלב שינק בקטנותו. על כן צריכין לשמור את התינוק מאד שיינק מאשה כשרה, כי כשהתינוק יונק מאשה חצופה אזי מתגבר בו, חס ושלוש, תאות ניאוף; וכן להיפך, כשיונק מאשה כשרה אין לו חמימות תאוה זאת כי אם מעט המוכרח למצוות התורה (לקוטי מוהר"ן תנינא א).

על ידי מנהיגים של שקר מתגבר תאות ניאוף בעולם

א. על ידי הגאווה של מנהיגים מפורסמים של שקר, על ידי זה מתגבר תאות ניאוף בעולם, ועל ידי זה בא השחתת זרע, חס ושלוש, שהוא בחינת "החתים בשרו", שהוא חותם דסטרא אחרא. ואי אפשר להנצל מזה כי אם על ידי כוח המגינים שבדור שהם המציקים והכשרים שנקראים "מגיני ארץ", שיש להם מלחמה גדולה בענין זה, והם מעלין מבחינת "החתים בשרו" לבחינת חותם דקדושה, שהוא בחינת תפילין שהם התנוצצות המוחין, כי עיקר תיקון המוח הוא כפי שבירת תאוה זאת, היינו כשמתגברין עליהם ההרהורים מאוד מאוד והיו יכולין לבוא על ידי זה לידי מקרה לילה, חס ושלוש, שהיא בחינת "החתים בשרו", והם מתגברים מאד מאד לשבור ולגרש ההרהורים מהם ולהמשיך על עצמם מחשבות קדושות, ועל ידי זה מעלין מ"החתים בשרו" לבחינת תפילין שהוא חותם

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית צא

דקדושה, שהוא התנוצצות המוחין. ומאלה המגיני ארץ צריך כל אחד לקבל כוח להתגבר על ההרהורים ולהפוך אותם למוחין דקדושה כנ"ל. וזה צריך כל אחד לידע, שכל מה שמתגברין עליו ההרהורים ביותר - כשמתגבר כנגדם ובורח מהם ומשברם, הוא עושה בזה תיקון גדול מאד ומעלה הקדושה מהקליפה, וממשיך בחינת קדושת התפילין, שהם התנוצצות המוחין, לידע ולהודיע אלקותו יתברך בעולם. וכל מה שמתגברין עליו ביותר, נעשה מזה בחינת תיקון התפילין ביותר כשמתגבר כנגד גודל התפשטותם לשברם, כי רק בשביל זה נשלח עליו ההרהורים ורעיונים רעים וזרים כאלה, כדי שיתהפך ויהיה נעשה מהם דיקא בחינת תיקון התפילין כנ"ל (לקוטי מוהר"ן תנינא ה).

ב. על ידי שמשברין הרהורי ניאוף וזוכין לתיקון המוחין כנ"ל, על ידי זה זוכין לחלום על ידי מלאך, ואז הוא נקרא אדם; וכן להיפך, כשאין המוחין זכים אזי החלום על ידי שד, חס ושלום, ואז הוא נדמה כבהמה (לקוטי מוהר"ן תנינא ה).

ג. גם יש להמאכלים חלק בחלום, על כן לפעמים נפגם החלום בבחינת חלום על ידי שד, חס ושלום, על ידי המאכלים, ויכולים לבוא על ידי זה לטומאת קרי, חס ושלום, והתיקון לזה הוא שמחה, להתחזק להיות בשמחה (לקוטי מוהר"ן תנינא ה).

סגולה להנצל מטומאה

א. גם לפעמים על ידי רבנים ודינים שאינם כשרים, שמעותין את המשפט, על ידי זה בא טומאת המקרה, חס ושלום. והתיקון לזה הוא קישור המרכבה, והוא מה שנתיסד מקדמנים לומר קודם השנה: "בשם ה' וכו' מימיני מיכאל" וכו', שהוא קישור המרכבה, והיא סגולה להנצל

מטומאה הנ"ל שבא על ידי עוות המשפט של הדינים שאינם כשרים כנ"ל (לקוטי מוהר"ן תנינא ה).

ב. המוח והדעת של אדם הוא מגן בפני תאות ניאוף. כי יש שלשה מוחין באדם, וכל אחד ואחד הוא מחיצה פרוסה בפני זאת התאווה. כי עיקר התגברות זאת התאווה הוא על ידי רוח שטות, על כן צריך כל אדם לידע ולזכור זאת, שבכל פעם שרוצים להתגבר עליו ההרהורים אלו, חס ושלוש, יברח מיד מהרוח שטות אל הדעת ויפרוס מחיצות המוחין בפני זאת התאווה, כי הדעת האמיתי מגן בפני זאת התאווה כמו מחיצה ממש. והבן זאת, כי אי אפשר לבאר זאת, רק כל אחד יבין מעצמו איך. לברוח ולהסיח דעתו מהרוח שטות הנ"ל ולהמשיך עצמו אל הדעת שהיא בחינת מחיצה פרוסה בפניהם וכנ"ל (לקוטי מוהר"ן תנינא ח).

על ידי כעס בא תאות ניאוף

א. על ידי כעס אכזריות נפגם הדעת ועל ידי זה בא תאות ניאוף, חס ושלוש, ואזי התפילה בבחינת דין ואזי הסטרא אחרא יונקים ממנה, ואזי צריכין בעל כוח גדול שיתפלל תפלה בבחינת דין ועל ידי זה מתקן הכל, עיין בפנים ולקוטי מוהר"ן תנינא ח).

כל אחד מישראל יש לו בחינת משיח

א. כל אחד מישראל כפי טהרתו וקדושתו, כן יש לו בחינת משיח, וצריך לשמור מאוד שלא יתקלקל בחינת משיח שלו, ועיקר הוא שישמור עצמו מניאוף, וצריך לשמור את עצמו מאוד אפילו מריח ניאוף כי הוא פוגם בחינת משיח שלו (לקוטי מוהר"ן תנינא לב).

רוחו של משיח הולך ומקנא בכל מקום שיש שם פגם ניאוף

א. רוחו של משיח נעשה רוח קנאה, והולך ומקנא בכל מקום שיש שם פגם ניאוף. ואפילו במקום שאין שם ניאוף גמור רק פגם בעלמא, הוא גם כן מקנא על ידי זה, כי לגודל הקדושה והטהרה של בחינת משיח אינו יכול לסבול אפילו פגם בעלמא של ניאוף והוא מקנא על זה, רחמנא ליצלן (לקוטי מוהר"ן תנינא לב).

ב. כשהזווג דהיינו האיש והאשה כשרים בלי שמץ פסול וזווגם בכשרות ובקדושה גדולה, אזי נעשה על ידי זווגם יחודא עילאה וזווג שלהם יקר מאוד מאוד (לקוטי מוהר"ן תנינא לב).

תיקון הברית הוא התחלת קרן משיח

א. על ידי תיקון הברית יכול להוציא דיבורי התפלה כחצים מן הקשת, ואז התחלת קרן משיח, ואז בא לקדושת שבת ונעשה בן חורין וזוכה לתכלית הידיעה, ואז פושט גופו המצורע, שהוא ממשכא דחויא, ולובש בגדי שבת, היינו גוף קדוש מגן עדן, ואז נתרומם מזלו וזוכה לעושר, ונתחזק יצרו הטוב ונתבטל העצבות והליצנות, ועל ידי זה הוא מקים את הנופלים לאהבות ויראות רעות והוא מקים אותם לאהבות ויראות קדושות ומעביר החושך מעיניהם, ואז עיניהם רואות נפלאות, ונחשב כאילו ברא את העולם. ועל ידי זה מעלין כל הבקשות והתחינות אשר מתפללין, ומעוררין הגאולה התלויה בלב לבטל שאור וחמץ של יצר לב האדם רע שנשאר לו מנעוריו, ואז יכול להתלהב בלימוד תורה בשלהובין דרחימותא, ומים רבים, שהם אהבות ויראות חיצוניות, אי אפשר להם לכבות ההתלהבות הזאת, והשכינה היא מכסה בכנפיה על דמהון של ישראל באהבה

הזאת, שלא ישלטו עליהם זרע מרעים שהם מי המבול, וכל זה זוכין על ידי תיקון הברית כנ"ל (לקוטי מוהר"ן תנינא פג).

על ידי פגם הברית קשה למצוא את זווגו

א. על ידי פגם הברית קשה להאדם למצוא את זווגו. ואפילו אם ימצא את זווגו, תהיה לו מנגדת ולא תהיה נוטה אחר רצונו. ועל ידי כוונות אלול מתקנים פגם הברית, ועל ידי זה יזכה למצוא את זווגו ותהיה נוטה אחר רצונו ולקוטי מוהר"ן תנינא פז).

ב. תיקון גדול למקרה לילה, חס ושלוש, לומר עשרה קאפיטל תהלים באותו היום, ואלו הם: (טז) מכתם לדוד. (לב) לדוד משכיל. (מא) אשרי משכיל אל דל. (מב) כאיל תערג. (נט) למנצח אל תשחת. (עז) למנצח על ידותון. (צ) תפלה למשה. (קה) הודו לה' קראו בשמו. (קלז) על נהרות בבל. (קנ) הללו אל בקדשו. ומי שזוכה לאמרם באותו היום, אין צריך לפחוד עוד מפגם הנורא של המקרה, חס ושלוש, כי בודאי נתתקן על ידי זה (לקוטי מוהר"ן תנינא צב).

ג. כשבאים על מחשבתו הרהורי זנות והוא משבר תאוותו ומסיח דעתו מהם, זהו עיקר תשובתו ותיקונו על פגם הברית שפגם מקודם כל אחד לפי ענינו, כי זהו בחינת תשובת המשקל ממש, ובזה הוא מוציא ניצוצי הקדושה שנפלו על ידי פגם הברית ועל ידי זה זוכה לתיקון הברית, ועל ידי זה יזכה להזדכך החכמה והקול כמו שהבאנו לעיל אות כג, וזוכה לשלוש, שעל ידי זה יכולין להמשיך כל העולם לעבודתו יתברך (לקוטי מוהר"ן תנינא צב).

ד. קברי צדיקים אמיתיים הם קדושים בקדושת ארץ ישראל ממש, וארץ ישראל הוא תיקון גדול לפגם הברית (לקוטי מוהר"ן תנינא קט).

מה יעשה הרוצה לחוס על חייו בעולם הזה ובעולם הבא

א. עכשיו בנקל יותר לעמוד בנסיון, כי כבר היו כמה צדיקים וכשרים שעמדו בנסיונות גדולים ורבים בתאוה זאת, עד שעכשיו בקל יכולים לעמוד בנסיון אפילו איש פשוט, אם ירצה לחוס על חייו בעולם הזה ובעולם הבא לנצח (שיחות הר"ן קיד).

פרק י"א

תשובה

תיקון לעון גדול הוצאת זרע לבטלה אף כי עשה עבירה זו כמה וכמה פעמים למאות בלי מספר אחר שבכה והתחרט לפני ה', בכל יום כל ימי חייו יהיה בתשובה ושברון לב בחרטה וטהרת הגוף בטבילה והנפש בתורה, ובכל יום יבכה וידאג ויאנח ובתנאי שיוסף שקידה בתורה ובמצות ובמעשים טובים וצדקה שהיא על כולם ותפלה בכוונה ותמיד יהא לבו נשבר בקרבו ואז טוב לו סלה ומובטח שהוא בן עולם הבא.

בספר הקדוש ראשית חכמה - שער התשובה - פרק שלישי וזה לשונו: עוד דרכי התשובה נלמד מתשובת אחאב עוד כדפירש בפרקי רבי אליעזר (פרק מג) זה לשונו, רבי עקיבא אומר נבראת התשובה וימין הקדוש ברוך הוא פשוטה לקבל שבים בכל יום ואומר שובו בני אדם, תדע לך כח הצדקה והתשובה בא וראה מאחאב מלך ישראל שעשה תשובה גדולה שגזל וחמס ורצה, שנאמר (מלכים-א כא, יט) הרצחת וגם ירשת, ושלא וקרא ליהושפט מלך יהודה והיה נותן לו מלקות מ' בכל יום שלשה פעמים ובצום ובתפלה היה משכים ומעריב לפני

הקדוש ברוך הוא והיה עוסק בתורה כל ימיו ולא חזר למעשיו הרעים עוד ונתרצית תשובתו, שנאמר (שם א כא, כט) הראית כי נכנע אחאב מלפני וגו', עד כאן לשונו.

ועוד אמרו בפסיקתא על תשובת אחאב היה למוד לאכול בג' שעות ביום היה אוכל בדי' שעות, בז' שעות אוכל בתשע שעות. וכן אמרו בפסיקתא וילך אט שהיה הולך יחף והעתקנו לשונו לעיל.

עוד דרכי התשובה נלמד מתשובת רבי שמעון בן לקיש, אמר שם בפרקי רבי אליעזר, בן עזאי אומר בא וראה כח התשובה מרבי שמעון בן לקיש שהיה הוא ושני רעיו גוזלים וחומסים כל אשר יעבור עליהם בדרך מה עשה?

הניח לבי רעיו שודדים בהרים ושב לאלקי אביו בכל לבו בצום ובתפלה והיה משכים ומעריב לפני הקדוש ברוך הוא והיה עוסק בתורה כל ימיו ובמתנות עניים ולא שב אל מעשיו הרעים עוד ונתרצית תשובתו, וביום שמת מתו רעיו השודדים בהרים ונתנו לרבי שמעון בן לקיש חלק החיים ולבי רעיו בשאול תחתיו, ואמרו שניהם לפני הקדוש ברוך הוא משוא פנים לפניך, זה היה שודד עמנו בהרים והוא באוצר החיים ואנו בשאול תחתית, אמר להם זה עשה תשובה בחיים ואתם לא עשיתם, אמרו לו הנח לנו ונעשה תשובה, אמר להם אין תשובה אלא עד המיתה, משל למה הדבר דומה לאדם שהוא רוצה לפרוש בים אם אינו לוקח בידו מארץ נושבת לחם אינו מוצא בים, אם רוצה לילך לו לקצה המדבר אם אינו לוקח לו מן הישוב לחם ומים במדבר אינו מוצא לאכול ולשתות, כך אם אין אדם עושה תשובה בחייו לאחר מיתה אין לו תשובה, שנאמר אשר לא ישא פנים, וכתוב (משלי ו, לה) לא ישא פני כל

כפר¹², וכתוב (ירמיה יז, י) אני הי חוקר לב בוחן כליות, עד כאן לשונו.

למדנו מכלל תשובת ריש לקיש הי דברים למדנו הצריכים אל התשובה, האי צום, בי תפלה, גי משכים ומעריב לבית הכנסת, הדי עסק התורה, הה' **צדקה**. **ודברים אלו בהשתתף קצתם אלו עם אלו מכפרים את העונות וקורעים לו גזר דינו**. צום הוא ראוי אל התשובה, כדכתיב (יואל ב, יב) שובו עדי בכל לבבכם ובצום ובבכי ובמספד, וכן התפלה צריך אל התשובה תפלה מעומק הלב, וכן פירשו בזוהר (פרשת אחרי מות סוף דף סט) על פסוק ממעמקים קראתיך הי', אמר אימתי אתדכי בר נש מחוביה בשעתא דעל בהאי תשובה כדקא חזי, רבי יצחק אמר דתב קמי מלכא עלאה וצלי צלותא מעומקא דליבא, הדא הוא דכתיב (תהלים קל, א) ממעמקים קראתיך הי', עד כאן לשונו.

עיקר התשובה הוא על ידי תורה ותפלה וצדקה

בספר הקדוש אוהב ישראל - פרשת ויחי וזה לשון קדשו: ויקרא יעקב אל בניו וגוי האספו וגוי. יש לרמוז בכאן בהעיר לב

כו) ובמצודות דוד משלי (פרק ו פסוק לה) פירוש: לא ישא - לא יהיה נושא פנים של כל מין ממיני הכופר להעביר הקצף בעבורו. ולא יאבה - לא ירצה לחמול אם תרבה שוחד והוא כפל ענין במ"ש.

ובמצודות ציון משלי (פרק ו פסוק לה) פירוש: כופר שוחד - עניינם כמו פדיון.

ובמלבי"ם משלי (פרק ו פסוק לה - חלק באור הענין) וזה לשונו: לא ישא פני כל כופר - אם ירצה לתת לו כופר ממון לא ישא ממנו כי אשתו נאסרה עליו ובניו נתחללו וזה לא יכופר בממון, ולא יאבה כי תרבה שוחד - ואף שתרבה שוחד לדיינים שיאמרו שאשתו מותרת עד שתסתלק הקנאה לא יאבה בזה כי עדן תבער הנקמה בלבו:

ושום שכל. הנה ידוע דה' הוא בינה. ובינה לבא ובה הלב מבין. ומשם ההבל יוצא דרך שית עזקין דקנה אל ה' מוצאות הפה שהוא בחי' ה' תתאה. בסוד מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן לה. וכשאחד מישראל פוגם בה' מוצאות הפה היינו על ידי לשון הרע ורכילות ושאר דיבורים לא טובים ר"ל. אזי מזה נמשך כל הרעות וכל הצרות וחולשות ר"ל. וכמו שכתוב בזוה"ק על פסוק (תהלים לד, יד) נצור לשונך מרע. ודריש מרע לשון מרעין בישין יעו"ש וכולא הוא בגין דה' תתאה הוא כביכול בפרודא מבעלה. וה' עילאה אינה משפעת משפעה אליה. ומזה נמשך כל הרעות ר"ל. וגם הפגם של ברית המעור בא מפגם ברית הלשון על פי הרוב ר"ל: ועל פגם הברית תקנו קדמונינו ז"ל להתענות ולעשות תשובה בימי פרשיות של שובבי"ם כידוע מספה"ק. והנה הגם שנתמעטו כעת כח הדורות בעונותינו הרבים ואינם יכולים לעשות סיגופים ותעניות כראוי, עם כל זה מי שנוגע יראת ה' בלבבו צריך להתאמץ בכל יכלתו ולעשות תשובה על זה החטא כי גדול הוא מנשוא. ובפרט בימי פרשיות של שובבי"ם המסוגלים לכך. ומהראוי לומר ברכת תקע בשופר גדול. בכוונות הראויים כמבואר בסידור האריז"ל. גם יהיה רצון הכתוב שם קודם חתימת הברכה. והכל ביראת ה' וברעותא דלבא ועיקר התשובה הוא על ידי תורה ותפלה וצדקה. כל אחד ואחד לפי יכולתו ובפרט בלימוד תורה שבעל פה ולברר הלכה בליבון ובירור יפה בזה הוא מקבץ חלקי הטוב והניצוצין קדישין ומברר אותן מתוך הקליפות להוציא בולעם מפיהם. בסוד חיל בלע ויקיאנו (איוב כ, טו) וזהו עיקר התיקון של פגם הברית. כי לימוד תורה שבעל פה בכוונת הלב וביראת שמו ית' הנכבד והנורא. וכל שכן מי שזוכה ללמוד תורה לשמה ממש ועל ידי תשובה כראוי מאסוף ומייחד כל חלקי הטוב והניצוצין קדישין למקורן ולשורשן לה' תתאה. ומייחד אותה בבעלה. ולאשר

שאחר כוונת הלב הן הן הדברים לזה מייחד לבא לפומא. היינו
ה' עילאה לה' תתאה שהם בחי' לב ופה כביכול.
ועל פי זה יש לפרש ולרמז כאן, האספו היינו ה' אספו שתייחדו
ותקשרו הה' וכנ"ל. אזי ואגידה לכם. מלשון אגד וקשר היינו
שאקשר ואגין עליכם מכל הגזירות קשות ר"ל. אשר יקרא גוי
אקשור ואסתום לבל יצא עליכם כלל. ואפילו אם יצאו חס
ושלום לא יוכלו להזיק ולהרע לכם כלל. ובפרט כי יעקב אבינו
עליו השלום הוא בעלה דמטרוניתא שהוא ה' תתאה והבן.

• פרק יב •

בספר הישר פרק צ"ג וזה לשון קדשו:

א. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (בְּרַכּוֹת דף לא עמוד א): אָסוּר לְאָדָם שְׂיַמְלֵא שְׁחוֹק פִּיּוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁנֹאמַר (תהלים ככו ב): "אֲזַיְמַלֵּא שְׁחוֹק פִּינוֹ", אָמְרוּ עָלָיו
עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ, שֶׁלֹּא מִלֵּא שְׁחוֹק פִּיּוֹ מְכִי שְׁמַע מְרַבִּי יוֹחָנָן
רַבִּיּה.

ב. וְהַעֲנִין הוּא כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּרָא בְּאָדָם לֵב וְכַבֵּד וְטָחוּל, הַלֵּב הוּא
לְמַעַלָּה בְּאֲמֻצָּע, וְהַכְּבֵד - מִתְחַתֵּיו מִצַּד יְמִין, וְהַטָּחוּל מִתְחַתֵּיו מִצַּד
שְׂמֹאל. הַכְּבֵד הוּא מְרַמֵּז עַל שְׂרֵשׁ שֶׁל עֵשׂוֹ הַנִּקְרָא "אָדוּם", לְפִי
שֶׁהַכְּבֵד כָּלוּ דָם, וְלִכֵּן נִקְרָא עֵשׂוֹ "אָדוּם", וְתַכְשִׁילוֹ אָדָם, וְהַשֵּׁר שֶׁלוֹ
הוּא אָדָם, וְכָלוּ דִין. וְהַטָּחוּל הוּא מְרַמֵּז עַל לִילִי"ת הַרְשָׁעָה. וְהַלֵּב מְרַמֵּז
עַל יִשְׂרָאֵל, עִם קְדוּשׁ, כִּי קְדוּשִׁים הֵם לְאַלְהֵיהֶם. וְעַל כֵּן לֹא נִטַּל כָּל כָּן
דָּמִים כִּי אִם הַבְּרוּר וְהַנּוֹן, דָּם טְהוֹר, מִבְּחִין בֵּין דָּם לְדָם - בֵּין דָּם נִדְּהָ
לְדָם טְהוֹר. מֵה שְׂאִין כֵּן הַכְּבֵד - שׂוֹאֵב לְגַבִּיּה [פְּרוּשׁ: אֲצִלוֹ] כָּל דָּם
טָמֵא, וְאֵינוֹ מִבְּחִין בֵּין דָּם לְדָם, וְהַכְּבֵד הוּא תְּמִיד בְּכַעֵס.

הכּוּעֵס כּאֵלו עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים

ג. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (וְהִרְחַק אֶת דָּף כּוּ עַמּוּד ב, וּבְחֶלֶק ג' דָּף קַעֲט עַמּוּד א): "כָּל הַכּוּעֵס כּאֵלו עוֹבֵד עֲבוֹדַת זָרָה", כִּי כָּבֵד פְּתַבְתִּי, כִּי הַכּוּעֵס הוּא מַצֵּד הַכּבֵּד, כִּי הוּא כַּחַשׁ שֶׁל סַמָּא"ל שֶׁנִּקְרָא "אֱלֹהִים אַחֲרַיִם", וְהַטְּחוּל הוּא מַצֵּד לִילִי"ת, שֶׁדִּרְכָה לְהִתְרַאוֹת לְבִנֵי אָדָם בְּלִילָה בְּחֵלוֹם וּבְהִקִּיץ כְּדַמוֹת אִשָּׁה, עַד שֶׁגִּוְרַמַת שִׁיצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע לְכַטְלָה, וְלָכֵן הַטְּחוּל שׁוֹחֵק (בְּרַכּוֹת סָא עַמּוּד ב). וּבִהְיוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, אָזִי הָיָה מְאִיר לְיִשְׂרָאֵל שְׁנֵי אֲוֵרוֹת מְשַׁנֵּי עוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁעֲלִיהֶם נֹאמַר (בְּרַאשִׁית א ג): "יְהִי אֹרֶךְ יְהִי אֹרֶךְ" וּמִשְׁרָשׁ הָעוֹלָמוֹת הָאֵלוֹ הֵן נִשְׁמוֹת הָאֵמוּנוֹת רַחֵל וְלָאָה, אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתִּיהֵן בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָיוּ מְכַנְיָעִים אֶת הַסַּמָּא"ל וְזוּגְתּוֹ לִילִי"ת, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוֹם שְׁלִיטָה לַעֲשׂוֹת רָעָה לְיִשְׂרָאֵל, וְשְׁנֵי פְעָמִים "אֹרֶךְ" גִּימְטְרִיָּא "שְׁחֹק", מֵה שְׁאִין כֵּן כּאֲשֶׁר נִחְרַב הַבַּיִת, גִּרְמוּ הָעוֹנוֹנוֹת שֶׁהָאֲוֵרוֹת שֶׁל מַעֲלָה נִסְתַּלְקוּ, וְאָז גָּבְרוּ שְׁתֵּי הַקְּלָפוֹת הַנְּזַכְרוֹת, אָזִי הִיא שׁוֹחֵקַת בָּנוּ, בְּעוֹנוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, וְלָכֵן אִין שְׁמַחָה וְשְׁחֹ"ק בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּכְשִׁיבּוֹא מְשִׁיחֵנוּ - "אָז יִמְלֵא שְׁחֹ"ק פִּינוּ". וּמִכָּאֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת אֵיךְ לְרַצּוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ, שֶׁלֹּא לְהִרְאוֹת שׁוֹם פְּנִים שׁוֹחֵקוֹת עֲכָשׁוּ בַשַּׁעַת הַחֲרָבָן, כִּי אֲסוּר לָנוּ לְשַׁחֵק, וְאִם הָאָדָם אֵינוֹ נִזְהָר בְּזֶה, אָזִי הוּא נוֹתֵן כַּחַשׁ לְטְחוּל לְשַׁחֵק, וּמִתְגַּבְּרִין הֵב' קְלָפוֹת הַנְּזַכְרוֹת לְעֵיל.

הַחֵיּוֹב לְהִתְאַבֵּל עַל חֲרָבַן הַבַּיִת וְגַלוּת הַשְּׂכִינָה, כְּבִיכּוֹל

ד. וְלֹא מְלוּי שְׁחֹק לְכַד אֲסוּר, אֲלֵא גַם שְׂאֵר שְׁמַחוֹת שְׁאִינָן שֶׁל מַצְוָה אֲסוּר, וְאִפְלוּ שְׁמַחָה שֶׁל מַצְוָה אִין לְהִרְכּוֹת בָּהֶם כָּלֵל. וּכְמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי חֻמְיָנוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, רָאָה מֵה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר פְּרָשַׁת תְּזַרִיעַ (דָּף מֵה עַמּוּד ב): *¹³ "רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, כַּד מְטוּ חַד חֶקֶל, חֲמוּ חַד

(כז) פְּרוּשׁ הַזֹּהַר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחֵד, רָאוּ בְּדֶרֶךְ לְצַד יָמִין עֵץ אֲפֶרְסִמוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲטִיפָה עֲטִיפָה שֶׁל עֵשֶׂן מְצוּי בְּעִינֵינוּ...

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קא

דפטירא דקיטפא (פרוש: עץ של אפרסמון) שהיה בדרך לצד ימין, אמר רבי יוסי: עטיפא עטיפא דקטרא בעיני שכיח (פרוש: כסוי עשן של שרפת אש חרפן בית המקדש שכיח לפני עיני צדיקים הזוכרים תמיד את חרפן בית המקדש)."

ולכן אין רשות להסתכל בשום שמחה מיום שנחרכ בית המקדש, ראה כמה גדל החיוב להתאבל על חרפן הבית המקדש ועל שפיכת דמן של ישראל, וצריך אדם לומר (תהלים קלא): "על נהרות בבל", ולשפך דמעות על חרפן בית המקדש, ו"שיר מזמור לאסף" - סימן פ"ג בתהלים - על הריגת הצדיקים, כי שערי דמעות לא ננעלו (ברכות לב עמוד ב) ואין נמחקים לעולם, ויש ברקיע ממנה אחד, שמקבל אותן דמעות, והוא גם כן ממנה על התפלות של ישראל שהן בדמעות, והוא מלאך מן שרי האופנים, ושמו ירחמיאל" (זהר חלק ב דף רמה עמוד ב), והוא שולט על שש מאות חיות, *^{נב} ואנון דמעין אחרנין והוא אותן דמעות "הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון" (ישעיה לג ז), ואנון דמעין דישדון על זכאין כד מסתלקין מעלמין - כלהון נטלי לון רתיכין עלאין וערבי לון באנון דמעין דאושדון על חרפן בית המקדש, ועל דא כתיב (שם כה ח): "ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים", מאן אנון "פנים"? אנון אלין רתיכין קדישין עלאין, ובתר כן (שם): "וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי ה' דבר".

הכלל כי תדיר צריך האדם להתעורר בלב מר על גלות השכינה ולהתאנח על אריכות הגלות המר, ולשים אל לבו, כי בהיותנו על

(כח) פרוש הזהר בלשון-קדש:

ואלו דמעות אחרות, והוא אותן דמעות "הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון", ואלו דמעות הנשפכות על הצדיקים כשמסתלקים מן העולם, את כל הדמעות לוקחות המרפבות העליונות ומערבבות אותן באותן דמעות שנשפכו על חרפן הבית, ועל זה כתוב: "ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים" - מי הם "פנים"? הן אותן מרפבות קדושות עליונות, ואחר כך: "וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי ה' דבר".

אדמתנו, והשכינה היתה שורה בין הכרובים - היינו מקבלים הארה בכל יום, והיו ישראל נקראים (דברים כו יט): "עם קדוש לה'", והיינו קרובים אל השכינה ואל הקדשה, והקלפות היו נחבאים ורחופים בעמקי תהום, מה שאין כן עכשו, ישראל הן נדחפים ונסחפים, מפזרים בכל פנות וקצוות הארץ, ומכניעים עצמם בגלות בהכנעה גדולה נגד כל אמה ולשון וחולקין להם כל הכבוד.

ה. והלילית היא מחזקת ושוחקת ויש לה הנאה גדולה בראותה שישאל הן מכניעין עצמן נגד האמות, אשר ממש מקים בנו (תהלים מד כו): "כי שחה לעפר נפשנו", וממש אנחנו למרמס תחת כפות רגליהם, ואנחנו להם לעבדים ולשפחות, וכל טרחם של ישראל ויגיע פפן נושאים עין קצת מן אמות העולם בישאל ולוקחים ביד חזקה מידם, ואנחנו בית ישראל, מפים ונהרגים ונשחטים ונשחפים על קדשת השם, והיאך לא ישים אדם אל לבו כל מי שיראת אלהים נוגע בלבבו, לכונן בתפלתו במקומות השכיים לגאלת ישראל, שיגאלנו הקדוש ברוך הוא מידי אמות העולם למען שכינת כבודו.

המצטער על גלות השכינה, זוכה לכתר תורה

ו. וקבלה אמתית היא בדי, "כל מי שבלבו תדיר צער על גלות השכינה - זוכה לכתר תורה", ודע מה שכתב האר"י ו"ל (אור צדיקים עמוד העבודה פרק יז), על מורנו הרב רבי אברהם הלוי שחבר ה"תקוני שבת", שהיתה דירתו בצפת, תבנה ותכונן במהרה בימינו, ובכל חצות לילה היה קם וסובב כל הרחובות של יהודים, ונתן קולו בקול מר ואמר: אחינו בית ישראל, הלא ידוע לכם, שהשכינה בעוונותינו הרבים בגלות, ובית מקדשנו היה לשרפת אש, וישאל הם בגלות המר וסובלים יסורים, ענויים קשים ומרים, ונהרגו כמה חסידים וחסידות, בחורים ובתולדות, זקנים עם נערים בארבע מיתות בית דין, ונתלין ונדונין במיתות קשות ומשנות, ואתם שוכבין על מטותיכם בהשקט ובטח.

רבי אברהם גלגול של ירמיה הנביא

ז. קומו ונצַעק אל ה' אלהינו, שהוא מֶלֶךְ רחום וחנוּן, אולי ישמע ה' את קול תפלתנו, וירחם על עמו, שארית פלטת ישראל, והיה החסיד צועק, ולא נתן מנוחה לכל בני העיר, והיו קמים כלם בשעה חֲדָא לבתי מדרשות, והיו אומרים התקון חצות, ואחר כך היו לומדין איש איש כפי השגתו, יש מהן היו עוסקין בדברי קבלה ובזהר, ויש מהן היו עוסקים בגמרא ובמשניות, ויש מהן היו עוסקים בתורה ונביאים וכתובים, ואחר כך היו אומרים פזמונים ובקשות עד אור היום והיו מעוררים רחמים. והרב האר"י ז"ל היה מפליג בחסידותו ואמר על החסיד רבי אברהם הלוי ז"ל, שהוא היה גלגול של ירמיהו הנביא.

דמות אשה בלושים שחורים

ח. ופעם אחת אמר לו האר"י ז"ל: דע פי שלמו ימיך, והגיעו ימיך למות, אם לא שתעשה תקנה אחת שאלמדך, ואם תעשה תקנה זו, אזי תחיה עוד כ"ב שנים, וזו היא התקנה שלך, שתלך לירושלים, ושם תלך להתפלל לפני הכתל המערבי ותשפך תחנונתך, ותזכה לראות השכינה, ואז הלך החסיד לביתו וסגר עצמו ג' ימים וג' לילות בתענית שק ואפר, ואחר כך הלך החסיד לירושלים ובא לפני כתל המערבי בתפלה ובתחנונים ובבכיה גדולה, ואחר כך ראה על גבי הכתל צורה דגמת אשה מלבשת שחורים, ותכף מרב פחדו נפל על פניו ארצה והיה צועק ובוכה בככי גדול ואמר: אוי לי! שראיתך בכך אוי! אהה על נפשי! והיה מאריך בבכיה וזעקות, והיה ממרט שערות ראשו עד שנתעלה וירדם.

ט. ואז ראה בחלום שבאה אליו השכינה בכגדים נאים ואמרה: התנחם, בני אברהם, פי יש תקנה לאחריתך, וישוּבוּ הבנים לגבולם, פי אשיב את שבותם ורחמתי אותם. וייקץ וישא את רגליו וחזר לצפת ובא אל האר"י ז"ל, ותכף אמר האר"י ז"ל: אני רואה בך שזכית לראות פני השכינה, ומעתה תהיה בטוח, שתחיה עוד כ"ב שנים. וכן הוי, שהחסיד היה חי אחר זה המעשה כ"ב שנים.

ומהחסידי הנזכר לעיל, יראה כל אדם לעשות כן, לקום בחצות הלילה או קדם אור הבקר להתאבל על חרבן בית המקדש ועל הריגת הקדושים, ואחד המרבה, ואחד הממעט - ובלבד שיכון לבו לשם שמים, ולא יעשה זאת שיתפאר בפני הבריות, כדי שישבחו אותו הבריות, שלא די שהוא לא מקבל שכר על זה, אלא גם מקבל עונש גדול, ומי שהוא מכוון לשם שמים, אזי עליו הכתוב הוא אומר (קהלת ה, ה): "שומר מצוה לא ידע דבר רע", ויזכה לראות בבנין ציון וירושלים, אמן. מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל.

בספר הישר פרק צ"ד וזה לשון קדשו:

א. כתיב (ישעיה מג יד): "כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה והורדתי בריחים", בפסוק זה נתבאר גדל אהבת הקדוש ברוך הוא לישראל, שנשתתף בצרתן וירד עמהם לגלות. וכמו שהיה במצרים, דכתיב (שמות א א): "הבאים מצרימה את יעקב", "את" - לרבות השכינה, ובסוד שאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב (בראשית מו ד): "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך וגו', ובגלות בבל כתיב (ישעיה מג יד): "למענכם שלחתי בבלה", ו"בכל צרתם לו צר" (שם סג ט), שבכל גלות הוא קשה יותר מגלות מצרים.

אם רגיל להתאבל על צער השכינה, ובא עליו צער, חס ושלום, יסבל המשא בלא חשש.

ב. ובזהר (חלק ב דף ב עמוד ב) איתא, *^{כט} "אמר רבי שמעון בן יוחאי: מאן דמרגיל עצמו בצערא דשכינתא אף על גב דבא עליו צער, יסבל

(כט) פרוש הזהר בלשון-קדש:

אמר רבי שמעון בן יוחאי: מי שמרגיל את עצמו להצטער בצער השכינה - אף על פי שבא עליו צער, יסבל המשא הזה ואינו צריך לדאג. אבל מי שאינו רגיל להצטער בצער השכינה וצערן של ישראל, רק כל ימיו הם בתענוגים ומעדנים של העולם הזה,

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קה

משאוי הזה ולא חיש, אבל מאן דלא מרגיל עצמו בצערא דשכינתא וצערא דישראל, רק כל יומין הוא בתפנוקין ועדוניהן של העולם הזה - כיון דאתיא עליו איזה צער, דא איהו צער שלים. ועל דא אצטריך כל אחד למבכי פד ישראל הן בצערא בגלותא.

ג. * והנה בגלות בכל הוי צערא שלים, דהווי ישראל בתפנוקין, כדכתיב (איכה ד ב): "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו', והשתא הווי נחתין בגלותא ורחים על צואריהון וידיהון מהדקין לאחוריהון, וכד הווי אזלין בגלותא, קרא קדשא בריך הוא לכל פמליא דיליה ואמר: למה בני בגלותא ואתון הכא? קומו חותו פלכון, ואנא עמכון, הדא הוא דכתיב (ישעיה מג יד): "כה אמר ה' למענכם שלחתי בכלה והורדתי בריחים כלם", מאן "בריחים"? אלין כל רתיכין ומשרגן עלאין, וכד נחתו, אתפתחו ושריאת רוח הקדש על יחזקאל הנביא, אמר להו לישראל: הא מאריכון הכא, וכל חילא דשמאי ורתיכוי, דאתו לדור עמכון. ולא

כיון שמגיע אליו איזה צער, זה הוא צער השלם, ועל זה צריך כל אחד לבכות כשישראל הם בצער הגלות.

(ל פרוש הזהר בלשון-קדש:

והנה בגלות בכל היה צער שלם, שהיו ישראל לפני הגלות מתעדינים בתענוגים, כדכתיב: "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו', ועכשו הם יורדים לגלות ורחים על צואריהם וידיהם מהדקים לאחוריהם. וכשהיו הולכים בגלות, קרא הקדוש ברוך הוא לכל פמליא שלו ואמר: "למה בני בגלות ואתם כאן? קומו רדו כלכם לבבל, ואני עמכם!" זהו שכתוב: "כה אמר ה' למענכם שלחתי בכלה והורדתי בריחים כלם", מי הם "בריחים"? אלו כל המרכבות והמחנות העליונות, ובשעה שירדו לבבל, נפתחו השמים ורוח הקדש שרתה על יחזקאל הנביא, ואמר יחזקאל לישראל: "הרי אדונכם כאן, וכל צבא השמים ומרכבותיו, שהגיעו לדור עמכם". ולא האמינו לו ישראל, עד שספר להם יחזקאל כל מה שראה בנבואה, שכתוב: "וארא והנה רוח" וגו', אמר רבי שמעון בן יוחאי: "באותה שעה שמחו ישראל שמחה שלמה, כיון שראו שהקדוש ברוך הוא נמצא עמם".

הימנוהו ישראל, עד דאמר להו יחזקאל כל מה דחמי בנבואה, שנאמר (יחזקאל א ד): "נארא והנה רוח" וגו', אמר רבי שמעון בן יוחאי: בהאי שעתא חרו ישראל חרותא שלמה, שראו דקדשא בריך הוא הוא עמהון. עד כאן לשונו, עין שם פכשת בראשית.

והנה בכל דור יש צדיקים שמקבלים עליהם באהבה רבה למסור נפשם על קדשת השם, אמר רבי יהודה (זהר שם דף ה עמוד ב): * אלמלי יודעים ישראל חביבותא דישראל, דרחים הקדוש ברוך הוא יתהון, הוי שואגים ככפירים לרדף אחריו.

על כן צריך כל בר ישראל לקבל עליו על הגלות באהבה ובחבה, ובכפרת בגלות המר הזה אשר כמה נפשות היו יושבים בבייתם ואינם יודעים דבר מה, ופתאום בא עליהם עלילות שקרים מה שמעלילין עליהם עלילות שקר, ונלקח האיש מאשתו ומבניו ובנותיו ומבית אביו, ונשלך למקום אפל בין נחשים ועקרבים, והאמה הרשעה מעמידן עדות שקרים להעיד, ויושבי משפט מצוים לדון את היהודים בענויים קשים ומרים, ואשתו ובניו פשהו שומעין את הצער, אזי בוכים וצועקים אל ה' ואל הקהל, אולי יוכלו בהשתדלות לפטור את התפוסים, ובני ישראל, עם קדוש הם, זרע רחמנים - פושטין את מלבושיהם ונותנים מעות לפדות נפשות האביונים ממיתה קשה וחרמורה, ולפעמים כל הון לא יועיל, וכל העם בוכים למשפחותם בשמעם משפט החמור והענויים הקשים, בשרפת גפרית ואש על לבם של קדושים, וקדם המיתה מענין אותן במסמרות תקועים תחת הצפרנים ומנעלים של ברזל. אוי! מי יוכל לספור גדל הענויים! ולפעמים חותכין הלשון מאחורי הצואר וחותכין הברית קדש בעודנו בחיים, ואחר כך חותכין הכטן ולוקחין

(לא) פרוש הזהר בלשון-קדש:

אלו עם ישראל היה יודע עד כמה חביבים הם לפני הקדוש ברוך הוא, ועד כמה אהבתו עליהם - היו שואגים כאריות לרדף אחריו, והיו רצים אחרי קיום המצוות ומוסרים נפשם לשמר דרכיו.

הלב והכבד והראיה, ואחר כך חותכין אותו לדר' חלקים, ואף על פי כן הקדושים סובלין יסורים כאלו, ואף על פי כן אינם רוצים להמיר דתם. והקדוש ברוך הוא נוטל הצורה מן הקדושים ונותן בתוך הפורפירא שלו, כפי שינקם לעתיד נקמת דם עבדיו השפוך בחנם, שנוטלין האמות הנשמות מן הקדושים בעלילות שקרים.

ועל כל הצער הזה ידוּו כל הדוים, וכל פר ישראל מחיב לקבל עליו באהבה, באם שיזדמן לו, חס ושלום, סבה כזו, ועל צער כזה השכינה מיללת, וכל העולמות של מעלה מלאים בכיות ואנחות על נפשות הקדושים, שהן דגמת קרבן לה' וריח ניחוח, באשר שהן מיחדים את לבם לאביהם שבשמים ומוסרים עצמם על קדשת שמו הגדול ליחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה.

ותדע, דאיתא בזהר, פרשת בראשית (דף לח עמוד ב), כי בהיכל הרביעי משבעה היכלות דלמעלה, שם יושבין אבלי ציון וירושלים וכל ההרואים שמסרו נפשם על קדשת השם, ובהיכל השני יש מחיצה להקדוש ברוך הוא ולמשיח, ושם יש בכיה גדולה על חרבן בית המקדש וירושלים והריגת הצדיקים, ומשיח צדקנו נחית [פרוש: יורד] להיכל הרביעי, ושם מתחיל להזכיר בפרוטרוט כל הקדושים שמסרו נפשם למות על קדשת השם, ומתחיל משיח לבכות בבכיה גדולה, ומתקבצין שם כל נשיאים מזרע בית דוד ואוחזין אותו ומנחמין אותו, והוא מתחיל לבכות עוד פעם שנית בקול גדול. *²⁵ והוא קלא סליק

(לב) פרוש הזהר בלשון-קדש:

ואותו הקול עולה למעלה ומתעכב שם עד ראש חדש, ואז יורד הקול, ויורדים עמו כמה אורות שמאירים לכל ההיכלות, והרבה מיני רפואות יורדים עם הקול להרואים על קדשת שמו יתברך ועל החולים ועל בעלי היסורים. אז לובש המשיח את הבגד, שחקוקים ורשומים עליו ההרואים על קדשת השם, ועולה עם הבגד לדון את הרוצחים והגזלנים, והקדוש ברוך הוא עתיד ללבש הבגד לעתיד לבוא, כמו שכתוב: "ידין בגוים מלא גויות". עד שהמשיח בא ומנחם את נשמות ההרואים,

למעלה למעלה ומתעכב שם עד ראש חדש, ואז נחית ההוא קלא, ונחתין עמיה כמה נהורין דמאירין לכל ההיכלות, והרבה מיני רפואות יורדים עם הקול להגי קטולין וכגי מרעין ומכאובין דסבלי יסורים. וכדין לביש משיח האי פורפירא, דחקיקין ורשימין תמן כל אלין קטולין, וסליק עם האי פורפירא למידן ית הרצחנים והגזלנים, וקדשא בריך הוא זמין למלבש ההוא לבושא דפורפירא לעתיד, דכתיב (תהלים קי ו): "ידין בגוים מלא גיות". עד די אתא ונחיים לון ונחתין עמיה נהורין ועדוניה, וכמה מלאכים ורתיכין עמיה, וכל מלאך עתיד ללבש כמו האי פורפירא, דאית בהון דיוקנא דהרוגין, ואחר כך הולך משיח עם רבי עקיבא וחבריו לאתר דאין עין יוכל לראות זולת אלהים, ותמן מראה לו הקדוש ברוך הוא גדל השכר של הקדושים שמסרו נפשם - ומשיח מקבל תנחומין. על כן ראוי לכל איש מזרע ישראל להתאונן ולבכות על גדל החרבן ועל גדל על הגלות.

המתאבל על חרבן בית המקדש יזכה לראות בנחמת ישראל

ד. ומה מאד יפה לכל איש להתאבל ולהתפלל על הארץ בעפר ואפר, ובפרט מיום י"ז בתמוז ואילך, שהן ימי האבלות, שצריכים אנו להתאבל ומפל שכן ביום של תשעה באב, שהוא יום מבוכה ויום צער. ובעונותינו הרבים, ראיתי מכשול גדול ברוב מדינות, שבאים אנשים לבית הפנסת, ולא די שאין אומרים קינות בכפי ובקול מר, אלא עוסקים בשחוק וקלות ראש ושמחים ושוחקים בפה מלא, כאלו הם שמחים בשמחת תורה, ואין זוכרים אחריתם שיהיה מרה, וענשם גדול, וכל אותן האנשים לא יזכו לראות בנחמות ישראל כשיבוא משיחנו. ועל

ויורדים עמו אורות ותענוגים, וכמה מלאכים ומרכבות עמו, וכל מלאך עתיד ללבש כמו הבגד הזה, שיש עליו צורות ההרוגים, ואחר כך הולך משיח עם רבי עקיבא וחבריו למקום שהעין אינה יכולה לראות רק הקדוש ברוך הוא, ושם מראה לו הקדוש ברוך הוא גדל השכר של הקדושים שמסרו נפשם - ומשיח מקבל תנחומים.

הַרְבָּנִים וּפְרָנְסֵי הַדּוֹר וְדַגְנֵי יִשְׂרָאֵל מִטָּל עֲלֵיהֶם לְמַחֲוֹת בְּיַד פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, הַשְּׂמָחִים אֶל גֵּיל בְּיוֹם צָרָה וּמְבוּכָה, וְצָרִיכִין לְקַנֵּס אוֹתָם בְּקִנְסוֹת וְרֵאוּיִין לְהַחְרִים אוֹתָם. אֲכַל מִי שֶׁמֵתְאָבֵל תָּמִיד עַל הַחֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֲרִיכוֹת הַגְּלוּת וּמַצְעֵר עֲצָמוֹ בְּצַעֲרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל - יִזְכֶּה לְרֵאוֹת הַנְּחֻמָּה בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ וְלְרֵאוֹת קְנֵאֹת ה' צְבָאוֹת וְלִשְׂמֵחַ בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (ישעיהו סו י): "שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל הַמֵּתְאָבְלִים עֲלֵיהֶם", אָמֵן, מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב רַבֵּי יוֹסֵף ז"ל.

• פרק י"ג •

בספר הישר פרק ק"א וזה לשון קדשו:

גְּדַל שְׂכָר הַמוֹכִיחִים וּמְזַפִּים אֶת הָרַבִּים

א. בַּזְהַר פְּרָשַׁת תְּרוּמָה (נ"ד קכח עמוד ב), הוּא מְפָלֵיג מִגְּדַל שְׂכָר שֶׁל הַמוֹכִיחִים וּמְזַפִּים אֶת הָרַבִּים, שֶׁמוֹנְעִין אֶת הָרַבִּים מִן הַחֲטָא וּפּוֹעֲלִין ד' דְּבָרִים:

בְּרֵאשׁ - פִּי יְדוּעַ הוּא (קדשין נ"ד מ עמוד ב), דִּהְעוֹלָם נְדוּן מִחֻצָּה עַל מִחֻצָּה, וְעוֹזֵן אֶחָד הוּא מְכַרְעֵעַ לְכַף חוֹבָה כָּל הָעוֹלָם, וּמַצְוָה אַחַת מְכַרְעֵה לְכַף זְכוֹת, וְעַל יְדֵי הַתּוֹכְחוֹת שֶׁהַמוֹכִיחַ מוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת, אִם שָׁב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, נִמְצָא שֶׁעַל יְדוֹ הָעוֹלָם נְדוּן לְכַף זְכוֹת, וְנִמְצָא זְכוֹת הָרַבִּים תְּלוּי בּוֹ.

ב. שְׁנִית - הַמוֹכִיחַ מְקִיִּים מְצוֹת עֲשֵׂה (ויקרא יט יז): "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ", וְעַל יְדֵי הַתּוֹכְחָה מֵתַגְבֵּר הַקֹּדֶשׁ, וְהַסְטָרָא אַחֲרָא מְכַרַח לְהִיּוֹת מְכַנְעַת תַּחַת יַד הַקֹּדֶשׁ.

הַמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים זֹכֶה לְרֵאוֹת בְּנִים וּבְנֵי בְנִים יְרֵאִים וּשְׁלָמִים

ג. השלישית - גורם שכבוד הקדוש ברוך הוא הוא מתעלה ומתרום, ושכרו יהיה, שיזכה לראות בנים ובני בנים יראים ושלמים.

ד. הרביעית - כי לאחר מותו מוליכין את נשמתו בתליסר תרעי של עולמות העליונים, ולית מאן דימחה בידיה נפרוש: בשלשה עשר שערים של עולמות העליונים, ואין מי שימחה בידו. ועליו נאמר (מלאכי ב ה): "בריתי היתה אתו החיים והשלום".

ועוד שנוסף על שכרו שגר גדול מאד, והוא זה, כי מלאך אחד ושמו יהודע"ת, הוא ממנה על נשמתן של המוכיחין לשמה (זה חלק ב דף קכט עמוד א), * והוא מביא דיוקניה דההוא מוכיח, אשר הוא מזכה את הרבים בתוכחתו ומכריע את העולם מפני חובה לכף זכות, ובשעה שמביא ההוא ממנה הדיוקנא ההוא, כדין מלכא קדישא מברך לההוא דיוקנא בכל ברכאן דנתברך אברהם אבינו כד קריב עובדי עבודה זרה לעבודת הקדוש ברוך הוא, כמה דאת אמר (בראשית יב ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן". ומעלין לההוא דיוקנא בשבעין עלמין הגנוזים, דלא זכו בהו שום בר נש אחרא, חוץ מאן דמזכה רבים על ידי התוכחה. ואם כן, אם כן גדל שכר המוכיחים הוא, קשה בעיני האמר רבי עקיבא, (ערכין טז עמוד ב): תמה אני, אם יש בדור הזה מי שהוא יודע להוכיח, וכי רבי עקיבא לא היה יודע שכר הנזכר לעיל? ! היה לו להוכיח את

(ג) פרוש הזהר בלשון-קדש:

והוא מביא צורתו של אותו מוכיח, אשר הוא מזכה את הרבים בתוכחתו ומכריע את העולם מפני חובה לכף זכות, ובשעה שמביא ההוא ממנה הצורה ההיא, אז המלך הקדוש מברך לההיא צורה בכל הברכות שנתברך אברהם אבינו כשקרב עובדי עבודה זרה לעבודת הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר: "ואת הנפש אשר עשו בחרן". ומעלים לצורה ההיא בשבעין עולמות גנוזים, שלא זכה בהם שום בן אדם אחר, חוץ ממי שמזכה את הרבים על ידי התוכחה.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קיא

הרבים, כְּדֵי שִׁיחֶיהָ זְכוּת הַרְבִּים תְּלוּי בּוֹ, וְלִדְרֹשׁ בְּרַבִּים, כִּי הוּא הָיָה מִפְּלֵג בְּדוּרוֹ. וְהִנְרָאָה בְּעֵינַי דְרָאָה רַבִּי עֲקִיבָא גְדֹל הָעֲנִשׁ שֶׁל הַמּוֹכִיחִים, שְׁמוֹכִיחִים שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה וּמְבִישִׁים אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּפָנַי רַבִּים, עַל פִּי דְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פְּרָשְׁת׃ בְּהַר (פְּרָשָׁה לֵג ח): "וְלֹא עֲצַר כַּח יִרְבְּעָם עוֹד בִּימֵי אַבְיָה וַיִּגְפְּהוּ ה'" (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב יג כ), אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: אֶת סְבוּר לּוֹמֵר, שִׁיִּרְבְּעָם נִגְפָּה? ! וְהֲלֹא לֹא נִגְפָּה אֲלֵא אַבְיָה! וְלִמָּה נִגְפָּה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: עַל יְדֵי שֶׁחֲשַׁדָּן בְּרַבִּים, הִדָּא הִיא דְכַתִּיב (שִׁם יג ח): "וְאַתֶּם הֶמּוֹן רַב וְעַמְכֶם שְׁנַי עֲגָלֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יִרְבְּעָם" וְכוּ', וְכֵּן אִם הִמְלִיךְ, עַל יְדֵי שֶׁהוֹכִיחַ אֶת הַמְּלִיךְ כְּמוֹהוּ, עֲנִשׁוּ הַכְּתוּב - הַדִּיּוֹט שְׁמוֹכִיחַ אֶת הַדִּיּוֹט חֲבָרוֹ - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

וְלִכְּן לֹא רָצָה רַבִּי עֲקִיבָא לְהוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּפָנַי רַבִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבִישׁ אוֹתָן בְּרַבִּים. וְכָל הַמְּבִישׁ אֶת חֲבָרוֹ בְּרַבִּים - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא (בְּבֵא מִצִּיעָא נט עֲמוּד א). וְלִכְּן אָמַר: תָּמָה אֲנִי, אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּדוֹר הַזֶּה לְהוֹכִיחַ.

וְעַכְשָׁו רְאִיתִי מוֹכִיחִים חֲדָשִׁים מְקָרוּב בָּאוּ, וְעוֹמְדִין וְדוֹרְשִׁים בְּרַבִּים וּמְבִישִׁין אֶת הַבְּרִיּוֹת דְּרַךְ פְּרִט וְכֻלָּל, וְאֵינִם יוֹדְעִין אֶת עֲנִשְׁן, וְהֵן נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים, שֶׁחֲבַרְתִּי זֶה הַסֵּפֶר, כְּדֵי שִׁיקְרָאוּ בּוֹ הַבְּרִיּוֹת, וְאֵין רוֹצֶה אֲנִי לְבִישׁ אוֹתָן בְּרַבִּים, כִּי כָּל אִישׁ יוֹדֵעַ מֵרַת נִפְשׁוֹ בְּמָה שְׁעוֹת, וְיוֹכִיחַ לְעֲצֻמוֹ לְתַקֵּן אֶת הַפְּשָׁעִים וְהַחֲטָאִים, וְכֵדֵי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: אֵין הַלּוֹמְדִים יוֹדְעִים אֶת מַעֲשֵׂינוּ, וְאֵין חֲשִׁים לְרֵאוֹת אוֹתָנוּ - דַּע, כִּי בְּכָל קַהְלָה וְקַהְלָה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שִׁיּוֹדְעִים בְּקַלְקוּלָן שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי הַחֲנֻפָּה שְׁגוֹבְרַת אוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ אִם נֵאמַר, וְאוֹי לָנוּ אִם לֹא נֵאמַר, לִכְּן אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבִי עֲשִׂיתִי וְכַתְּבִיתִי קֶצֶת בְּדִבְרֵי הַגְּדָה שְׁמוֹשְׁכִין לָכֶם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, וּבְדִבְרֵי מִשְׁל וּמְלִיצָה, וְאַקְוָה לְאֵל, שֶׁעַל יְדֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה מְזוֹכָה אֲנִי אֶת הַרְבִּים, וְזְכוּת הַרְבִּים יִהְיֶה תְּלוּי בִּי. וְאֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכָּל הַיּוֹדֵעַ לְקָרוֹת בְּזֶה הַסֵּפֶר, שִׁישִׁים דְּבָרֵי כְּחוֹתֶם עַל לְבוֹ וְעַל זְרוּעוֹתַי, וְ"יִהְיֶה לְרִצּוֹן אֲמַרִי פִּי וְהַגִּיּוֹן לְכִי לְפָנֶיךָ ה' צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי" (תְּהִלִּים יט טו).

• פֶּרֶק י"ד •

בַּעֲנִין הַמְּבֻזָּז אֶל יְבֻזָּז יוֹתֵר מַחֻמָּשׁ

יְדוּעַ דְּבָרֵי הַדְּבָרֵי חַיִּים זִי"ע שֶׁאֵמֵר שֶׁהַמְּבֻזָּז אֶל יְבֻזָּז יוֹתֵר מַחֻמָּשׁ הוּא דוֹקָא בְּמִי שֶׁלֹּא חֲטָא וְכוּ', וְעַל זֶה תִּשְׁאַל קוֹרֵא נְעִים, אֵיךְ פֶּתֵר כּוֹזֵאת נֶגֶד דַּעַת רַבִּינוּ הַגְּדוֹל הַרְמִי"א ז"ל בִּיּו"ד סִי רַמ"ט סַעִי א', וְהוּא מִתְקַנֵּת אוֹשָׁא, שֶׁהַמְּבֻזָּז אֶל יְבֻזָּז יוֹתֵר מַחֻמָּשׁ (כְּתוּבוֹת נ' א') אַעֲרִיךְ עַל דְּבָרֵי קְדוּשָׁה אֶחָד הוּא הַה"ק הַתְּנִי" ז"ל בְּסִפְרוֹ הַיֶּקֶר לְקוֹטֵי אִמְרִים בְּאַגְרַת הַתְּשׁוּבָה מוּבָא בְּאַגְרָא דְּפֶרְקָא (אוֹת קַפ"ז) וּבְסִי אַפִּי"ת (פֶּרֶשֶׁת מִטּוֹת) דְּמֵאֵי דְּאִמְרוּ הַמְּבֻזָּז אֶל יְבֻזָּז יוֹתֵר מַחֻמָּשׁ הוּא דוֹקָא בְּמִי שֶׁלֹּא חֲטָא מַעֲוֹלִים וְנִתֵּן צַדְקָה רַק לְקִיִּים גַּם מִצּוֹת צַדְקָה, מִן הַמּוּבָחַר לִיתֵן חוֹמֶשׁ וְיִלְיָף לֵה (שֵׁם) מִדְּכַתִּיב עֶשֶׂר אַעֲשֶׂרֶנּוּ (פ' וַיֵּצֵא) וּכְפִירוֹשׁ רַש"י ז"ל שֵׁם שְׁנֵי עֵשׂוֹרִין, מֵה שְׁאִין כֵּן מִי הוּא צָרִיךְ לְרַפְאוֹת תַּחֲלוּאֵי עוֹנוֹתָיו, וְרוּצָה לְתַקֵּן פְּגָמָיו וּלְקִיִּים חֲטָאִיךְ בְּצַדְקָה פְּרוֹק (דְּנִיָּאל דָּף כ"ד) זֶה אֵין לוֹ שִׁיעוֹר לְצַדְקָתוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לוֹ יִתֵּן בַּעַד נַפְשׁוֹ, וְלֹא יֵהָא גְּרוּעַ רַפּוּאֵת הַנַּפְשׁ מִרַפּוּאֵת הַגּוּף אֲשֶׁר כֹּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ יִקְרַב בַּעֲדוֹ כִּי וְחֵי בְּהֵם כְּתִיב, (וַיִּקְרָא י"ח) עֵיִישׁ.

וּבְקִדּוּשַׁת יו"ט (פ' לך וּפְרֶשֶׁת תְּרוּמָה) וַיִּפֶּה כְּתַב בְּזֶה בְּקֶצֶה הַמַּטֵּה אֲשֶׁר עַל הַמַּטֵּה אִפְרִים (סִימֹן תְּרִי"ז ס"ק ב') שְׁבֻזָּה נִבִּין אֲשֶׁר רֵאִיתֵנוּ אֲצֶל רַבּוֹתֵינוּ צְדִיקֵי הַדּוֹר שֶׁפָּזְרוּ כֹל מִמוֹנֵם לְצַדְקָה אֶף כִּי הֵם לֹא חֲטָאוּ כַּמַּעַט, אֲבָל לְגוֹדֵל שְׁפִלוּתָם וְעוֹנוֹת רֹחַם הַחֲזִיקוּ א"ע תְּמִיד שְׁצָרִיכִין לְפָדוֹת וּלְתִיקוֹן נַפְשָׁם כִּידוּעַ, [וְכֹאֲשֶׁר כְּתַב בְּס' ד"ע ח"ב דָּף קנ"ז שְׁחָסִיד אֶחָד

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קיג

מאיהעל נסע פעפ אחת להקדוש מפרימישלאן ז"ל, שאל אותו הה"ק מפרימישלאן ז"ל על ההליכות הרב הקדוש מהר"מ טייטעלבוים בעל ישמח משה ז"ל איך הוא נוהג בענין הצדקה, ואמר ליה כי הוא מפזר חומש הכנסתו לצדקה, **אמר הרב הקדוש מפרימישלאן ז"ל זה נאמר בעד אנשים חרדים אבל מאיר בעל חוטא צריך לפזר אפילו נוצי הכרים והכסתות על צדקה**, (בלשון אשכנז דאם איסט פיר ערליכע יודען געזאגט, אבל מאיריל בעל חוטא מום אפיי דיא פענדערען אוועק געבן על צדקה)).

ואולי יש לכוון זאת במה שאמר יעקב אבינו עליו השלום אם יהי אלקים עמדי וכו', וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, שהקשו המפרשים דמשמע מלשונו שאם לא יתקיימו התנאים האלה לא יהי לו השם ח"ו לאלקים, (ועיין פר"מ מערי מאמ"ר אות ס"ה) אבל להנ"ל רצה לומר אם יהי אלקים עמדי ושמרנו בדרך הזה, זה דרך מיוחד שאינו אלא אחד והוא דרך ד' בתורה ומצות, [ועיין בתנדא"ר (פרשת כ"ז) דדרך זה תורה שנאמר בכל הדרך אשר צוה ה' (דברים ה') ובמכילתא (פרשת יתרו פ"ב) והודעת להם את הדרך זו תלמוד תורה, ועיין ב"מ (ל' ב'), ובתפארת בניס עה"ת (פרשת ויצא) שדרך זה המצות] ושבתי בשלום וכו' כפיי רש"י ז"ל (ועיין ב"ר פ"ע) שלום מן החטא שלא אלמוד מדרכי לבן, ולא אצטרך לתיקון החטא על ידי הצדקה אז, וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך כפי הנדרש מזה שלא לבזבז יותר מחמש, מה שאין כן אם יכשול חס ושלום בעבירות ויצטרך לשום כפרה לנפשו בצדקה, אז אין לדבר שיעור כדברי הרה הקדוש בעל התניי והרב הקדוש רבי מאיר מפערמישלאן זי"ע הנ"ל.

ועיין בספר מקקור חיים (אות פ"ד ואות קכ"ה) בשם הרב הקדוש מצאנז ז"ל, שאמר פעם אחת שנסע לכמה צדיקי הדור ללמוד מהם מידותיהם ולאחוז בדכיהם וכו' והי גם אצל הרב

קיד תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

הקדוש מוה"ר הירש מרימונוב ז"ל ורצה ללמוד מדה טובה אחת ממדותיו של אותו צדיק ולא עלתה בידו, והוא כי הרב הקדוש מהרצ"ה ז"ל היתה מדתו שלימה שאם הי' לו מעות הי' נותנם לעניים ולא השאיר לו מאומה, ואם גם לא הי' לו באיזה פעם הי' השמחה שוה אצלו כאילו יש לו וכאילו הוא נותן לעניים, ואנכי לא כן עמדי אלא אם אין לי פעם אחת מעות ליתן לעניים, [נופל ממנו חתיכות בשר מחמת צער] פאלט מיר דאס פלייש אראפ מחמת צער, ועיין בספר נפלאות היהודי ח"א דף ל"ד בשם הרב הקדוש היהודי זצ"ל וספר ר' ב"ש דף טו"ב.

א"ה מצינו בגמ' (ב"ב י"א א') מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וכו', אמרו לו אבותיך גנזו וכו', אמר להם אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה, אבותי גנזו במקום שהיד שולטות בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטות בו וכו', וכמעה דאותו חסיד (מובא בעק"י פרשת נצבים ובמע"ה דף ט"ז) ששאל אותו המלך לכמה יעלה הונו ויענה סכום קטן וכוף ועל תרעומת המלך פירש דבריו שאמנם יש לו הון גדול אלף פעמים ככה, אבל מה שפיזר לצדקה יודע הוא בטח שהוא שלו ויקבלו אחרי ימים בלי מוגרעת, אבל שאר ההון לא יקרא עוד שלו כי מי יודע מה יעשה עוד בו, ומי זה ידע מה יולד יום.

עיין בספר אפריון (פרשת תולדות על הפסוק ויזרע יצחק וכו') שפי' בזה את הילקוט (פרשת וירא) מפני מה זכו אבותינו בעולם הזה ובימי המשיח ובעולם הבא הכל בשביל הצדקה.

אברהם לא נשתבח אלא בצדקה שנאמר כי ידעתיו אשר יצוה את בניו ואת בני ביתו אחריו וכו' לעשות צדקה וכו' (וירא י"ח).

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קטו

יצחק לא נשתבח אלא בצדקה שנאמר ויזרע יצחק (תולדות כ"ו) ואין זריעה אלא צדקה (ב"ק י"ז א') שנאמר זרעו לכם לצדקה (הושע י" י"ב) וכו', ואפשר לומר בדרך רמז הטעם דצדקה מכונה בשם זריעה, דהנה ידוע שלא כל גרעין הנזרע יגדל ויהיי לשבולת, כי הרבה גרעינים ירקבו באדמה יכלו ויאבדו והיו לאפס, כאשר יעוד הנסיון שכאשר נספור הזרעונים הנזרעים ואחר כך נספור את השבלים אשר צמחו, אז נראה כי יותר ממחצית הזרע אשר נזרע כלה ונאבדה ולא הוציאה מאומה, רק מיעוטא דמיעוטא נקלטו והצמיחו ומהם הזרע נושא אלימותיו, ובכל זאת לא ימנע הזרע בעבור זה, כי יחשוב כהנה וכהנה תאכל הכליון וההפסד והמיעוט שישתייר ושיוציא פרי די לכל עבודת התרישה והזריעה כי מהם ישא את אלימותיו, ככה הוא גם בענין הצדקה, כי אף שיש הרבה עניים שאינם מהוגנים ואולי אין מקבלין עליהם שכר, (א"ה עיין עוד בגמ' כתבות ס"י א' בואו ונתזיק טובה לרמאין וכו' ובב"ק ט"ז א' שאפילו בשעה שעושין צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים) אמנם אי מיעוטא דמיעוטא הם טובים, כבר די שבשבילם יתן ויתזור ויתן כל השנים.

• פרק ט"ז •

בענין זיכוי הרבים

הנסיון הכי הגדול שמנסה הקב"ה לרב וצדיק היושב באהלה של תורה הוא שמזמין לו הקב"ה הזדמנות להציל את הכלל מרדת שחת ואינו רוצה בטענתו שאינו יכול לבטל מתורתו ועבודתו

קטע ממכתב שכתב הגאון רבי חיים סופר מכתב

לרבי יוסף שאול ואלו דבריו:

אלקים יענה את שלום הרב הגאון המפורסם הצדיק נזר ישראל הרב ר' יוסף שאול נ"י אבי"ד דק"ק לעמבערג יע"א.

אחד"ש הדרי"ג נ"י, יש לי דבר לדבר בעבור כבוד ד' וכבוד תורתו הקדושה ויראתו הטהורה אשר אין לחשות עוד, פן ואולי ח"ו יעבור הזמן.

הדרי"ג נ"י יודע מכל אשר עבר על מדינת אונגארן, כי עבדי ד' לחמו מלחמות ד' שבע שנים רצופות, משנת תרכ"ה אשר היינו אז לפני הקיר"ה היתה המלחמה נגלה וגם שנתים עברו טרם הגיע הדבר. ובזכות התורה ומסירות הנפש עשה ד' נפלאות תלי"ת, אבל צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ז בעבור עוה"ב, מעשהאבות סימן לבנים אמרו חכמז"ל, וד' צדיקים יבחו לדעת היש ד' בקרבם, אכי בוודאי כל איש אשר נפקחו עיניו בתורה הקדושה אז מנוחת הנפש ללמוד וללמד ולהורות זה בעיניו מעין עוה"ב, כל הנשמה תהלל לד', ובמה מנסה ד' עבדיו אם יקיימו, עת לעשות הפרו תורתך. אם יפירו תורה בשביל לעשיות לד' לבטל מלמודם ולחרחר ריב עם המורדים והפושעים והכופרים שלוחי היצה"ר, כמעט אין נסיון גדול לפני עבדי ד' מזה...

וכאשר הצעתי הדברים לפני גאונים וזקני הדור ושאלתי את פיהם, הכי יאמינו שד' יסלח לכל גאוני וצדיקי עולם אשר יש בידם למחות ולהזהיר את העם מדוע ישבו וידמו, הכי כה עשו

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קיז

אבותינו מעולם בזמן התנ"ך או בימי התנאים או בימי ראשונים, הכי לא יצאו שרי צבאות בראש העם בכל דור, מה עשה הרשב"א ומה עשה הרמב"ם וכדומה לאלף, הלא אמרו חכז"ל, מי שיש בידו למחות בעירו או במדינתו או בכל העולם כמבואר בתנחומא פי' משפטים, ור"ל פן חלילה יבקש ד' צאן קדושים מיד רועי ישראל אשר החרישו ולא מיחו וביקשתי עמדו נא להרעיש העולם נגד רשעי ארץ וכדומה, ושאלתי הכי עת עתה ללמוד, הלא בא עת להציל מפי אר"י שה פזורה ישראל וכדומה...

ידע הדר"ג נ"י, הגם שנודע בכל העולם כי כל ימיו ורגעיו מקודשים לשמים לתורה ועבודה, בכל זאת עת לעשות לדי למי יורה דעה למי יבין שמועה, מה בצע להוציא לאור ספרים אם ח"ו הכלל ישראל ינזר אחר מד', יקבל הדר"ג נ"י שכר זכות כל ישראל אם לא ילמד איזה שבועות ויכתב לכל גדולי פולין וגם לגאוני אונגארן שהוא יבקש להיות בראש לבוא אל החתום עם כל קדושים עמו מכל מדינת המלך להרעיש פני תבל...

הבוחר לבבות וידע מחשבות, הוא יודע כי בהגיגי תבער אש אם אזכור בחרבן הגדול ועל כן דברתי בלשוני והנני וגם שאר רבנים יראים מוכנים להיות משרתים לעבדי ד' ולהיות נטפלים לעושי מצוה גדולה הזאת. דברי הכותב לכבוד ד' ולכבוד התורה, הניתני' בהר סיני באש בבטחון, שכל הרשעים יהיו כקש אשר שלהבת הקודש תאכלם ויתמו חטאים ובית צדיקים יעמוד הדש"ת.

(הקי' חיים סופר חונה פה מונקאטש). (מספר אדמור"י בעלז ח"ב)

• פרק י"ז •

הצדיק הקדוש רבי הלל מקאלאמייע ויתר לעבור על כל הש"ס כמה פעמים ועל כתיבת חידושים על הש"ס מפני שהיה טרוד להציל את כלל ישראל מרדת שחת

... ועבור שצדיקו של עולם יודע נפש בהמתו שלא עשיתי ספרי
אלה עבור בצע כסף כי לא נהנתי בביתי שום דבר מהם הגם
שאני רק עשיר של פרקי אבות, וכן קבלתי עליוגם קיימתי
בעזר השם וקצרתי נפשי העלובה מלחזור על תלמודי עבור
שאזכה להרבות כבוד שמו יתעלה, לכן ואני תפלה שלא תהיה
יגיעתי ח"ו לריק שיתן ד' את ספרי לחן בעיני עם ד' ויקבלו
האמת ממי שאמרו ולא יראו את המדבר כי אם אל הדברים...
(קאלאמיא יום ב' כ"א אייר שנת תרמ"ג לפ"ק. דברי הק'
הילל בן לאמו"ר כקש"ת מו"ה ברך בענדיט ל"ש זללה"ה).

(אבקת רוכל ח"ג)

היה לי כתב יד שהגה"ק הנ"ל זצוקלה"ה ציין בו ציונים
וחידושים בקיצור נמרץ בראשי פרקים על כל התנ"ך
והמדרשים ש"ס, שו"ע, פוסקים, ראשונים ואחרונים ועל
תורת הנסתר, וויתר על פיענוחם באריכות להוציאם לאור
עולם, בגלל טרדותיו המרובות שהיה מוטרד ועוסק בהצלת
כלל ישראל.

ידוע ג"כ שהתבטא פעם שהיה לו היכולת לסיים הרבה פעמים
את הש"ס, כמו כן היה בידו לחדש חידושים נפלאים על הש"ס
כולו ולהעלותם על הכתב, וביטל תלמודו וחידושו משום "עת
לעשות לה' הפרו תורתך".

**קטע מכתב הרהגה"צ אבד"ק ס. העלי (נכד
המחבר) להוצאת מא"ד ח"א בפעם הד' (טירנוי)**

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קיט

מדורו מורי ורבי ה"ג הצ' אבדק"ק דונאסערדאהעלי שליט"א,
נכד המחבר ז"ל

ב"ה, דונאסערדאהעלי יום ה' לסי' כי ברוך הוא, ויתן ה' ברכה
לפי"ק.

הלא כל ספה"ק מפורסמים בעולם בכל קצוי תבל לשבח
ולתהלה וסגולה רבה וגדולה ללמוד מתוך ספה"ק שנכתבו
בלהבת אש ורוח הקודש, וכמה עובדי ידענו איך פעלו חיבוריו
הקדושים לכל רואי ולומד בתוכם, ועשו רושם גדול עליהם
והרבה חזרו בתשובה שלימה ע"י. אמנם אין כאן מקומו
לפרטם - ואל תתמה על זה איך אותיות נדפסות יכולים
לעשות רושם גדול כ"כ ולירד לחדרי לב רואיהם!! תא שמע
מה שסיפר לנו כ"ק אאמו"ר הגה"ג רש"ל זצ"ל שכאשר היו
כמה שעות קודם הסתלקותו של כ"ק זי"ע אצל מטתו העיד
על עצמו שאת כת"י של חיבוריו כתב בדיו שעשה הוא בעצמו
ותחת מים להכנת עשיית הדיו לקח דמעת עיניו אשר אספם
בסוד ובהסתר מידי יום ביומו ובפרט בלילות לתוך כלי
בחתבודדותו כאשר הצטער ובכה תמיד על צער גלות השכינה
ועם דיו כזו (דהיינו דמעות עיניו) כתב חיבוריו. וע"כ אין שום
חידוש כל מה ששמענו ועין בעין ראינו עד כמה עשו דבריו
הקדושים רושם אצל שומעיו וכל רואי ולומדי ספריו.

הק' הילל וויינבערגער

אב"ד דפה סד"ה והגליל יע"א, נכד הגה"ק מרן המחבר זי"ע ועכ"א

הגה"ק רבי הלל זצוקללה"ה הציל את כלל ישראל בדורו שלא ילכדו ברשת הנאולוגען

בעתון מחזיקי הדת מיום י"ב סיון תרנ"א, כותב הרב ר'
ישראל יונתן בנימין כהנא מקלויזנבורג, שבקונגרס שהיה
בפעסט נגד הנאולוגען אשר כמה גדולי הדור הסכימו לפשר
עמם, אם כי מחשבתם היה לשם שמים למען השלום, אבאבל

הצדיק רבי הלל ליכטענשטיין מקאלאמייא מהר לבא לאסיפה, כשופר הרים קולו להזהיר את הרבנים להציל שה פזורה מרשת מהרסי הדת אשר טמנו לנו, ומספר שה "כתב סופר" ז"ל אמר לו שאלמלא רבי הלל היו כמעט מתפשרים אתם, שבחלקלקות לשונם היו מתעים את אחנו בני ישראל, אבל הצדיק רבי הלל נסע מעיר לעיר והלהיב את העם להזהר שלא ילכדו במצודתם.

• פרק י"ה •

**מפני שאברהם אבינו עליו ע"ה
זוכה את הרבים בחר ה' בזרעו
אחריו ושהאומה הישראלית
תצא דווקא ממנו**

**כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו
ושמרו דרך ד' וגו' (י"ח יט)**

באור הכתוב, כי באמת היו בזמן אברהם אבינו כמה עובדי ד', שהיי ביהמ"ד גדול של שם ועבר שהיו במדרגת נביאים, כמו שכתוב ומלכי צדק מלך שלם, וגוי והוא כהן וגוי, וידוע שזה קאי על שם. וכן מה שכתוב, ותלך לדרוש את ד', הוא הכל עיי שם כמו שפרש"י ז"ל, וכן עבר, אמרו עליו חז"ל, שנביא גדולהי שקרא שמו פלג, כמו שפירש"י ז"ל, והיו מתקבצים

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קכא

להם שם אנשים לעבוד לה, ואעפ"כ לא יצא מהם אומה או אפילו משפחה שתזכה לעבוד לדי, ולמה זה?

וגילתה לנו התורה כאן טעמו של דבר, והוא, מפני שאלו כולם כל מגמתם היתה רק לעבוד את די בעצמם, אבל אי"א ע"ה שהי" אוהב נאמן לדי יותר מכולם, כמו שקראו הכתוב "אברהם אוהבי" התבונן בעצמו, מן יהיה סוף הדבר, הלא האדם לא יחיה לנצח ומוכרח למות, וא"כ ח"ו יבטל כבוד די מן העולם, וע"כ עמל בכל כחו לפרסם אלקותו בעולם לעיני הכל, כמו שכתוב ויקרא שם אברם בשם די, ונאמר, ואשביעך בדי אלקי השמים וא' הארץ, ופירש"י, הרגלתי שמו בפי כל בריה, ואומר ואת הנפש אשר עשו בחרן, ותרגם אונקלוס "דשעבידו לאורייתא", וצוה לכולם לילך בדרך די, ואף למלכים הוכיח על אשר אינם מוחים בעבדיהם שנכשלים באיסור גזל (כמו שכתוב, והוכיח אברהם את אבימלך על אדות בארהמים אשר גזלו עבדי אבימלך, ולא כתיב אשר "גזלוה", להורות שאמר איני מערער על שעשו לי רעה, אלא אני מקפיד על עצם איסור גזל שהופקר אצלם) שהוא נגד דרך די, וכ"ש שהוכיח בזה לאחרים. ובשביל שהתחזק בכל כחו לזרז לכל הנבראים שיכירו אלקותו וילכו בדרכיו, ע"כ זכה די ונתן לו את יצחק, וכן אח"כ את יעקב וי"ב שבטים, כולם הלכו בדרך זה, לזרז אנשים לעבודת די כמו אברהם אבינו, עד שיצאה ממנו אומה שלמה עובדי די. וזהו שאמר הכתוב, כי ידעתיו, והיינו אהבתיו כפירש"י, מפני מה אני אוהב אותו יותר מכולם, והלא ישנם כמה עובדי די בביהמ"ד של שם ועבר? ומסיים הכתוב, למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך די משא"כ אחרים, הם לא היתה בהם מידה זו.

ואם אנו מזכירים תמיד את זכותן של האבות שתגן עלינו, צריכים אנו להתנהג ג"כ בדרך הזה, לזרז אחד לחברו וכ"ש

קכב תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

לבניו לעבודת ד'. ובזה יהי לנו זכות בזה ובבא א). (חפץ חיים על התורה).

פרק י"ט

בו יבואר קצת מגודל מעלת מזכי הרבים

מי שאוחז במידה זו של מזכי הרבים מראה אהבתו אל ה' ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אוהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו ולהרבות לו עבדים

וראה מה שכתב החתם סופר בהקדמתו לשולחן ערוך (חת"ס יו"ד חלק ב') בקונטרס "פתוחי חותם" שכתב הגה"ק רבי שמעון סופר אבדק"ק קראקא בנו של רשכבה"ג בעל החת"ס זיעוכי"א. וזה לשונו: והאוחז במידה זו מראה אהבתו אל ה' ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אוהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו, ולהרבות לו עבדים כיד המלך, ויען כי זכה אברהם אבינו עליו השלום למידה זו טרם ציוה ה' עליה, רק משכלו ומדעתו עמד

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קכג

בראש כל חוצות, בנה מזבחות וקרא בשם ה', העמיד תלמידים הרבה, את הנפש אשר עשה בחרן, לכן לו יאות להקרא אוהבו של המלך יתברך שמו, זרע אברהם אוהבי, וכגמול נפשו השיב לו ה' וחלף אהבתו אל ה' היה אהבת ה' אליו, וזהו שהודיענו יתברך שמו, באמרו כי ידעתיו [אהבתיו] למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה'.

אנחנו צריכים ללמוד לשמור ולעשות כמו שעשה אברהם אבינו, שהיה מחזר אחרי בני אדם להכניסם תחת כנפי השכינה כמו שכתוב "ואת הנפש אשר עשו בחרן" ודרשו חכמינו זכרונם לברכה שהיה אברהם מגייר אנשים ושרה מגיירת את הנשים. ובא וראה מה הרמב"ם כותב (הל' ע"ז פ"א ה"ג), וזה לשונו: כיון שהכיר [אברהם אבינו ע"ה את בוראו]. . . התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם, ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו ושואלין לו על דבריו, היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים עליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל אחד ממונה כדי שלא תשכח הלימוד. והיה הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ה', עכ"ל.

• פרק כ' •

החפץ חיים צועק שלעתיד לבוא יתבעו מכל אחד על שאכל חלב וחזיר ועוד!

החפץ חיים זצ"ל במכתבו על דבר מאכל כשר לחיילים, האריך בענין הערבות, ובסוף דבריו הביא מה דאיתא במד"ר ויקרא, משל לאחד שהיה מהלך בספינה ונטל מקדח וקדח בספינה, אמרו אנשי הספינה מה אתה עושה, אמר להם הלא תחתי אני קודח, אמרו לו, והלא אתה מציף עלינו את מי הים, אף כאן בענינינו, ישראל אחד חוטא וכולם נענשים.

עוד כתב שם החפץ חיים, וזה לשונו, ויתכן שלעתיד לבוא יתבעו לאחד על חלב ובשר חזיר, ויענה. הלא נזהרתי בכשרות כל ימי ולא אכלתי משום חשש סירכא, ויענו לו הלא פלוני אכל והתביעה היא עליך גם כן, שערבת בעדו בעת קבלת התורה. והלא אחמינו זכרונם לברכה באבל, עני שאין לו מה לאכול מותר לו לעשות מלאכה בצנעא לאחר ג' ימים לאבילתו, אבל אמרו חכמים, תבוא מאירה לשכניו שהצריכוהו לכך (והיינו שהיה להם לסייעו שלא יבוא לידי כך). והתם הוא רק איסור דרבנן, והכא הוא חיוב מלקות על כל כזית וכזית, ואיסור דאורייתא הוא אפילו על משהו.

עוד כותב שם: אנו אומרים באבינו מלכנו מחה והעבר פשעינו וחטאתינו מנגד עיניך, ואחר כך אנו אומרים אבינו מלכנו מחוק ברחמיק הרבים כל שטרי חובותינו, ואיה שטרי חוב חדשים, אלא הוא שטר חוב של ערבות, עיי"ש עוד באריכות. וכן כתב הצה"ק רבי הלל מקאלאמייע זי"ע בספרו משכיל אל דל.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קכה

ובפרשת קריאת שמע (ואתחנן ו, ה) כתיב ואהבת את ה' אלקיך וגו', ופירשו חכמינו זכרונם לברכה (יומא פו, א) שיהא שם שמים מתאהב על ידך (לחבירך, רש"י). והוא כמו אוהבו הנאמן של המלך, שמשתוקק לאהב את המלך על כל בני המדינה, שיהיו הכל נאמנים בעבודתם למלך באהבה ובלב שלם.

ועיין בספר חרדים, תשב"ץ ורמב"ם, שמובא שם גם כן בפירוש הכתוב ואהבת את ה' אלקיך, שידרוש לאחרים דברי כבושין עד שיאהב אותו יתברך על בריותיו ויכניס בלבם אהבתו יתברך. וכמו איש נאמן האוהב את המלך, שהוא משתדל בכל כחו להכניע את האומות האחרות להכניסם תחת ממשלת מלכו.

ובספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת ה' פ"ו כתב, וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכיות כל מי שמתקן לאלוקים, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ואומר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב וכו', עיי"ש.

והחפץ חיים מסיים: ולכן, אם לא נשים לב לקרב את אחינו בני ישראל בהנחת תפילין, שמירת שבת טהרת המשפחה וכיוצא בו, הרי בודאי אשר מטעם ערבות הנה בבוא עת הפקודה יגיע לנו על זה עונש גדול חס ושלום, כאילו אנו בעצמו לא הנחנו תפילין וחללנו את השבת חס ושלום. ולפי זה, אף האדם השלם יכול להיות אשר לעתיד לבוא ידונו אותו על זה שלא הניח תפילין וכו', וכאשר ישאל בתמיה, מנין לי האיסורים הללו וחף אני מהפשעים האלה, ישיבו לו: האם לא ידעת כי כל ישראל חברים וערבים זה לזה, ואתה עמדת

קכו תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

מרחוק ולא ראית להושיעם בהנחת תפילין, שמירת שבת, טהרת המשפחה וכיו"ב, ועל כן בוא וקבל דינך כיאתה לך.

א) צריכים לדעת כי הלכה ברורה בחושן המשפט בסימן האחרון (סימן תכ"ו) כתוב: שכל אחד חייב להציל את חברו אפילו בגופו וכל שכן בנפשו כמו שהאריכו בזה החיד"א, הבן איש חי, ורבינו חיים פלאגיי והחפץ חיים בספריהם, והמחבר הבית יוסף מסיים את הסימן הזה: והנזהר מהם תבא עליהם ברכת טוב.

צריכים לדעת שיש חשבון בשמים על כל דבר, ואין דבר שלא משלמים על זה כמו שכתוב בילקוט מעם לועז פרשת שמיני בשם המדרש: בשעה ששלח הקדוש ברוך הוא את משה לילך לפרעה להוציא את בני ישראל ממצרים, היה משה מסרהב ולא רצה לילך, והיה הקדוש ברוך הוא מפציר במשה שבע ימים בסנה, ובסוף שבעת ימים שהפציר בו השם יתברך אמר: לא, כי אמר: שלח נא ביד תשלח, אז כעס הקדוש ברוך הוא על משה ואמר לו: יבא יום ואפרע ממך.

והנה עכשיו הגיע הזמן שנפרע ממנו, בשבעת ימי המילואים. שכבר ראינו בפרשה הקודמת שמשה היה משמש בכהונה גדולה והיה מקריב הקרבנות שצוה הקדוש ברוך הוא להביא, בשבעת ימי המילואים, והיה משה סבור שהוא ישאר בכהונה הגדולה, וכשהגיע היום השמיני שהיו צריכים לחנך את המשכן שהיה יום ראש חודש, אז אמר לו הקדוש ברוך הוא: דע שאהרן ובניו הם שעתידים לשמש בכהונה, ואהרן יהיה הכהן הגדול ואתה תצא בחוץ כי אין לו חלק בכהונה. כשם שהקדוש ברוך הוא הפציר במשה שבע ימים ורק ביום השמיני יצא, אף המתין הקדוש ברוך הוא שבע ימים וביום השמיני הודיע לו שלא ישאר בכהונה גדולה.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קכז

נקח מזה מוסר השכל שהשם משלם מדה כנגד מדה, ואם אנחנו כל אחד מאתנו לא נקח על עצמנו לעשות פעולות חזקות תיכף ומיד, מי יודע מה שנשלם על זה.

• פרק כ"א •

בו יבואר גודל החיוב לחזק את הדת מפני הערבות המוטלת עלינו

הנה ידוע שבעת שקבלנו התורה מאת ה', לא רק על עצמו בלבד קיבל כל אחד לקיים, כי אם כל מה שיהיה ביכולתו לחזק את קיום התורה אצל שאר בני ישראל גם כן התחייב כל אחד, ונעשינו כולנו ערבים זה לזה, וכמו דכתיב הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, וכמו שפירוש רש"י שם, דהיינו שנעשו ערבים זה לזה, ולכך הדין שכל אחד מישראל מוציא את חבירו בקיום המצות אף שיצא הוא כבר כגון קידוש ותקיעת שופר וכדומה [וכמו שכתב הרא"ש בברכות דף כ] דאם יחסר לחבירו איזה מצוה כאילו חסר לו, וכן נמי שיפריש כל אחד את חבירו מאיסור לא תעשה, דאם לא יפרישו מהאיסור במקום שיש ביכולתו, יענש גם הוא.

וזה הענין של קבלת הערבות, מלבד מה שקבלנו על עצמינו מלפנים בעת קבלת התורה, אנו שונים אותו גם כן בכל יום בעת שאנו מקבלים עלינו עול המצות [בפרשה שניה של קריאת שמע דכתיב בה ושמתם את דברי אלה על לבבכם וגו' וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות י"ג ע"א) ואנו מפרטים אחר כך

קצת תיקון תיקונים לפגם הברית

בברכת אמת ויציב שהקבלה היא על עצמו ובניו ועל כל כלל ישראל, וזהו מה שאנו אומרים "ודבריו חיים וקיימים וכו' על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך וכו' חק לא יעבור".

ועתה נתבונן בעצמינו, הלא ידוע שכשראובן ערב בעד שמעון על כמה מאות רובל, וכל שכן אם ערב בעדו על כמה אלפים, ורואה ששמעון רוצה לקחת איזה עסק, והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי רע ומר הוא, שעל ידי זה יפסיד כל מעותיו, כמה מההשתדלות היה עושה ראובן למונעו מן העסק ההוא, בעבור ידיעתו והכרתו היטב שעל ידי זה יחזור כל החוב עליו. וכן נמי בעניננו, צריך האדם לדעת, דאם יכול למנוע את חבירו מאיזה עון על ידי הוכחה וכדומה, או את אנשי עירו, והוא מתעצל מזה, יתפש לעתיד לבא באותו עון, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה כל מי שיש בידו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי ביתו, באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי עירו, לכל העולם כולו ואינו מוחה נתפס על כל העולם כולו.

ואיתא בויקרא רבה, שה פזורה ישראל, מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישים [רצה לומר שדרך השה הוא שכל העדר מתחברים ביחד, וכששה אחת לוקה ברגליה וכדומה והיא עומדת, כולם יעמדו לפי שעה] אף ישראל אחד חוטא וכולם נענשים.

ואיתא במדרש שמות רבה (פ"ב, ב), וזה לשונו: אמרו רבותינו, כשהיה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח מנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו, אמר, אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל. הוי ומשה היה רועה. עכ"ל.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קכט

והנה אנו רואים בעוונותינו הרבים שקיום הדת מתמוטט מדי יום ויום, ואם לא נראה לחזקה מי יודע מה יהיה יכול להולד חס ושלוש כעבור שנים, כי כל בית ישראל נמשלו לכרם, וכדכתיב [ישעי' ה ז'] כי כרם ה' בית ישראל, וכשגדרה נפרצה מעט, אם לא נראה לתקנה, הפירצה הולכת ומתרחבת ועל ידי זה יכלה כל הכרם לבסוף, ואפילו אם לא יופקר במשך הזמן רק איסור אחד של תורה, גם כן רע ומרהוא, וכל שכן אם יגיע הדבר חס ושלוש לידי חייבי כריתות ומיתות בית דין, אוי ואבוי יהיה כי יפקוד השם יתברך העון על כולנו.

ואל יתפאר האדם בנפשו לומר כי ישיב לפני ה', לא היה בי כח למנוע אותם מן האיסורים. אבל הלא ידוע מכמה פסוקים ומאמרי חכמינו זכרונם לברכה כי חפצי שמים צריכים להחשב בעיני אדם על כל פנים כחפצי עצמו, ובחפצי עצמו ידוע שאפילו כשהעסק הולך בענין רע, אף על פי כן אינו מתייאש ממנו, ותמיד חושב עצות איך לשפרו, וגם שואל מאחרים הסותרים הגדולים איזו עצה ותחבולה לזה, והקדוש ברוך הוא ממציא לו עצה, ומצוי הדבר שלבסוף מרויח מן העסק. ואף בזה, אילו היה שקול בעיני האדם רצון הקדוש ברוך הוא כרצונו, היה מחפש עצות ותחבולות איך להקים הדת שלא תתמוטט, ובודאי היה הקדוש ברוך הוא ממציא לנו עצה וגם עזר גדול מאתו יתברך לזה [וזהו שאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנג בעניני שמים].

אבל בעוונותינו הרבים אין אנו עושים כן בעניני שמים, ותיכף כשהאדם רואה לפום רהיטא שאין לו עצה לזה, תיכף הוא מתייאש מזה ופוטר עצמו מן הדין, אבל לא בשביל שהוא פוטר עצמו למטה יפטר למעלה. לך נא ראה מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבת נה) על הפסוק והתויות תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים, דהיינו שהקדוש ברוך הוא צוה למלאך שירשום על הצדיקים תו, לרמז תו של תחיה, ולבסוף כתיב

קל תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

שציוהו להתחיל העונש מאנשים הקדושים, כי מדת הדין עלתה לפניו לומר מה נשתנו אלו מאלו, וענה הקדוש ברוך הוא אלו צדיקים גמורים ואלו רשעים גמורים, ושאלה מדת הדין היה להם למחות, וענה הקדוש ברוך הוא גלוי לפני שלא יקבלום, ושאלה מדת הדין אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי, מיד יצא הדין לחייב את כולם.

ובמדרש איתא ששאלה מדת הדין, מי מהם נהרג עבורי, מי מהם נפצע מוחו עבורי. מכל זה נוכל להתבונן עד כמה גדול החיוב על כל אחד מישראל לחפש עצות ותחבולות, ולהתרצות על כל פנים אף להתבזות ואף למנוע עון ופשע מישראל.

ודע עוד, דמלבד שיש עליו חטא על שלא מיחה בחבירו כי כל ישראל הם כאיש אחד, וחטא של חבירו פוגם גם בנשמתו. עוד יש עליו דין חמור לעתיד, כשחבירו החוטא נענש ומת בעונו, גם הוא ידרש על דמו, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו, שנאמר ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו וגו' הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש עכ"ל, מכל זה יתבונן האיש הנלבב גודל החיוב בענין זה.

העצה היחידה לצאת ידי חובת הערבות כנזכר לעיל הוא קל מאוד כי על ידי שידפוס (או יעזור להדפיס) ספרים ולחלק בחינם (כמו שכתוב מה אני בחינם אף אתה בחינם, וכמו שכתבנו לעיל) הספרים על עניני שכר ועונש ועוד. וכמו שכתב בעל החיד"א זכרוננו לברכה כי תוכחה על ידי ספרים בכתב נתקבל ביותר. כי על ידי הלימוד בהספרים יחזרו בתשובה. (ראה להלן מה שכתב בעל המחבר של הספר קב הישר) כמו כן נחוץ לפרסם ספרים על קדושת השבת, תפילין, מזוזות, ציצית, טהרת המשפחה.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קלא

הרבה אנשים אומרים הנה אנו אנשים פשוטים ולא רבנים מה רוצים ממנו? ישנם ברוך השם אלפים רבנים ובתי מדרשים ותלמידי חכמים, ואם הם לא עושים או לא יכולים לעשות למה אני צריך לעשות פעולות האלו?

אבל תדעו נאמנה, כי אנחנו כעת ממש קרוב להגאולה שלימה ואנו מחכים לו למלך המשיח בכל יום שיבוא, ואנו צריכים לדעת מה שכתוב בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים ומנהיגי ישראל מהערב רב רחמנא ליצלן. וישנם באמת רק יחידי סגולה של רבנים שרוצים לעשות, אבל אין להם הכוח והממון לעשות הפעולות הטובות והנחוצות, על כן במקום שאין איש יאמר החלש גבור אני, ואין דבר שעומד בפני הרצון.

העצה היחידה שלנו הוא להחזיר את העם בתשובה, כדלהלן: ראשית אנו צריכים לדעת הדור הזה של עקבתא דמשיחא הוא הדור האחרון שאנו מקוים ממש בכל עת ורגע לזכות בביאת משיח צדקינו בקרוב ממש, ומי שרוצה באמת לזכות לזה צריך לבקש ולבכות הרבה להשם יתברך שיזכה לעשות דבר טוב בחייו, ובפרט כמו שכתוב בזוהר הקדוש שהדור שלנו הוא רוב רובן מהערב רב רחמנא ליצלן^{לד}

לד) איתא בזוהר הקדוש (שמות דף ס"ז) בפרשת בשלח על הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאטיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקב"ה אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר ועלייהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עיי"ש.

עוד איתא בזוה"ק (ח"ב דף קכ:): דערב רב אינון יין דנתנסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובספר הקדוש אור החמה (פ' נשא בשם הרמ"ק) כתב וזה לשונו, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על

קלב תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר) כתב: כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסטרא אחרא **ע"ב ר"ב גימטריא דע"ת** כאשר תראה בדורות הללו אשר בעונותינו הרבים נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים ודי למבין, עד כאן. ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וזה לשונו, **ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב**, ע"כ.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וזה לשונו, **דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב**, וזה לשונו הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמייהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעונותינו הרבים רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים נפשם לדי לא לקבל שום תועלת לעצמם, עד כאן עיין שם עוד.

ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא וזה לשונו, א"ל רעיא מהימנא באומאה עלך בשמא דיקו"ק לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא סגי, ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי גבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו, ולא אשתמדוען בי ואני חשיב בעינייהו בין רב רשיעייא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעין על

זוה"ק משפטים דף ק"ב ע"ב) וזה לשונו מלחמה לה' בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו זרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיך ומחריביך ממך יצאו וכו'.

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קלג

ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ח, ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפיי חיי שעה, וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים, בניס. המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוח בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עלייהו אתמר היו צריה לראש, באומאה עלך זמנא תניינא, ע"כ.

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחום נגדם במלחמה גדולה, ובעוה"ר לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים להי יושבים בעניות לא עלינו ואי אפשר להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

ועל פי זה אפשר להבין מה שכתוב בספר הקדוש היכל הברכה (בפרשת ואתחנן הנזכר לעיל על פסוק הטיבו וגו') וזה לשונו: "ואני תמהתי על בעלי בתים הכשרים למה ישנו כל הלילה ויבלו ימיהם בהבל, למה לא יעמדו באשמורת לומר תהלים וחצות כפי כחם ואחר כך ילכו להתפלל מלה במלה בכוננת הלב, כל חד כפום שיעור דיליה, ואם הוא בר הכי ללמוד על כל פנים משניות, למה ימנע עצמו מזה ולומר איזה דפין מן הזוהר הקדוש כי כל דיבורים אלו הם קישוטי הנפש חיים לנפשו, למה לא ילחם עם חלק הרע שבנפשו המונע אותו בחכמות זרות ואם ההתחלה יהיה לו קשה שלא יטעום אלא מרירות, סופו יהיה לו אור וחיות ומתיקות וחיים לנפשו בזה ובבא וכו'. ואם יסמוך בעל

קלד תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

הבית הכשר שהוא מתומכי התורה בוודאי אין דבר גדול בעולם מן מי שהוא תומך התורה אבל זעירין אינון, ועוד שיש הרבה טועין ומטעין ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם, והרבה צריך בקשות ורחמים בבכיה שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, **ולזה לא יזכה אלא על ידי זכיות הרבה ותפלות ותחנונים כי מן השמים אין נותנים שום דבר קדושה ומצוה אלא על ידי זכות הקדום וטורח ובקשות ותפלה**" ע"כ.

והכוונה במה שכתוב **ואם אין לו זכות לא יזכה לזה אלא ידבק עצמו בשד יהודי שהוא תלמיד חכם**, יש לומר גם כן כנזכר לעיל, דיכול להיות שהוא תלמיד חכם אבל עדיין יכול להשתייך חס ושלוש לכת הערב רב והסטרא אחרא רחמנא ליצלן, ועל כן צריך לזה זכיות הרבה ותפלות ותחנונים שיזכה לדבק עצמו בתלמיד חכם אמת וצדיק, ודי למבין.

ראה (במסכת ב"ק דף ט"ז ע"ב), שביקש ירמי' על אנשי ענתות "הכשילם בעניים שאינם מהוגנים", וצריכים לחפש הרבה מאוד עד שמוצאים עני הגון באמת, תלמיד חכם וירא שמים שאז חשובה הצדקה שנותנים לפני הקדוש ברוך הוא.

וידוע הסיפור שהביא בספר הקדוש היכל הברכה פרשת ואתחנן (על פסוק הטיבו כל אשר דברו), מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע, וזה לשונו:

"וסיפר לי מורי חמי הצדיק המפורסם מורינו הרב אברהם מרדכי מפינטשוב ששמע מאיש אלקים קדוש מורינו הרב ר' זוסיא מאניפאלי שסיפר לו איך בעניותו היה שמש בעיר אוסטראה והיה דרכו להתענות שנים ושלשה ימים, ואחר כך היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית שיתן לו על לחם להשיב נפשו. ופעם אחד אמר בלבו שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש לחם אלא יבטח באלקיו באמונה שלימה שלא יחסר מזונו, **ופעם אחד התענה**

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קלה

שלשה ימים כדרכו ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם והלך והתענה עד שהיה קרוב למות ולא היה מי שיתן לו שום דבר, והיה רעש גדול למעלה ולא היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה המצוה הגדולה לקיים נפש קדוש כזה. כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה אף שהיו שם אנשים כשרים הרבה לא היו ראויים למצוה זאת שישלח לו השם יתברך דורון כזה כמבואר בזוהר (ויקהל דף קצ"ח ע"א), וברא לו השם יתברך שני דדין בפיו, אחד הוציא דבש ואחד הוציא חלב, ושלשה חדשים היה ניזון מזה הדבש וחלב שהיה יונק מן הדדין שבפיו, ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד ואמר לו זוסיא קח לך ששה גראשין וקנה לך לחם אזי ברגע נפסק זה הדבש וחלב, כך סיפר הצדיק בפיו למורי וחמי", עכ"ל בספר היכל הברכה.

ובאמת צריכים להתפלל הרבה על זה שימצא עני תלמיד הגון שתהא הצדקה חשובה לפני הקדוש ברוך הוא.

וכמה נוראים הדברים שכתב בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פרשת נשא, ד"ה העולה) וזה לשונו: "העולה מזה דראוי העושר לילך אל החכם לקבל ממנו חכמה כמו שהחכם הולך אצל העושר לקבל ממנו חסד מעשרו כי זה תכלית הבריאה כמו שכתוב במדרש (שוחר טוב) (תנחומא משפטים ט"ו) על פסוק ישב עולם לפני אלקים ורצה לומר שאל שיהיה כולם שוין בעושר וחכמה שלא יצטרכו לקבל זה מזה, והשיבו רוח הקדש אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו, כי במה יזכה זה עם זה, מה שאין כן עכשיו החכם מקבל חסד מהעושר והעושר מקבל מן החכם תורה וחכמה הנקרא אמת, ובשכר שמשפיעים זה לזה בחכמה ובעושר כך מלמעלה יורד השפע וכמו שכתוב בש"ס ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב, כל זמן שתוכחה בעולם ברכה בעולם וכו' (תמיד כ"י ע"א) ורצה לומר

לה) וראה לעיל מה שכתב "ותרופה אחת מצאנו לו אם יזכה את הרבים, וכו'.

קלו תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

שגורם שפע כנזכר לעיל, וכמו שכתוב בתיקונים (תיקון מ"ד) יעו"ש".

"ובזה יובן חסד ואמת נפגשו, ורצה לומר כשעושין להשפיע זה לזה החכמים מקבלין חסד מהעושר והעשירים שומעין חכמה ומוסר הנקרא אמת מהחכמים שהוא עיקר התכלית כמו שכתוב חסד ואמת מן ינצרוהו כנזכר לעיל, אז גורמים לייחד ב' מדות הגורמין שפע וברכה בעולם, וזהו צדק ושלוש נשקו" וכו'.

"ובזה יובן דברי נעים זמירות ישראל בפתח דבריו, למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק יתיצבו מלכי ארץ וגו' ורצה לומר שלא אמר זה דרך תרעומות להתרעם למה רגשו וכו' רק שאמר דרך מוסר לעמו ישראל בטוב טעם ודעת להבינם למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק להתעולל עלילות בריק והבל על בחירי אומה ישראל, כאשר באזנינו שמענו עלילות. שונאינו בכמה מיני תחבולות אין מספר להעלותן אשר האומות מעלילין והם המוני האומות הנקראים גוים שרגשו וגם השרים של המדינה מאומות העולם הנקראים לאומים יהגו ריק, היאומן כי יסופר להאמין מחכמי אומות העולם על דברי הבל וריק כזה, אבל זה נמשך מצד כי יתיצבו מלכי ארץ מאן מלכי רבנן (גיטין ס"ב ע"א) שמעמידין על פי השר שארץ שלו, וזה שנצב לרב שנקרא מלך על פי מלכי ארץ שהארץ והעיר שלו אחר חורבן הבית [ותיבת מלכי משמש לכאן ולכאן] ויתיצבו מלכי ארץ ורוזנים שהם המנהיגים של הרב הנזכר לעיל נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, **כי מיד יועצים עצות על ה' בענין מאכלות אסורות להעביר שוחטים טובים ולהעמיד רעים לפי רצונו וכיוצא בזה לפי מה שראתה עיני ועל משיחו שהם הלומדים העוסקים בתורה ועבודה איך לגרשם מהעיר ולבטל מנין שלו יעשו כעובדא דאחז המלך שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות ואמר אם אין חכמה אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו בישראל שנאמר חתום תורה בלימודי וכו' (ישעיה ח'), ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, ורצה לומר כי עצתם איך**

תיקון תיקונים לפגם הברית הברית קלז

להשליך עבותות האהבה שבינם לבינו יתברך על ידי שיש להם מקום מיוחד להתלמד ולהתפלל ולהסיר מוסרותימו שעל ידי תורה ומוסר כולם נכנעים לפנייהם ולהסיר עול מעלינו זהו תוכן עצתם".

"והנה באלו יש ב' כתות כנזכר לעיל שיש יראי השם לשם שמים וכנזכר לעיל, ובזה אמר יושב בשמים ישחק ורצה לומר כי זה שהוא ברום המעלות בשמים שכבר נתקשר באהבה יתברך גם עתה ישחק וישמח ולא יחוש כלל לעצתם, מה שאין כן אד' ילעג למו, כי כת ב' הנזכר לעיל שהי' במדרגה תחתונה הנק' אד' כנודע שלא היה לשם שמים רק ליטול את השם שהוא מחסידי ארץ, וכעת שרואה שיועצים עליהם הרוזנים וכו' מיד הוא עצמו ילעג למו על היראים כדי שלא ימצא בו שום דבר מחסידים שלא ילכד בעצת רוזנים, וזה הוא השמירה של מעלה לבל יכנס פנימה כל מי שיהי' כי מי שאינו הגון אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו כדי שיהיו נרפים מהתורה והעבודה לכוונה הנזכר לעיל, אבל ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי, ורצה לומר שדוד אמר על עצמו ואני שעמדתי בנסיון כל הבזיונות והשפלות וכעת אני נסכתי מלכי שאינו נצב ממלכי ארץ על פי השררה רק ואני נסכתי מלכי שהוא אלקי עולם ה' על ציון הלומדים המצויינים בהלכה שעיקר מלכותי ונסיכותי הוא על הלומדים העוסקים בתורת ה' ועבודתו כמו שכתוב חבר אני לכל אשר יראוך וכו' (תהלים קי"ט) ועל זה הוא סמוך לשון חיבור כמו ועליו מטה מנשה (במדבר ב') כי הם נטורי קרתא (פתיחתא דאיכ"ר א') ואין צריך לומר שלא לגרשם מהעיר רק שהם עיקר ממשלתי. וגם על הר קדשי שהם ראשי קציני אלופי ישראל שהם נקראים הר והם גורמים קדושתו כמו שכתוב (דברים ב') ויהי כאשר תמו וידבר ה' אלי שאין קדושת שמו על נביאים כי אם בזכות ישראל ומה שהעמיד יתברך אותי לנסיך ומלך הוא בזכות ישראל שהם נקראין קודש ישראל לה' ראשית תבואתו (ירמיה ב') וחס על כבודם שיהיה להם רועה נאמן לבל יגיס דעתו

קלח תיקון תיקונים לפגם הברית הברית

עליהן כמו שאמרו (יומא כ"ב ע"א) אין ממנין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלוין אחוריו", עד כאן לשונו הקדוש הנוגע לעניינינו.

רואים אנו גם כן מדברי התולדות יעקב יוסף שהצדיקים ועובדי ה' יושבים בעניות ובדחקות מה שאין כן אותם שדורשים רק כבוד עצמם יושבים על מי מנוחות ולא חסר להם כלום וכנזכר לעיל.

ולכן צריך באמת סייעתא דשמיא גדולה לזה, שתהיה הצדקה שנותן באופן ראוי והגון, שיתן לעני הגון תלמיד חכם וירא שמים שאינו שייך לכת הערב רב רחמנא ליצלן. והעצה לזה מה שאפשר לו לעשות שהכסף שלו ילך ישר להקדושה הוא לעשות כמו שכתב רבינו בעל החיד"א (העתקנו לעיל), להדפיס ספרים קדושים שמעוררים את אחינו בני ישראל לעשות תשובה באמת, וכמו שכתב הגר"א במשלי (פרק י"ב פסוק י"ד) שלעולם יראה אדם להוכיח את חברו על דבר שעושה לא טוב (פירוש לשונו: לא רק בעבירה ממש אלא גם על דבר לא הגון, כבתוספות ד"ה דבר בברכות ל"א): **כי אם ישמע לו ויטב את מעשיו אז כל המצוות שיעשה הם על ידו (וגדול המעשה יותר מן העושה, קל וחומר כשנכפיל ריבוי פעולות מעשה התיקון במעשי המוכח מהיום והלאה) יטול שכר כמו העושה עצמו ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו כמו שכתב האר"י ז"ל והוא בסוד זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן והרשע נוטל חלקו בגיהנם, עכ"ל**

ובזכות שנתחיל לשתף פעולות נחוצות להחזרת היהודים בתשובה, נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן.